ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ

ਬਨਾਮ

ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਰਸ.

(2020 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3802-3803)

ਅਪ੍ਰੈਲ 25, 2023

[ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ*, ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ*, ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ, ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ* ਅਤੇ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ*, ਜੇ.ਜੇ.]

ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 – ਧਾਰਾਵਾਂ 11(6ਏ), 7, 8, 9, 11 ਅਤੇ 16 – ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 – ਧਾਰਾਵਾਂ 33 & 35 – ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 – ਧਾਰਾਵਾਂ 2(ਐਚ), 10 – ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 1996 – ਇੱਕ ਅਰਜਿਸਟਰਡ ਨਾ ਹੋਈ ਸਾਧਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ, ਜੇ ਵੈਧ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ – ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜਿਆਬਲ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ, ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕੰਟਰੈਕਟ/ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ – ਫੈਸਲਾ [ਪ੍ਰਤੀ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੇ. (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ, ਜੇ.ਜੇ. ਲਈ)]: ਇੱਕ ਸਾਧਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਲੋਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਐਚ) ਵਿੱਚ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਸਾਧਨ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ – ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ – ਯੋਜਨਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ – ਜੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਮੂਲ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਟੈਂਪਡ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42(2) ਅਧੀਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗੀ - ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਅਧੀਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ

ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ - ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਧੀਨ ਬਾਰ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਾਨਤਾ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ - ਫੈਸਲਾ (ਪ੍ਰਤੀ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ) (ਸਹਿਮਤ): ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ, ਸਮਝੌਤਾ 'ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ' ਅਤੇ 'ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਯੋਗ' ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਨਤਾ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਾ ਧਾਰਾ ਹੈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਧੀਨ - ਫੈਸਲਾ (ਪ੍ਰਤੀ ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ) (ਅਸਹਿਮਤ): ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ/ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੇ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ, ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਸਟੇਜ ਤੇ ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ, 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਅਧੀਨ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ 'ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ' ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਤਹਿ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(13) ਅਧੀਨ - ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਮੁੱਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਯਾਪਤਤਾ/ਸਟੈਂਪਯੋਗਤਾ/ਸਟੈਂਪਯੋਗਤਾ/ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰ/ਮਧਿਆਨਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਧੀਨ ਰੈਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜੋ ਕਿ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ - ਫੈਸਲਾ (ਪ੍ਰਤੀ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ) (ਅਸਹਿਮਤ): ਮੁੱਖ ਸਟੇਜ ਤੇ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਇੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਨਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰੈਂਸ ਸਟੇਜ ਤੇ - ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕਾਂਟਰੈਕਟ/ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਨਾਂ-ਸਟੈਂਪਿੰਗ/ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ, ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੈਫਰ ਕਰਨ ਲਈ - ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ।

ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:

ਪ੍ਰਤੀ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਲਈ)

1.1 ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਾਨਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਨਾਲ. ਇਹ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ. ਕੇਵਲ 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ' ਹੀ 'ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ' ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 116(A) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ. ਇੱਕ ਅਮੋਹਰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਠੀਕ ਕਰਨਯੋਗ ਖਾਮੀ' ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਅਮੋਹਰ ਸਾਧਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ

ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ. ਇਹ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ. ਧਾਰਾ 17 ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਕੋਈ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਅਫਸਰ, ਨਾ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮਧਿਆਸਥ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ. ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ. ਇਹ 'ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ'. ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਇਹ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ. ਖਾਲੀਪਨ ਕੇਵਲ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(g) ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜੋ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਖਾਲੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਧਾਰਾ 116(A) ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ ਕਿ 'ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧਾਰਾ 116(A) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇਹ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਬਿਨਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਾਨਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. (ਪੈਰਾ 70 & 71)

1.2 ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਅਮੋਹਰ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ. ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ [ਕਾਨਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(g) ਵੇਖੋ]. ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ. ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ "ਵੈਧ" ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ. ਇਸ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ 'ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ' ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ' ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕਾਨਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਐਸ ਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਰਵਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਹੀ ਹੈ.

2.ਜੋ ਕੋਈ ਸਾਧਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜੋ ਸਟੈਂਪਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ ਸੰਵਿਧਾ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਨੁਸਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(h) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਨਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(g) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਸਾਧਨ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਗਾਰਵੇਅਰ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-22 ਅਤੇ 29 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਾਰਵੇਅਰ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-22 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਕ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

3. ਸਕੀਮ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ, ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

4. ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਬਾਰ, ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਗੇ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੈਧ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 379 – ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 : (2011) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 382; ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 [2021] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 579; ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਧਰਮਰਤਨਕਾਰਾ ਰਾਈ ਬਹਾਦੁਰ ਅਰਕੋਟ ਨਾਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਮੁਦਲਿਆਰ ਛੱਤਰਮ ਬਨਾਮ ਭਾਸਕਰ ਰਾਜੂ & ਭਰਾ (2020) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 612 : [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 778;

ਟੀ. ਬਖਤਾਵਤਸਲੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618 : [2005] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 688 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ।

ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (1969) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 597 : [1969] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 736; ਉਜੈਨਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹੁਨਸਰਾਜ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 607 : [2018] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 508 ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਟਿੰਬਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਡਿ. ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਗੁਡਸ ਅਤੇ ਸਰਵਿਸਿਜ਼) (2015) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 477 : [2014] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 488 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ, ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 729 : [2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 285; ਮਾਯਾਵਤੀ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : [2019] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 123; ਲਾਚੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) 51 ਇੰਡੀਅਨ ਅਪੀਲਸ 32; ਸ੍ਰੀਨਾਥ ਜੀਵਨ ਅਗਰਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਜਾ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ) 51 ਇੰਡੀਅਨ ਅਪੀਲਸ 33; ਜੇਯਾਰਾਮਬੋਲ ਬਨਾਮ ਈਸੀਅਨ ਸਾਹਕਰ ਐਆਈ ਐਸ.ਐਫ.ਆਰ. ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੋ. (2008) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 200 : [2008] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 615; ਕੋਲੇਟ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨਹਾਲਘ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੀਅਨ ਪੋਲਿਸ਼ ਕੈਰੀਅਰਜ਼ (2003) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 57 : [2002] 5 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 387; ਸ਼ਿਨ-ਏਤਸੂ ਕੈਮੀਕਲ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਕਸ਼ ਓਪਟੀਫਾਇਬਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2003) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 234 : [2005] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 699; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 : [2008] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 63; ਗੰਗੋਤਰੀ ਐਂਟਰਪ੍ਰਾਈਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ (2003) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 91 : [2003] 6 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1134; ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ

ਨਰਭੇਰਮ ਪਾਵਰ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2018) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 534 : (2018) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 625; ਡੀ. ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਅਤੇ ਕੋ. (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਦਾਸ (ਜੇ.ਡੀ.) ਬਾਈ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 746 : [2005] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 359; ਹਰੀ ਅਮਰਾਵਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਮਾਲਵੀਆ (2008) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 514 : [2007] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 772; ਐਮ.ਆਰ. ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੋਮ ਦੱਤ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (2009) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 696 : [2009] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 373 ਅਤੇ ਜੁਪਿਟਰਸ ਕੇਸਵਾ ਰਾਓ ਪੁਲਾਵਰਥੀ ਵੇਂਕਟਾ ਸੁਬਬਾਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (1971) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 55 : [1971] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 930 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਦੀਪ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਾਗੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ AIR 1930 ALL 1 (ਐਫ.ਬੀ.) 1929 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਆਲ 1; ਜਮੀਲਾਬਾਈ ਹਾਜੀ ਹੁਸਨ ਉਰਫ ਖਤੀਜਾ AIR 1988 ਕਰਨਾਟਕ 51; ਅਜੀਜ਼ਰ, ਲਾਲ ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ 1 ਕੋਲਕਾਤਾ 63; ਪੁਲਿਮਰਲਾ ਮੁਰਲੀਖਰ ਚਾਰੀ AIR 1937 ਵੀ ਆਰ ਕਲਯਾਜਯੰਤਸੇ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ AIR 1942 ਕੋਲਕਾਤਾ 366; ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹਫੀਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਸੋਲੀ PLD 1978 ਐਸ.ਸੀ. 279 ਅਤੇ ਗੌਤਮ ਲੈਂਡਸਕੇਪਸ ਪ੍ਰਾ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਐਸ. ਸ਼ਾਹ (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 563 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੇਮੈਨ ਬਨਾਮ ਦਾਰਵਿਨਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (1942) ਏ.ਸੀ. 356 ਐਚ.ਐਲ.—ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਤੀ ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਸਹਿਮਤ)

1. ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ 'ਯੰਤਰ' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਸੀਮਿਤ ਅਰਥ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਲੱਗੇ ਕਿ ਇਸ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਯੰਤਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਏ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਡੇਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਜੱਜ ਨੇ ਜੋ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਯੰਤਰ ਨੂੰ 'ਜਾਂਚਣਾ' ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਯੰਤਰ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ (ਬੀ), ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਖੁਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਅਗਾਂਹ ਨਾ ਵਧਣਾ ਚੁਣੇ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਡੇਟ ਅਨੁਸਾਰ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਸੱਦਣ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰ,

ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ (ਬੀ) ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 116 (6) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹਾਰ ਜਾਣ ਦੇਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ

2. ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਏ) ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ, ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਧੀਨ ਅਗਾਂਹ ਨਾਲ ਵਧਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹੋਏ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੈਰਾ [18]

ਐਸਬੀਪੀ ਅਤੇ ਕੰ. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 618 : [2005] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸਸੀਆਰ 688 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ. ਐਮ/ਐਸ. ਭਾਰਤ ਬਾਕਸ ਬਨਾਮ ਕੁਰਤਾ ਲਾਈ ਅਤੇ ਅਨ੍ਹ. ਆਈਐਲਆਰ [1952] 2 ਆਲ 984 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਪ੍ਰਤੀ ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ)

1. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰਾ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ: (i) ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ? (ii) ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਅਨੁਬੰਧਕ ਤੱਤ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਹਨ? (iii) ਦੁਰਲੱਭ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਗੰਭੀਰ ਐਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਨੋਟ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਯੋਗ ਹੈ? (ਪੈਰਾ 92)

2.(i) ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ/ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਣ-ਮੋਹਰਿਆ/ਅਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧਿਨਿਯਮ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਤਰਕ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਥੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਸਿਰਫ "ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ" ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹੇਗੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਕ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਧਾਰਾ 11(13) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮਾਂ ਸਾਰਣੀ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। (ii) ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ/ਵਿਵਾਦਯੋਗ ਮੁੱਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰ/ਬੇਤਰਤੀਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰਿਆ ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਕ/ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ - ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। (iii) ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 22 ਅਤੇ 29 ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਹਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। (ਪੈਰਾ 97)

ਐਨ.ਐਨ. (ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) 4 ਐਸਸੀਸੀ 379 – ਪੁਸ਼ਟੀ.

ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2021) 2 SCC 1; ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 14 SCC 66 : [2011] 9 SCR 382 ਅਤੇ ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ (2019) 9 SCC 209 : [2019] 5 SCR 579 - ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਜੁਪੁਡੀ ਕੇਸ਼ਵ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਪੁਲਾਵਰਤੀ ਵੈਂਕਟ ਸੁਬਾਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (1971) 1 SCC 545 : [1971] 3

SCR 590 ਅਤੇ ਹਰਿਓਮ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਮਾਲਵੀਆ (2007) 8 SCC 514 : [2007] 10 SCR 772 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਨੈਨਾ ਠੱਕਰ ਬਨਾਮ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਬਿਲਡਰਜ਼ (2013) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 354; ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਦੇਵੀ(ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) (2008) 4 SCC 720 : [2008] 3 SCR 330; ਏਨਕਾ ਇੰਸਾਤ ਵੇ ਸਨਾਈ ਏਐਸ ਬਨਾਮ ਓਓਓ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਚੁਬ (2020) UK SC 38; ਸ਼ਿਨ-ਏਤਸੂ ਕੈਮੀਕਲ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ v. Aksh Optifibre Ltd. ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2005) 7 SCC 234 : [2005] 2 ਸਪਲ. SCR 699; ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਉਸਾਰੀ ਕੰਪਨੀ (1969) 1 SCC 597 : [1969] 3 SCR 736; ਵਿਟਲਾ ਸਿਤਾਨਾ ਬਨਾਮ ਮਾਰੀਵਾਦਾ ਵਿਰਾਨਾ ਏਆਈਆਰ 1934 ਪੀਸੀ 105; ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਨਜ਼ (1981) 4 SCC 634 : [1982] 1 SCR 842; ਭੋਜਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਜੋਗਿੰਦਰਪਾਲ ਮਹਿੰਦਰਪਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1989) 2 SCC 347 : [1989] 1 SCR 880; ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 8 SCC 618 : [2005] 4 ਸਪਲ. SCR 688; ਡੂਰੋ ਫੈਲਗੁਏਰਾ, S.A. ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2017) 9 SCC 729 : [2017] 10 SCR 285; ਮਾਇਆਵਤੀ ਟਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ v. ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ (2019) 8 SCC 714 : [2019] 1 SCR 123; ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਪੂਰਵ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰੀ ਕੋਲਾ ਫੀਲਡ ਲਿਮਿਟੇਡ (2020) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 455; ਵਰਲਡ ਸਪੋਰਟ ਗਰੁੱਪ (ਮੌਰੀਸ਼ਸ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ MSM ਸੈਟੇਲਾਈਟ (ਸਿੰਗਾਪੁਰ) ਪੀ.ਟੀ.ਈ. ਲਿਮਿਟੇਡ (2014) 11 SCC 639 : [2014] 1 SCR 796; ਪ੍ਰਵੀਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਇਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ v. Galaxy Infra and Engineering Private Limited (2021) 5 SCC 671; ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ v. ਹੁੰਡਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2018) 17 SCC 607 : [2018] 12 SCR 1085 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪ੍ਰਤੀ ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. (ਅਸਹਿਮਤੀ)

1. ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕਸੁਰਤਾ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਹੈ। ਲਈ ਲੋੜ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਰਸਮੀ" ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਐਕਟ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਆਂਇਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਖਲ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ, ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਵਰਗਾ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਲਈ, ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਈ), 2(ਜੀ), 2(ਐਚ) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਰਥਾਤ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੋ ਐਕਟ, 1996 ਜਦੋਂ ਰਸਮੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ "ਵੈਧਤਾ" ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ "ਅਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਅਯੋਗ" ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਵਿੱਚ "ਪਹਿਲੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ" ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਰਲ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰੋ। ਜੋ ਕਿ ਹੈ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ "ਰੱਦ" ਪੇਸ਼

ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜਦੋਂ ਦਾ ਸਕੋਪ ਇਮਤਿਹਾਨ ਸਿਰਫ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ "ਹੋਂਦ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਨਹੀਂ। [ਪਾਰਾ 79.1 ਅਤੇ 79.2]

2. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਵੇ ਇਸਦੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ, ਜਦਕਿ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕਸਾਰ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਾਲ। 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੱਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899. ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਜੱਜ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲਸ/ਕੁਲੈਕਟਰ, ਜਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਰੀਡਿੰਗ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦਾ 35 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਜਾਂ ਕੁਲੈਕਟਰ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ / ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। [ਪਰਾ 79.4]

3. ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਕੋਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ "ਹੋਂਦ" ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" 'ਤੇ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਦੀ ਸਾਦੀ ਰੀਡਿੰਗ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ ਸੀਮਤ ਹੈ "ਹੋਂਦ" ਲਈ ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਦਰਭ ਸਿਰਫ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੀ ਰਸਮੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਦੀ ਰਸਮੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, 1996. ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੇਕਰ ਨੁਕਸ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਤਹਿਤ ਠੀਕ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਰੈਂਡਰ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਗਰਵਾਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਗਲਤ ਹੈ। [ਪਰਾ 86.2]

ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 379 – ਪੁਸ਼ਟੀ.

ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 ; [2019] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 579; ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 ; [2011] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 382; ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 607 ; [2018] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1085; - ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੋ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ. (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618 ; [2005] 4 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 688 – ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ.

ਅਜਰੂਪਲ ਕੇਵਸਲ ਰਾਓ ਬਨਾਮ ਪੂਜਾਵਰਤੀ ਵੇਂਕਟਾ ਸੁਬਬਾਰਾਓ ਅਤੇ ਹੋਰ (1971) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 545 ; [1971] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 590; ਹੈਮਨ ਅਗਨਿਊ (ਆਈ) ਪ੍ਰਾ. ਲਿ. ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਾ (2017) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 540; [2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 772 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ.

ਰਾਜਸਥਾਨ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 ; [2008] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 688;

ਗੌਤ. ਆਫ ਏ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਲਾਵੂ ਨਿਮੀ (2008) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 720 ; [2008] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 330; ਐਕਸ. ਪੈਨੇਮਲੀ ਦੇਵ ਸੈਕਟਰ (ਸਟੇਟ ਆਫ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਐਮ.ਆਰ. 603; ਗੌਵਟ. ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਵੇਦਾਂਤਾ (2020) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; ਅਮੇਜ਼ਨ ਬਨਾਮ ਫਿਊਚਰ ਰਿਟੇਲ (2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209; ਛੋਰੋ ਕੰਟਰੋਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਓਰੀਐਂਟ ਟੈਲੀਕਾਮ ਵਾਟਰ ਪਿਊਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 641 ; [2013] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 802; ਸ਼ਿਨ-ਏਤਸੂ ਕੈਮੀਕਲ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਕਸ਼ ਓਪਟੀਫਾਈਬਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 234 ; [2005] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 889; ਫਿਊਰਸਟ ਡੇ ਲਾਸਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਿੰਦਲ ਐਕਸਪੋਰਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2011) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 333 ; [2011] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1; ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (1969) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 597; [1969] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 796; ਚਿਰੰਜੀਲ ਲਾਲ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਹਾਗਨ ਦਾਸ (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 746 ; [2005] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 59; ਜਗਦੀਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਬਨਾਮ ਚੀਫ ਕੰਟਰੋਲਿੰਗ ਰੇਵੇਨਿਊ ਅਥਾਰਿਟੀ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1994 ਅਲ 371; ਆਰ/ਓ ਗਲਾਸ ਸੋਲਾਰ ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ/ਰਾਮ ਈ.ਪੀ.ਸੀ ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਆਰਐਸ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਓਰਸ. (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 313; ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਆਈ.ਟੀ. ਬਨਾਮ ਚੰਦਰਕਾਂਤ ਮਣੀਲਾਲ (2001) 248 ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ. 108; ਹਰਨੀਤ ਜੋਹਰ ਬਨਾਮ ਅੰਸਲ ਹਾਊਸਿੰਗ ਐਂਡ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2015) 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 469; ਚਿਰੰਜੀਲਾਲ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਦਾਸ (2005) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 746; ਇਸਪਾਤ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਆਫ ਕਸਟਮਸ ਬੰਬਈ (2006) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 583; ਰਾਜੀਵ ਭਟਨਾਗਰ (2012) 10 ਸੀ.ਏ.ਐਲ. 557; ਸੈਨਿਕ ਮੋਟਰਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ (1962) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 517; ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਾਬੂ ਰਾਮ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 751 : [1961] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 679; ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਬੋਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਐਂਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ. (1998) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 235; ਕੇ.ਆਰ. ਰਵੇਂਦਰਨਾਥਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲਾ ਦੀ ਰਾਜ (1996) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 35; ਸੁੰਦਰਮ ਫਾਇਨਾਂਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਨ.ਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ. (1999) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 479 : 1999 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 98; ਅਡੋਰ ਸਾਮੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੀਕੇ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ (1999) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 572 : [1999] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 658; ਕੋਂਕਣ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਕਾਰਪ ਬਨਾਮ ਮੇਹੁਲ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. (2000) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 201 : [2000] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 653; ਕੋਂਕਣ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਕਾਰਪ ਬਨਾਮ ਮੇਹੁਲ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ (2002) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 388; ਪਾਰਾਸ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਯਾਸਮੀ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਪਰਮਾਸਿਵਮ ਐਂਡ ਓਰਸ (2016) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 386 : [2016] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 521; ਬਲੈਕ ਐਂਡ ਓਰਸ (2017) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 248; ਜੇ. ਵਸੰਤੀ ਬਨਾਮ ਏ.ਸੀ. ਸਰਮਾ; 18 ਐਡੇਲਵਾਈਸ (ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮਨੂ ਲਿਮਿਟੇਡ. (2017) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 448 ਬਨਾਮ ਲਿਮ2017 2ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 50; ਡੂਕੋ ਰੇਗੇਲਵੇਰਾ, ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 729 : [2017] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 825; ਮਾਯਾਵਤੀ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ (2018) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 714 : [2019] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 123;

ਪ੍ਰਵੀਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੈਲੈਕਸੀ ਇੰਫਰਾ ਐਂਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰਾ. ਲਿ. (2021) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 617; ਫੋਸਟਰ ਬਨਾਮ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਫਾਇਨਾਂਸ 282 ਐਫ.2ਡੀ. 231, 233 (2ਡੀ ਸਰਕ 1960); ਟੰਕਰਾਰਕੋ ਦੇਵਾਸਵਾਨ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਪਾਂਚਲਮੀ ਪੈਕ, 2004 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 510; ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਪੈਪੁਲਰ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੋ 2001 (8) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 470; ਪੀ. 2001 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 619; ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨਜ਼ ਕਾਲਜ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (1992) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 558 : [1991] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 121; ਗ੍ਰੇਟ ਆਫਸ਼ੋਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਈਰਾਨੀਅਨ ਆਫਸ਼ੋਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਡ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੋ. (2008) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 240 : [2008] 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 515; ਟਾਈਮੈਕਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਫ.ਜ਼ੇ.ਈ. ਬਨਾਮ ਵੇਦਾਂਤਾ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਲਿਮਿਟੇਡ, 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 2010 (1) 1 ਸਕੇਲ 574; ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਬਨਾਮ ਕਿਸ਼ੋਰੀਲਾਲ ਗੁਪਤਾ ਐਂਡ ਬ੍ਰੋਸ (1959) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 493; ਨੈਸ਼ਨਲ ਏਗ੍ਰੀਕਲਚਰਲ ਕੋ-ਆਪਰੇਟਿਵ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗਿੱਲਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕਿਰਪਾਲਟੇਡ (2007) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 692; ਨਹਾਲਚਿਤ ਜੂਸ ਬਨਾਮ ਮਾਨਸ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਮੈਟੀਨੀ ਲੈਕਚਰ 982 ਐਸ.ਸੀ. 522 : [1968] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 821; ਪੀ. ਮਨੋਹਰ ਜਗੰਨਾਥ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1968 ਐਸ.ਸੀ. 522 : [1968] ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 821; ਰੈੱਡੀ ਐਂਡ ਬ੍ਰੋਸ. ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਵੈਲੀ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਓਰਸ (2009) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 494 : (2008) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 117; ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਨਰਭੇਰਾਮ ਪਾਵਰ ਐਂਡ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (2018) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 534 : [2018] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 826; ਜੇਨੂ ਨਰਮਕ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸਨਸ (1981) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 634 : [1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 842; ਮੈਸਰਜ਼ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਦਿ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਇਨ ਚੀਫ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਐਂਡ ਅਦਰਸ ਐਸ.ਆਈ.ਐਲ.ਪੀ.(ਐਲ) ਨੰਬਰ 5306/2022 ਮਿਤੀ 1.4.2022 ਜੇ.ਐਮ.ਏ. ਲਾਲਜੀ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਘਾਟੀ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1976 ਗੁਜ 72; ਗੁਲਜ਼ਾਰੀਲਾਲ ਮਲਕਵਰੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਕੈਲ 765; ਮਹੁਤਮ ਦਲਵਾਈ ਬਨਾਮ ਕਮਲਾਕਾਂਤ ਕਮਲੂ ਰਾਜਾਗੰਬਲਾ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਪਟ 348; ਪੁਤਾਂਚੰਦਰਾ ਬਨਾਮ ਕੈਲਾਪਦਾਈ ਰਾਯ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1942 ਕੈਲ 89; ਅਭਿਨੰਦਨ ਭੱਟਾਚਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਬੋਯਾਪਾਟੀ ਕੋਟੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1964 ਏ.ਪੀ. 519; ਰੇਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਨਰਸਿੰਘਮ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਮੈਡ 504; ਏ. ਬੈਗਪਾਈਪਰ ਬਨਾਮ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1968 ਏ.ਪੀ. 416; ਗੁਨਾਲ ਲਾਲ ਮਾਰਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1937 ਕੈਲ 765; ਚੇਨਾਬ ਕੰਟੇਨਰ ਟਰਮੀਨਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, 2007 3 ਐਲ.ਆਰ.ਆਈ. 218 (ਮੈਡ); ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੁਮਾਰ ਟੈਕਸਟਾਈਲਸ ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1999 ਬੋਮ 118 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਏਕਨਕਾ ਇਨਵੈਸਟ ਬਨਾਮ ਸੇ ਨਾਰਾਇਣ ਏ.ਐਸ. ਓ 000 ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਚੱਬ (2020) ਯੂ.ਕੇ.ਐਸ.ਸੀ. 38; ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹਾਫਿਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੱਦੀਕ 1978 ਪੀ.ਐਲ.ਡੀ. ਐਸ.ਸੀ. 279; ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਵਿੱਚ ਫਿਓਨਾ ਟ੍ਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਵਾਲੋਵ (2007) 1 ਆਲ ਈ.ਆਰ.(ਕਮ) 891; ਬਕਾਇ ਚੈਕ ਕੈਸ਼ਿੰਗ ਇੰਕ. ਬਨਾਮ ਕਾਰਡੇਗਨਾ, 2006 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਯੂ.ਐਸ. ਐਸ.ਸੀ. 14; ਹੈਨਰੀ ਸਚੀਨ, ਇੰਕ. ਬਨਾਮ ਆਰਚਰ ਅਤੇ ਵਾਈਟਸ ਸੇਲਸ, ਇੰਕ 2019 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਯੂ.ਐਸ. ਐਸ.ਸੀ. 1; ਵੇਦਰਫੋਰਡ ਆਇਲ ਟੂਲ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੇਕਰ ਹਿਊਜ਼ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਪੀ.ਟੀ.ਈ. 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ 1464; ਐਜਵਰਥ ਬਨਾਮ ਵਾਟਰਜ਼, 596 ਯੂ.ਐਸ. 2022 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3802-3803 ਦੇ 2020।

ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ 30.09.2020 ਨੂੰ ਡਬਲਿਊ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1801 ਦੇ 2020 ਅਤੇ 28.10.2020 ਨੂੰ ਰਾਸਟ ਨੰਬਰ 8819 ਦੇ 2020 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ (ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ)

ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ, ਰਾਮਸ਼ੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਕੇ. ਰਾਮਕਾਂਤ ਰੈੱਡੀ, ਮਿਸ ਮਾਲਵਿਕਾ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਾਜੁਲ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮੋਹਿਤ ਡੀ. ਰਾਮ, ਓਨਿਤ ਹੰਦਾ, ਮਿਸ ਚਾਰੂ ਅੰਬਵਾਨੀ, ਰਘੂ ਗੁਰਰਾਮ, ਮਿਸ ਕਾਵਿਆ ਵਿਜੇ, ਮਿਸ ਕੋਮਲ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੰਜੇ ਕਪੂਰ, ਮਿਸ ਮੇਘਾ ਕਰਨਵਾਲ, ਸੂਰਿਆ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਅਰਜੁਨ ਭਾਟੀਆ, ਮਿਸ ਅਕਸ਼ਤਾ ਜੋਸ਼ੀ, ਮਿਸ ਆਸਥਾ ਗੁੰਬਰ, ਡੈਬਾਹ ਪਾਂਡਾ, ਨਮਨ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਗਰਵ ਮਲਹੋਤਰਾ, ਨੀਲ ਚੈਟਰਜੀ, ਉਤਕੇਸ਼ ਗਾਰਗ, ਮਿਸ ਸਨੇਹਲ ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ, ਰਾਹੁਲ ਟੋਟਾ, ਈਸ਼ਾ ਪਮਨਾਨੀ, ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਪ੍ਰੇਮਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ, ਰਾਹੁਲ ਆਰੀਆ, ਮਾਧਵ ਭੱਟਾਚ, ਮਿਸ ਬਾਨੀ ਦੀਕਸ਼ਿਤ, ਯੋਗੇਸ਼ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਸਲਾਰੀਆ, ਅਰੁਣ ਪਾਂਡੀਅਨ, ਸ਼੍ਰੇਸਠ ਆਰੀਆ, ਆਦਿਤਿਆ ਪਾਂਡੇ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੁ ਕਪੂਰ, ਆਲੋਕ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਮਿਸ ਸੁਜਲ ਗੁਪਤਾ, ਪੁਨੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦਰਾ, ਮਿਸ ਅੰਸ਼ਿਕਾ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਮਿਸ ਸਿਮਰਨ ਜੀਤ, ਰਿਸ਼ਭ ਗੁਪਤਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ

ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਸੂਚੀ*

a. ਹਵਾਲਾ 2

b. ਐਨ. ਐਨ. ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪੰਛੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ 3

c ਦੀ ਵੈਧਤਾ' ਦੇ ਸਵਾਲ ਅਧੀਨ 5

d. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ 15

e. ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 29

f. ਐਕਟ 30

g ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ? 32

h. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ 53

i ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 59

j. ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 - ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ; ਗਾਰਵੇਅਰ, ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਦਾ ਵਿਭਾਜਨ .....64 ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ: ਡਿਜੀਟਲ

k. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ - ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ? 88

l. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 - ਇਸਦਾ ਅਸਰ 97

m. ਵਿਕਲਪਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 105

n ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਮੋੜ ਲਿਆ 111

o. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35; ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਥ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ? 124

p. ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਸਰ? 132

q. ਨਿਸਕਰਸ਼ 137

1. ਅਸੀਂ ਸਾਡੇ ਮਾਣਯੋਗ ਭਰਾਵਾਂ ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ, ਜੇ. ਅਤੇ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਰਾਫਟ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਗਹਿਰੀ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਰਕ ਅਤੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ।

ਏ. ਹਵਾਲਾ

2. ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3802-3803 ਦੇ 2020 ਨੂੰ ਮਿਤੀ 11.01.2021 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਫੈਸਲਾ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਇਹ ਹੈ:

"56. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ /ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੋ. (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 : (2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵ) 77] ਅਤੇ ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਐਂਗ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 : (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵ) 324] ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਕੰਟਰੈਕਟ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵੈਧ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

57. ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ /ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪ., (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 : (2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵ) 549] ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਨੇ "ਗਾਰਵੇਅਰ (ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਐਂਗ. ਲਿਮਿਟੇਡ, [2019] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 : [2019] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵ) 324), ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ

ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ:

"ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜਿਆਬਲ ਹੈ, ਕੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜਿਆਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ/ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੋਣ ਤੱਕ?"

B ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪੰਛੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

3.ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਉਪ-ਠੇਕਾ ਕੀਤਾ। ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 10, ਜੋ ਕਿ ਉਪ-ਠੇਕੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 9 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨੇ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਨਕਦੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਠਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਬਣ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬੈਂਚ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ, ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਹੋਵੇ।

C. ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਐਨ. ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ ਕੈਪਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਇੱਕ ਅਣ-ਮੁਤਾਬਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ'

4. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਇਆ ਕਿ, ਜਦੋਂ *SMS ਚਾਹ ਅਸਟੇਟਸ (ਸੁਪਰਾ)* ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਕਾਨਸਟੀਚੂਸ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ *SBP & Co. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ; ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜੋ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6A) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਨਾਲ ਸੋਧ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ *Duro Felguera, S.A. ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ*

ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ *ਮਾਯਾਵਤੀ ਟਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ* ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਅੱਗੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ* ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 'ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 (ਇਸਨੂੰ ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ,'ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

"19. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਯੰਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵੀ ਜੋ ਕਿ ਸਾਧਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ 35 ਸੈਕਸ਼ਨ 49 ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ। ਧਾਰਾ 35 ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਸੰਪੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ.

21. ਇਸਲਈ, ਜਦੋਂ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਕੀ ਉਸ ਪੱਖ ਵਿਚ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਐਕਟ. ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਾਲਸੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਘਾਟੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 40, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

5. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ (supra) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ SBP ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ 3 , ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ. ਇਹ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਰੱਖਿਆ ਹੇਠਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕੁਝ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਸਮਾਂ-ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਸੀ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ; ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ, ਜੋ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇਵੇਗੀ ਸਾਲਸੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ 11 ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6A) ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੁਆਰਾ. ਅਦਾਲਤ ਡੂਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ, ਐਸਏ ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ 4 , ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਸੀ ਉਹ ਹੀ ਸੀ ਕੀ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੀ ਉਕਤ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਤਿੰਨ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਟਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ 5 ਵਿੱਚ . ਫਿਰ ਵੀ ਅੱਗੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਰਵਾਰੇ ਵਾਲ ਰੋਪਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ

ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ. ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ 6 ਅਤੇ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਤੱਕ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 2 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ (h) ਭਾਰਤੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਐਕਟ, 1872 ਦਾ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 'ਦ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ', ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ) ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ।

6. ਗਰਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਉਪ-ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪ-ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6A) ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਂਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ [ਪੈਰਾ ਵੇਖੋ ਗਰਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ੨੯]। ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਪਣੀ ਐਨ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ), ਆਰਡਰ ਆਫ਼ ਰੈਫਰੈਂਸ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ, ਪਾਇਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਲਈ ਚਾਰਜਯੋਗ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਦੀ ਆਈਟਮ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਈ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਚਲੀ ਗਈ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜਯੋਗ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਇਆ ਕਿ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਮੀ ਵਰਕ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 34 ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਐਕਟ ਦਾ ਐਕਟ ਨੇ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਸਾਧਨ, ਅਵੈਧ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸੀ। ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਵਿਭਾਜਨਯੋਗਤਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਵੈਧ, ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ ਜਾਂ ਗੈਰ- ਮੌਜੂਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਵਿਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਇਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਐੱਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰ) ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ:

“26. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲਾਗੂਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅੜਚਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੇ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

27. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 40 ਉਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 42(1) ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਧਾਰਾ 42(2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

28.ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ [ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੋ. (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ., (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 : (2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 77] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ: (i) ਕਿ ਇੱਕ ਅਣ-ਸਟੈਂਪਿਤ ਵਪਾਰਕ ਮੈਸਰਜ਼ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ (ii) ਜੇਕਰ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਾਧਨ

ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰਾਰ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ।

29. ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨਾ-ਭੁਗਤਾਨ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਨੁਸਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨਾ-ਭੁਗਤਾਨ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਘਾਟਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮੋਹਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

30. ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ *SMS Tea Estates [SMS Tea Estates (P) Ltd. ਬਨਾਮ Chandmari Tea Co. (P) Ltd., (2011) 14 SCC 66 : (2012) 4 SCC (Civ) 77]* ਵਿੱਚ ਕਿ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਜਬਰ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

31.ਅਸੀਂ *SMS Tea Estates [SMS Tea Estates (P) Ltd. ਬਨਾਮ Chandmari Tea Co. (P) Ltd., (2011) 14 SCC 66 : (2012) 4 SCC (Civ) 77]* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਕਤ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

7.ਅਸੀਂ *N.N. Global (ਉਪਰੋਕਤ):* ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-32 ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"32.*Garware Wall Ropes Ltd. ਬਨਾਮ Coastal Marine Constructions & Engg. Ltd., (2019) 9 SCC 209 : (2019) 4 SCC (Civ) 324* [ਫੈਸਲਾ *SMS Tea Estates [SMS Tea Estates (P) Ltd. ਬਨਾਮ Chandmari Tea Co. (P) Ltd. (2011) 14 SCC 66 : (2012) 4 SCC (Civ) 77].* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਧੀਨਸਥ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਵੈਧਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

8.ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ* ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ *146 ਅਤੇ 147* ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-22 ਅਤੇ 29 ਨੂੰ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 148 & 147 ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:

"35. ਅਗਲਾ ਮੁੱਦਾ ਜੋ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤਹਿਤ ਕਿਹੜਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇਗਾ।

36. ਇਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

36.1. ਪਹਿਲਾ ਤਰੀਕਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਸਤਾ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 (ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਰਾਜ ਐਕਟ) ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੁਆਰਾ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ (ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਲੈਕਟਰ ਤੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਮਾਣਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ।

36.2. ਦੂਜਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਧਿਆਂਚਨ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਦਿਆਂ ਹੋਇਆ, ਯਾ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਧਿਆਂਚਨਕਾਰ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਣ।

36.3. ਤੀਜਾ ਤਰੀਕਾ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅੱਗੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਚਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਧਿਆਂਚਨ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡੀ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ

9. ਸ਼੍ਰੀ ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਮੈਸਰਜ਼ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ) ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬੀ ਲਈ ਕੋਈ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ *ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ* ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਮਿਸ ਮਾਲਵਿਕਾ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ, ਜੋ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ ਰਾਮਕਾਂਤ ਰੈੱਡੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬੀ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

10. ਸ਼੍ਰੀ ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ ਸਾਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਗੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਧਨ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਰੋਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦੇਸ਼। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ ਇੱਕ ਸਾਧਨ. ਜਮਾਂਦਰੂ ਮਕਸਦ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਦਲੀਲ ਚਲਾਈ। ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਪੱਟੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇ ਇੱਕ ਕਲਾਜ਼ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵਪਾਰਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ). ਦ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਏ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ, ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ। SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਟਾਰ ਡੀਸੀਸਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਤੱਥ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਕਿ ਕਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਕੋਲ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਸਮਾਨ ਉਪਬੰਧ ਹਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ। ਦਰਅਸਲ, ਉਹ ਦਲੀਲ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਵਾਲਾ ਬਣਾਓ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਰੇਗਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰੋ, ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਪਾਬੰਦ ਸੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35। ਕਾਨੂੰਨ ਸਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਗਰਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਸੀ। ਨੂੰ ਸੋਧ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6A) ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 11, ਇੱਕ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ

11.ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਾਲਵਿਕਾ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੀ ਵਕੀਲ, ਨੇ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਖਿਲਾਫ ਉਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਨਾਲ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਵੀ।

12. ਸ਼੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ, ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, *ਗਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ)*, *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ)* ਅਤੇ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਬੈਂਚ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ । ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨਾ

ਭੁਗਤਾਨ ਸਾਜ਼ੋ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਦਾ ਸੱਚਾ ਪੜ੍ਹਨ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਜਾਂ ਘਾਟੀ ਸਟੈਂਪਡ ਸਾਜ਼ੋ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੁਆਰਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ, ਨਾ ਤਾਂ *ਗਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ)* ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤਰਤੀਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

13. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ *ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ* ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਨਾ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉੱਤੇ, ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਿਨਾ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਸਾਧਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ *ਲਛਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਅਗਰਵਾਲਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬ੍ਰਜ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ* (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਸਾਧਨ, ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ:

i. ਜੋਯਰਾਮ ਬੇਵਾ ਬਨਾਮ ਈਸਿਨ ਸਰਕਾਰ;

ii. ਗੁਲਜਾਰੀ ਲਾਲ ਮਾਰਵਾੜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ;

iii. ਪੂਰਨ ਚੰਦਰ ਚਕ੍ਰਬਰਤੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕਾਲੀਪਦ ਰਾਯ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ;

14. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਲਾਅ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਉਣਾ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। *ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹਾਫਿਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੱਦੀਕ* ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ, ਡਰੈਬਿਟ ਪਟੇਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਨਾ ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਕੈਨਨਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੋਵੇਗਾ।"

15. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸੰਘਣ ਐਕਟ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਰੈਵੇਨਿਊ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੁਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਦੇ ਹੱਥਿਆਰ ਵਿੱਚ ਅਵੈਧ ਨੂੰ ਲਪੇਟਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜੋ 2015 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਜਨ ਨੂੰ ਰੈਫਰੈਂਸ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਾ ਫੇਸੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੈਧ ਮਧਿਆਂਜਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 8, ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, 'ਵੈਧਤਾ' ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. (ਸੁਪਰਾ) ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ

ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11(6A) ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਅਰਥ ਦੇਣ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਨਿਆਂਕਾ ਕੁਰੀਅਨ ਜੋਸਫ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"59. 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ *ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਕੰ. (ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਕੰ. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ., (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618)* ਅਤੇ *ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ [ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰ. ਲਿਮਿਟੇਡ. ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ., (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 : (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 117]* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ 2015 ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਸੋਧ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ—ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

16.ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਨਾਂ-ਮੋਹਰਨ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨਾਂ-ਮੋਹਰਿਆ ਸਾਧਨ ਜੀਵਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਦੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਮਈਵਾਟੀ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਉਹ ਗਾਰਵੇਅਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਖੋਜ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਂ-ਮੋਹਰਿਆ ਸਾਧਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਵੈਧ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਬਰਾਮ (ਜੋ ਕਿ) ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ (6ਏ) ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਫ ਹੈ। ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ, ਇਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬਿਨੈ 'ਤੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮਧਿਆਸਤਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਜੱਜ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੋਣ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਮਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਮਾਮਲੇ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਕੰਪੇਟੇਂਜ-ਕੰਪੇਟੇਂਜ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਸੰਜੋਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੈ। ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਬਦਲਾਅ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਇਹ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਵਰੋਧ-ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥ ਪਾਸੇਜ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ SBP (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-18 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਸਬਮਿਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਰਵੇਅਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 16 ਦਾ ਪੂਰਾ ਖੇਡ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ SBP (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ

ਫੈਸਲਾ, 2015 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਾਰਵੇਅਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-19 ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਰਾਜਸਵ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਖਾਲੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਗੈਰ-ਮੋਹਰਬੰਦ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਝਾਅ ਕਿ, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੋਹਰਬੰਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਸੀ ਗਲਤ ਸੀ। ਉਹ ਨਾਲ ਹੀ ਗਾਰਵੇਅਰ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਗਲਤੀ ਲੱਭਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮੋਹਰਬੰਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ 'ਮੌਜੂਦ' ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ, ਮੋਹਰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਤੇ ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-31 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਜਿਥੇ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ, ਜੇ., ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ BPJ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ 2015 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 11 ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਬਦਲਾਅ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-81 ਨੂੰ 154, 'ਕੌਣ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ, ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਲਿਆਉਣ ਲਈ. ਪੈਰਾ-98 ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਸੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 11 ਸਨ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਕ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪੂਰਕ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਸੰਗਤ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਮਾਇਆਵਤੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੀ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਐਮਿਕਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-146, 147.1, 147.9 ਅਤੇ ਪੈਰਾ-147.10 ਵਿੱਚ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਰੀਕੈਲੀਬ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-146 ਤੋਂ 154 ਤੱਕ, ਇਹ ਐਮੀਕਸ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਹੈ ਕਿਉਰੀਏ, ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੋਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-237 ਅਤੇ 244 ਵਿਚ ਜੇ. ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤਤਾ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ। ਐੱਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ), ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮਿਕਸ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਕੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ. ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ-22 ਅਤੇ 26 ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਹੋਵੇਗਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਐਮੀਕਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 11 ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮਿਆਰੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ. ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਏ ਤੰਗ ਦਾਇਰੇ. ਇਹ ਉਸਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਦਾਇਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਅਧੀਨਗੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ void, 'ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਆਰਬਿਟਰੇਬਿਲਟੀ' ਨੂੰ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਚ ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਰਜ਼ੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 'ਹੋਂਦ' ਸ਼ਬਦ 11(6A) ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ. ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸੰਕੁਚਿਤ ਕਰੋ:

i. ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਰਸਮੀ ਵੈਧਤਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਗਠਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ;

ii. ਕੀ ਠੇਕੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ?;

iii. ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਆਪਹੁਦਰੇ ਸੀ;

17. ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਐਕਟ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਤੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਸਕੋਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ, ਜੋ, ਉਹ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਨਾਲ, ਇਹ ਝਗੜੇ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ।

18.ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਕੇ. ਰਾਮਕਾਂਤ ਰੈੱਡੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਉਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਐਕਟ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸਾਂਝ ਨਿਰਮਾਣ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਜੋ ਕਿ ਗ੍ਰੇਟ ਆਫਸ਼ੋਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਈਰਾਨੀਅਨ ਆਫਸ਼ੋਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਡ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ*[16 ਵਿਚ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਤਰ ਵਿਚ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:*

55. ਦੂਜਾ, ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਸਾਫ ਭਾਸ਼ਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਇੰਨੀ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਕਰਾਅ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ।

60. ਸਟੈਂਪਸ, ਮੋਹਰਾਂ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਿਰਫ ਲਾਲ ਫੀਤਾਸ਼ਾਹੀ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਟਾਉਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ—ਇਕ ਕੁਸ਼ਲ, ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸੰਭਵਤ: ਸਸਤਾ ਹੱਲ ਆਪਣੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ। ਆਟੋਮੇਟਿਡ ਦੇ ਲਾ ਵੋਲਾਂਟੇ ਦੋਖਰਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਪਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਐਲ.) ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ, 1985, ਦੇ ਨੀਤੀ ਉਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਐਕਟ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। (ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖੋ।) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਵਾਧੂ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਅਵਾਂਛਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

19. ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ *ਆਮਦਨ ਕਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਬਨਾਮ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਬਲਕ ਕੈਰੀਅਰਜ਼,* ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਦੋ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਉਸ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਅਰਥ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਹੁੰਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਤੀਜਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।

20. ਸ੍ਰੀ ਦੇਬੇਸ਼ ਪਾਂਡਾ, ਅਰਜ਼ੀਦਾਰ (ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ) ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੇ I.A.No.199969 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਕੋਡ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੇਟ ਕਲੋਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ" ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਿਊਨਤਮ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ-I ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 (6A) ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 11 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਾਗਰੂਕ ਵਿਭਾਜਨ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, 'ਅਸਤਿਤਵ' ਅਤੇ 'ਵੈਧਤਾ' ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਭਾਜਨ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੌੜਾਈ ਅਣਥੱਕ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

21. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ *ਅਮੀਕਸ* ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਬਹੁਤ ਆਧਾਰ ਹਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੁਧਾਰਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ, 'ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ', ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ, 'ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਅਵੈਧ', ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਵੇਗਾ:

“ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ, ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕਾਂਟਰੈਕਟ/ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ?”

F ਐਕਟ

22. ਧਾਰਾ 2(b) ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ 'ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ' ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

23.ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"5. ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾ.-ਇਸ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਾਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।"

24. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"7 ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ. —

(1) ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, "ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਅਨੁਬੰਧਿਤ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਾਂ ਜੋ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਹੈ।

(2) ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ।

(4) ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ—

(a) ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ;
(b) ਪੱਤਰਾਂ, ਟੈਲੇਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜਾਂ
(c) ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(5) ਇੱਕ ਅਨੁਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਰ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅਨੁਬੰਧ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਮਧਿਆਨਤਰ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਨੁਬੰਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਏ।"

25. ਧਾਰਾ 11 ਮਧਿਆਨਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ 3 ਆਫ 2016 ਦੁਆਰਾ 23.10.2015 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:

"6 ਏ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ (5), ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰਣੇ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕਰੇਗਾ ਅਦਾਲਤ, ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸਮਝੌਤਾ।"

ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧ ਐਕਟ 33 ਦੁਆਰਾ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ 2019 ਦਾ ਐਕਟ 33 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

G. ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ?

26. ਅਤੀਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6A) ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਲਈ। ਦ ਐਕਟ ਸਾਲ 1996 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਕਟ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ UNCITRAL ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ. ਸੌ ਅਤੇ ਸੱਤਰ-ਛਿਆਹਵਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਸਟਿਸ ਐੱਸ ਬੀ.ਪੀ. ਸਰਾਫ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ, ਜੋ ਕਿ

29.01.2005 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਐਕਟ ਦਾ, ਕਾਫ਼ੀ ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਸੱਤ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ, ਇਕੱਲੇ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, SBP (supra) ਵਿੱਚ, ਉਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 11(6) ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ। ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ Kompetenz-Kompetenz. ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"12 ... ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਦੋ ਸਵਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਥੀਮ ਤੁਰੰਤ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਪੁਰਸਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮਧਿਆਨਤਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ (3) ਅਧੀਨ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਮਧਿਆਨਤਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਅਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਮਧਿਆਨਤਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਅਸਤਿਤਵ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੀ ਹੈ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਿਰਜਣਹਾਰ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜੀਵ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਕੇ.ਕੇ. ਵੇਨੁਗੋਪਾਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਦਾ ਪੂਰਾ ਖੇਡ ਸਿਰਫ ਤਦ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਧਾਰਾ 11(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਿਵਾਏ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

27. ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ *SMS Tea Estates (ਉਪਰੋਕਤ)*। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ। ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਉਹ ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਜੋ ਸੀ, 'ਕੀ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਯੰਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੈਧ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ'। ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"20. ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਗੁਹਾਟੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, 1996 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਐਕਟ ਦਾ ਮੂਲ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਲੋੜ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਸਕੀਮ/ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ। ਜੇ ਕੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ/ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ/ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸਲ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਧਾਰਾ 33 ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਸਾਲਸ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ) ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਾਧਨ ਹੈ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਧਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ, ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜਯੋਗ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਆਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਯੰਤਰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ।

xxx

xxx

xxx

22. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਸਾਰ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਪਰ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਜੋ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

22.1. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

22.2. ਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 35 ਅਤੇ 38 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

22.3. ਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੇ ਘਾਟ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਲੈਕਟਰ ਅੱਗੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਜਾਂ 40

ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ) ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਘਾਟ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਮੰਨ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ *ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ।* ਅਤੇ *ਧਰਮਰਤਨਾਕਾਰ ਰਾਇ ਬਹਾਦੁਰ ਅਰਕੋਟ ਨਰੈਣਸਵਾਮੀ ਮੁਦਲਿਆਰ ਛੱਤਰਮ ਬਨਾਮ ਭਾਸਕਰ ਰਾਜੂ & ਭਰਾ।* ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼-19 ਅਤੇ 21 ਦੀ ਦੁਹਰਾਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

28. *ਸ਼ਿਨ-ਏਤਸੂ ਕੈਮੀਕਲ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਕਸ਼ ਓਪਟੀਫਾਈਬਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ* ਇੱਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਉੱਠਿਆ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਵਾਈ.ਕੇ. ਸਭਰਵਾਲ ਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ 'ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ' ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨੱਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"45. ਨਿਆਂਕਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।-ਪਾਰਟ । ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (5 ਦੇ 1908) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਆਂਕਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 44 ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾ ਪਾਏ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਨੱਕਾਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਹੈ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

29. ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪਾਠ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਐਨ. ਸ਼੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਫੈਸਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਐਮ. ਧਰਮਾਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ, ਬਿਨਾਂ ਜਸਟਿਸ ਬੀ.ਐਨ. ਸ਼੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਦੇ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਜੋੜਾਂ ਨਾਲ।

30. ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਨੂੰ ਕੁਆਂਟਮ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰੇਗੀ ਭਾਵੇਂਕਿ ਕਰਾਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਵਿਚਾਰਣਯੋਗ ਸੀ, ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਵਾਊਚਰ ਜਾਰੀ

ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਦਬਾਅ, ਜਬਰ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਮਜਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਆਰ.ਵੀ. ਰਵੀਂਦਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ, ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ, ਐਸਬੀਪੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"22. ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੋ [(2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618] ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉੱਠ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਰਥਾਤ (i) ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ; (ii) ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (iii) ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

22.1. ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ (ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਮੁੱਦੇ ਹਨ:

- a ਕੀ ਬੇਨਤੀਕਰਤਾ ਨੇ ਉਚਿਤ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਹੈ।
- b ਕੀ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਪਾਰਟੀ ਹੈ।

22.2. ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ) (ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ) ਮੁੱਦੇ ਹਨ:

i ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ (ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਰ) ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਿਊਂਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ।
ii ਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਨੁਬੰਧ/ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

22.3. ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜਦ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਮੁੱਦੇ ਹਨ:

(i) ਕੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਜੋ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਅਤੇ ਅਪਵਾਦ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਲਸੀ ਤੋਂ)

(ii) ਗੁਣ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ।

23. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ *ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੰ. [(2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618]* ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਏ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਉਠਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਲੈ ਕੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਫਿਰ, ਉਹ ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ

ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ, ਇਹ ਚੁਣਨ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਮੁੱਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਛੱਡੇਗਾ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ (ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਕੇ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ) ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਾਰੇ ਜਾਲਸਾਜ਼ੀ/ਬਣਤਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਦੁਆਰਾ ਛੁੱਟਕਾਰੇ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

24. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਬੰਧ ਦੇ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਵਾਊਚਰ ਜਾਂ ਕੋਈ-ਦਾਅਵਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਅਧੀਨ ਵਿਵਾਦ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਬਰ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੁੱਦਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ/ਉਸ ਦਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਵਾਊਚਰ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਸਿਰਫ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਹੈ।

31. ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. (ਉਪਰੋਕਤ) ਅਤੇ ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6) ਨੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ 'ਤੇ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਅਗਸਤ, 2014 ਵਿੱਚ ਦੋ ਸੌ ਛਿਆਲੀਵਾਂ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ: "31. ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸਮ ਬਾਰੇ ਉਹੀ ਪਰੀਖਿਆ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 8 ਅਤੇ 45 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਕਿਸਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ (ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ) ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਧਿਕ

32. ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੀ ਕਿਸਮ ਸਬੰਧੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ *ਸ਼ਿਨ ਏਤਸੂ ਕੈਮੀਕਲਜ਼ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਕਸ਼ ਆਪਟੀਫਾਈਬਰ, (2005) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 234, (ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ), ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਦਿਆਂ/ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੇਖਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।*

33. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 11 ਵਿੱਚ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਿਆਇਕ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ/ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨੁੱਕਸਾਨਦੇਹ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼

ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ/ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ *ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ* ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਰਕ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋਧ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨੁੱਕਸਾਨਦੇਹ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ *ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ* ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਹ ਨਿਸਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਸਚਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ *ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ* ਨਹੀਂ। ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨੁੱਕਸਾਨਦੇਹ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਸਚਾ ਨਿਰਣਾਯਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8 ਅਤੇ 11 ਅਧੀਨ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਅਤੇ ਅਪੀਲਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ 37 ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

32. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜੋ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ (ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 59 ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੁੱਦੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲੱਭਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 48 ਵਿੱਚ ਵੀ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"...ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਫੈਕਟਰ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਸਧਾਰਨ ਹੈ—ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਲਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

33. **ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਹੀ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ*(ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਉੱਤੇ)* ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਉੱਤੇ)* ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:*

22. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ “ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ” ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਜਦੋਂ ਇਹ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2) ਅਤੇ ਕਰਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਛੋਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

XXX XXX XXX

29. ਹੁੰਡਈ ਇੰਜੀ. ਕੇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੇਣਦਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਤੋਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ "ਮੌਜੂਦ" ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਦੇਣਦਾਰੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਜੋ ਉਪ-ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਮੌਜੂਦ" ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪ-ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਉੱਪਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਸੈਕਸ਼ਨ 8, ਸੈਕਸ਼ਨ 16, ਅਤੇ ਦੇ ਉਲਟ "ਹੋਂਦ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 45, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਵੈਧਤਾ" ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ "ਹੋਂਦ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਝ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਡਈ ਇੰਜੀ. ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਗਏ ਕੇਸ।

34. ਅਸੀਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ, 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾ ਲੱਭੇ' ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲੱਭੇ', ਨੂੰ 2019 ਦੇ ਐਕਟ 33 ਦੁਆਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਸਟਿਸ ਬੀ. ਐਨ. ਸ਼੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਲਈ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਮਾਨਤਾ ਸੀ ਜੋ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਸੀ।

35. ਮਾਯਾਵਤੀ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ[a] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

10. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ [ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਂਟੀਕ ਆਰਟ ਐਕਸਪੋਰਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ., (2019) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 362 : (2012) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 785] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਇੱਕ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੂਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ, ਐਸ.ਏ. [ਦੂਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ, ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ., (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 729 : (2017) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 764] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ — ਦੇਖੋ ਪੈਰਾ 48

& 59 [ਐਡ.: ਉਕਤ ਪੈਰਾ 48 & 59 ਦੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ, ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ., (2017) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 729: (2017) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 764, ਤਿਆਰ ਹਵਾਲੇ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ: "48. ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਨੂੰ 2015 ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:- '61-ਏ) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਕੇਵਲ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਇਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।' (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਸਾਫ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਝਾਤ ਪਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ—ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਦੇ ਫੈਕਟਰ ਕੀ ਹਨ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਸਧਾਰਨ ਹੈ—ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਠੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਲਈ ਮਧਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।" "59. 1996 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੰ. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (2005) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 618 ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 267 : (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 117 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ 2015 ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੋਧ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ—ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"].

36. ਗਾਰਵੇਅਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-22 ਅਤੇ 29 (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ, ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੇ ਨਿਰਣਾ ਨੂੰ ਐਨ.ਵੀ. ਰਮਨਾ ਜੇ. ਜਸਟਿਸ ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਐਨ. ਥੇਰੀਨਾ ਨੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਨਿਰਣਾ 28.02.2009 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਸੀ, ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮਕਾਨ-ਮਾਲਕ ਵਿਵਾਦ ਮਧਿਆਨਯੋਗ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲਾ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੌਣ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਭਾਵ, ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ, ਜਾਂ ਮਧਿਆਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਕਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਸੀਮਾ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਣਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-146 ਅਤੇ 147, 147.1 ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ:

"146. ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ, ਕੀ ਸ਼ਬਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ "ਹੋਂਦ" ਸਿਰਫ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ (ਚਾਹੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਲਾਗੂਕਰਨ (ਵੈਧਤਾ) ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪਾਠਵਾਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸ਼ਬਦ "ਹੋਂਦ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਸੌਂਪ ਕੇ

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਸਮੇਤ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ "ਹੋਂਦ" ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਝ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ. ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨੰ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ. ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੈਧ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸਮਝ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

147. ਅਸੀਂ ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਦੇਵਾਂਗੇ:

147.1. ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ [ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਇੰਜੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 : (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 324] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਧਿਆਨ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 7(2) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਉੱਲੇਖਿਤ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਦੇ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਦੁਹਰਾਉਣਗੇ ਜੋ ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 238)

"29. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ *ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਮਾਮਲਾ (ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ,* [2018] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 607 : (2019) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 530] ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਜੋ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਕ੍ਰਿਯ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾਇਤਵ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਮੰਨ ਲਵੇ। ਚੂੰਕਿ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ "ਮੌਜੂਦ" ਸੀ, ਇਸ ਲਹਿਜੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਲਿਸੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਿ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦਾਇਤਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਠੇਕੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ "ਮੌਜੂਦ" ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਤੱਕ ਉਪ-ਠੇਕਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉੱਪਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਜੋ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 8, ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਵੈਧਤਾ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਝ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਵਿੱਚ *ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਮਾਮਲਾ (ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ,* [2018] 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 607 : (2019) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 530), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਵੈਧ ਸਮਝੌਤਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

"37. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ),* ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ ਸਹੀਅਤ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-22 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ *ਗਾਰਵੇਅਰ (ਸੁਪਰਾ),* ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ).* ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਾਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-147 ਵਿੱਚ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ(ਸੁਪਰਾ)* ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-146 ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ ਗੱਲ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-147 ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ- 147.1 ਤੋਂ 147.11 ਤੱਕ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਹਿਰਤਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-146 ਅਤੇ 147 ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-147.1 ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ।"

"38. ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਉਸ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਧਾਰਾ 16 ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ: "16. ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।—

(1) ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਮਧਿਅਕਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ,—

a ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਤਾ ਧਾਰਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

b ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨਾ ਮਧਿਅਕਤਾ ਧਾਰਾ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ।

(2) ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਜਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ।

(3) ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਠਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮਧਿਅਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(4) ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ, ਜਿਥੇ ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮਧਿਅਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਏਗਾ।

(6) ਅਜਿਹੇ ਮਧਿਅਕ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਮਧਿਅਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

H. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ

39. ਧਾਰਾ 2(16) 'ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ' ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"2(16) 'ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ'। — 'ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ' ਦਾ ਮਤਲਬ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਵਾਹ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ, ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਨਿਰਵਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ, ਜਿਥੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮੇਂ ਤੇ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਵਾਹ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿਰਵਾਹ ਕੀਤਾ:

40. ਧਾਰਾ 2(11) 'ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"2(11) 'ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ' -- ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਉਚਿਤ ਰਕਮ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਚਿਪਕਾਊ ਜਾਂ ਮੁਦਰਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੋਹਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

41. ਧਾਰਾ 2(12) 'ਨਿਰਵਾਹਿਤ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

42.ਧਾਰਾ 2(14) 'ਸਾਧਨ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ 'ਹਰ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਇਤਵ ਬਣਾਇਆ, ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ, ਸੀਮਿਤ, ਵਿਸਤਾਰਿਤ, ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

43. ਧਾਰਾ 3 ਉਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਮੋਹਰ ਦੇਣਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਛੋਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ।

44.ਧਾਰਾ 4 ਕਈ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

45. ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਜੋ ਹੋਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸੈਕਸ਼ਨ 17 ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ 17 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰ, ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜਯੋਗ, ਦੇ ਅੱਗੇ ਜਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 31 ਸਹੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਣੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਮੋਹਰ ਫੈਸਲਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ IV ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ 'ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"33. ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ। -

(1) ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ, ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੋਹਰ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(2) ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜਾਂਚੇਗਾ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਰ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਾਧਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਵਾਲੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਨਿਰਵਾਹਿਤ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿਰਵਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ—

(a) ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਤਾਂ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (ਵੀ ਆਫ 1898) ਦੇ ਚੈਪਟਰ XII ਜਾਂ ਚੈਪਟਰ XXXVI ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਜਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ।

(b) ਇੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ,—

(a) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ;

(b) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ।"

46. ਅੱਗੇ, ਸਾਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"35. ਸਬੂਤ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲੱਗੇ ਯੰਤਰ। ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜਯੋਗ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਵਿਧੀਵਤ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ-

(a) ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰਬੰਦ ਸਾਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਸਮੇਤ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਘਾਟੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦਸ ਗੁਣਾ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਸ ਗੁਣਾ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(b) ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੋਹਰਬੰਦ ਰਸੀਦ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਅਮੋਹਰਬੰਦ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਸੀਦ, ਜੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਰਸੀਦ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(c) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਨੁਬੰਧ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਨੁਬੰਧ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(ਡੀ) ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ 1898 (ਵੀ ਆਫ 1898) ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ XXXV ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ;

(d) ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 32 ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

47. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਨੂੰ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"36. ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਜਿੱਥੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। —ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਦਾਖਲਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 61 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"38. ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। — (1) ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਕਲ, ਨਾਲ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਬੰਧੀ ਲਗਾਏ ਗਏ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇ, ਭੇਜੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ।"

49. ਸੈਕਸ਼ਨ 42 ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:-

"42. ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਪਕਰਣਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 35, 40 ਜਾਂ 41 ਅਧੀਨ — (1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਕਰਣ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜੇ

ਕੋਈ ਹੋਵੇ), ਸੈਕਸ਼ਨ 35, ਸੈਕਸ਼ਨ 40 ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 41 ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਲੈਕਟਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ 'ਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਪਿੱਛੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਹਰੇਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸਦਿਆਂ) ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ.

(2) ਹਰ ਇੱਕ ਉਪਕਰਣ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ —

(a) ਕੋਈ ਵੀ ਉਪਕਰਣ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਬੀਤਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਧਾਰਾ 3* ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ."

(b) ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਧਾਰਾ 3* ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ."

50. ਸੈਕਸ਼ਨ 62(1)(ਬ) ਇਸ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾਬਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਰੁ.500/- ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਪਕਰਣ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੂਜੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਈਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤੇ. ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 35, 40 ਜਾਂ 61 ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ.

I. ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿਸਲੇਸ਼ਣ

51.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਿਹਾ ਸੀ:

ਇੱਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਇੰਡੀਅਨ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅੰਪਾਇਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਇਨਾਮ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਅਵੈਧ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾ ਕੇ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਕੇ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ

ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਯੰਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ:

"5. ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਜੋ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 35 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੰਤਰ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 61 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਵਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਯੰਤਰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

6. ਧਾਰਾਵਾਂ 35 ਅਤੇ 36 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਜੋ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 35 ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੋਕ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 36 ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਲਗਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ। ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ੱਕ, ਜੇਕਰ ਹੋਵੇ, ਧਾਰਾ 42(2) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਯੰਤਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 42(1) ਅਧੀਨ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ ਹੈ, ਉਹ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

ਅਸੀਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-8 ਨੂੰ ਵੀ ਲਾਭਦਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"8. ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਐਮ.ਸੀ. ਦੇਸਾਈ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਦੁਆਰਾ ਮਸਤ ਬਿਤਨ ਬੀਬੀ ਬਨਾਮ ਕੁੰਟੂ ਲਾਲ [ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ. (1952) 2 ਅੱਲ 984] ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵੱਲ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ :

"ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਨੁਸਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਜੇ ਹਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਆਪੇ-ਆਪ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਿ ਇੱਕ

ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬੇਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ।"

"ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 36 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸ਼ਾਇਦ ਧਾਰਾ 42(2) ਦੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

52. ਅਸੀਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ *ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

i. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ;

ii. ਐਕਟ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੇ ਹਨ;

iii. ਇਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ;

iv. ਧਾਰਾ 42(2) ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੰਡੋਰਸਮੈਂਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ, ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 62, ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ, ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੰਡਨੀਯ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਅੱਗੇ, ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਧਾਰਾ 42(2) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਸਨ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਸਾਧਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 42(2) ਅਧੀਨ ਅਨੁਮੋਦਨ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

J. ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 - ਇੱਕ ਸਰਵੇਖਣ; ਗਵਾਰੇ, ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ

53.ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਗ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ, ਧਾਰਾ 2(ਐਚ) ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਹੈ। ਇਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੇ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਤੁਰੰਤ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹਰੇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੇਵਲ ਉਹ ਸਮਝੌਤੇ, ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਹੀ ਕੰਟਰੈਕਟਾਂ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਜੋ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ, ਕੰਟਰੈਕਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲਾ, ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 10 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

ਕਿਹੜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਹਨ. - ਸਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਹਨ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜੋ ਕੰਟਰੈਕਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹਨ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

"ਇਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ।"

ਧਾਰਾ 10, ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: "ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ:

54. ਧਾਰਾ 14 'ਆਜ਼ਾਦ ਮਰਜ਼ੀ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"14. 'ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ. -ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ-

1. ਜਬਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ, ਜਾਂ
2. ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ, ਜਾਂ
3. ਧੋਖਾਧੜੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ, ਜਾਂ
4. ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 18 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ, ਜਾਂ
5. ਗਲਤੀ, ਧਾਰਾਵਾਂ 20, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ।

ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਬਰ, ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਧੋਖਾਧੜੀ, ਗਲਤ ਬਿਆਨੀ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ।"

55. ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲਈ ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ 'ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਯੋਗ ਪਾਰਟੀਆਂ' ਹੈ। ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੋ ਸਹੀ ਮਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਹ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਹੀ ਮਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਧਾਰਾ 12 ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਹੀ

ਮਨ ਕੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਅਗਲਾ ਭਾਗ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ 'ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼' ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 23 ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"23. ਕਿਹੜੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਿਹੜੇ ਨਹੀਂ. - ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਜਬ ਤੱਕ-

ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ

ਇਸ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਜਿਹੀ ਹੈ ਕਿ, ਜੇਕਰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਹੈ; ਜਾਂ

ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ; ਜਾਂ

ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਅਨੈਤਿਕ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੰਨਦੀ ਹੈ।

56.ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਉਹ ਸਮਝੌਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਖਾਲੀ ਹੈ।" ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੇ ਆਖਰੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਜੋ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ' ਕੰਟਰੈਕਟ ਹਨ। ਧਾਰਾਵਾਂ 24 ਤੋਂ 30 ਤੱਕ ਅਧਿਆਇ II ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਧਾਰਾ 20 ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਪੂਰਵ-ਅਨਿਵਾਰਯ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

57.ਹੋਰ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਇਕ ਕਰਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਧਾਰਾ 10 ਅਧੀਨ, ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 14 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾਵਾਂ 15 ਤੋਂ 18 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ 15 ਤੋਂ 18 ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਾਲ ਜੋ ਕੁਝ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਸੀ। ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਗੰਗਾ ਰਿਟ੍ਰੀਟ & ਟਾਵਰਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ* ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਹੈ:

“28. ਜਦੋਂ ਕਰਾਰ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਬਣੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ, ਜੇ ਉਹ ਚਾਹੇ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਜੇਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਸੱਚੇ ਹੁੰਦੇ। ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਉਪਬੰਧ (ਜੇ) ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਜਾਂ

ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਤੇ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਕਰਾਰ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੋਈ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਬਸ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਕਰਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਰਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ ਜਾਂ ਕਰਾਰ ਤੇ ਅੜੀ ਰਹੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਰਾਰ ਤੇ ਅੜੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਚੋਣ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਟਾਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਸਹੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੰਚਾਰ ਕਰੇ; ਕਿਉਂਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਟਾਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਕਰਾਰ ਵੈਧ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ।

29. ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਕਾਰਨ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਆਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਚੋਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਗੁਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੱਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਚੁਣਾਵ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਹ ਚੁਣਾਵ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗੁਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਨੁਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਤੀਜੇ ਪਕਸ਼ਾਂ ਨੇ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਹੋਣ; ਮੁੜ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ ਲਈ ਅਨਿਆਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਮੂਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਰੇਸਟੀਟਿਓ ਇਨ ਇੰਟੇਗਰਮ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ। ਮੁੜ, ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਅਨਿਆਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (ਭਾਰਤੀ ਕਰਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਹਤ ਐਕਟਸ, ਪੋਲਾਕ ਅਤੇ ਮੁੱਲਾ, 11ਵੀਂ ਐਡੀ., ਖੰਡ I, ਪੰਨੇ 269-70 ਨੂੰ ਦੇਖੋ।)

ਧਾਰਾ 19ਏ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਉਲੰਘਣ ਕਾਰਕ ਵੀ, ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਪਰ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨਯੋਗ ਕਰਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 14, 'ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਗਲਤੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਧਾਰਾਵਾਂ 20, 21 ਅਤੇ 22 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਚਾਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 20 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 20 ਐਲਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਅਨਿਵਾਰਯ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਮੁੜ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਖਾਲੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾਵਾਂ 24 ਤੋਂ 30 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ। ਧਾਰਾ 21 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਾਰੇ ਗਲਤੀ, ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 10 ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ-ਮੇਲ ਦਾ ਅਸਰ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 'ਕਰਾਰ' ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਬਰ, ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਅਤੇ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਪਰ, ਇਹ ਇੱਕ

ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਏਗਾ ਜੋ ਇੱਕ 'ਕਰਾਰ' ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਤੇ 19ਏ ਨੂੰ ਵੇਖੋ)। ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਸਰ, ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 22 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਰਾਰ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਗਲਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਕੇ ਕਿਸੇ ਤੱਥ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਚੈਪਟਰ IV ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਰਾਰਾਂ ਦੇ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਨਿਭਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਰਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 37 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"37. ਕਰਾਰ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ.- 'ਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਨਿਭਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨਿਭਾਉਣ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁਆਫ ਜਾਂ ਮਾਫ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਮੌਤ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਵਾਅਦੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਉਲਟ ਇਰਾਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਹੋਵੇ।"

58.ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਜਾਂ ਜਬਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 64 ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ:

"64. ਇੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ.- 'ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਅਦਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਲਾਭ, ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

59.ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 65 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਲਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੇ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ, ਕੋਈ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸੇ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 65 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(j) ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 2(j) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਰਾਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ, ਇਹ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੋ ਕੁਝ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਾ ਰਹਿਣ 'ਤੇ, ਰੱਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਮਹੰਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਯੂ ਬਾ ਯੀ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਤੀਜਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨਿਰਮਾਣ ਉੱਤੇ ਤਬ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸ.2(ਆਈ) ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸ.65 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ

ਹਰ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਕੰਟਰੈਕਟ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਹਰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲਾਭ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਇਤਵ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੱਲ ਕਿੰਨਾ ਹੀ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਨਿਰਮਾਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਹੱਲ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ, ਸ.2(ਆਈ) ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਕੰਟਰੈਕਟ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਹ ਹੀ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਯਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ, ਪਰ ਮੂਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਰੰਭ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਕੰਟਰੈਕਟ, ਨੂੰ ਸ.2(ਜੀ) ਦੁਆਰਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੋ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਜੋ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਿੱਤਰ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਗਿਆ, ਨੂੰ ਸ.2(ਜੇ) ਦੁਆਰਾ ਟਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਮਰੱਥਤਾ ਇੱਕ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ।"

60.ਅੱਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ, ਜਦੋਂ ਗੈਰ-ਤਬਦੀਲੀ ਯੋਗ ਕਬਜ਼ਾ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਤਬਦੀਲੀ ਯੋਗ ਸਨ, ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਮੋਰਟਗੇਜ ਦੀਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅਤੇ, ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 23 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਹੋਲਡ, *ਦੀਪ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਨਾਗੇਸ਼ਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ*, ਵਿੱਚ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਫਰਕ ਹੈ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਿਰਫ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਵੈਧ ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਗੁਜ਼ਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਕੁਇਟੀ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਮੁੜ ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਜੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਬਜ਼ਾ ਟੈਨੈਂਸੀ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

61.ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ *ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ* (ਉੱਪਰ) ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਐਕਟ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਐਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐੱਨ.ਐੱਨ. ਦੇ ਪੈਰਾ-28 ਵਿੱਚ ਲੱਭੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਕਿ ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਵਪਾਰਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐੱਨ. ਗਲੋਬਲ (supra) ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਪੈਰਾ-29 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐੱਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੀ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਂਦ, ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਥਿਤੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸਹੀ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ। ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਘੇਰਾ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਹੈ, ਵਪਾਰਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਹੋਣ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗਾ, ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਚੰਗਾ ਰੱਖੋ. ਐਨ.ਐਨ. ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਪੈਰਾ-32 ਵਿੱਚ ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ-22 ਵਿੱਚ ਗਰਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਠੋਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵੇਖੋ:

ਉਚਿਤ ਸਟੈਂਪ-ਡਿਊਟੀ

5. ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ—

(ਅ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ;

ਦਸ ਰੁਪਏ ਦੇ ਅਧਿਕਤਮ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਆਨਾ।

(ਬ) ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਗਮਿਤ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ;

ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਹਰ 10,000 ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ।

(ਸੀ) ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ

ਅੱਠ ਆਨੇ।

ਛੋਟਾਂ

ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ—

(ਅ) ਸਿਰਫ ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਨੰਬਰ 43 ਅਧੀਨ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੋਟ ਜਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ;

(ਬ) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ;

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

62. ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਐਕਟ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੰਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਦੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਐਕਟ ਕਹਿਣਾ ਹੋਵੇ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹੋਵੇ, ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਤੋੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਮਨ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਘੱਟ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 33 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਕੇ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਣਾਮ ਹੋਵੇਗਾ:

i.• ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਕੋਲ, ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਗੇ, ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੋਹਰ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਰਾਏ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 33(2) ਅਧੀਨ, ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਾਇਤਵ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਾਧਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਅੱਗੇ, ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰਬੰਦ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੋਹਰਬੰਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ, ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ 'ਜਾਂਚ' ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ [ਧਾਰਾ 33(2) ਵੇਖੋ]। ਧਾਰਾ 33 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰਬੰਦ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੋਹਰਬੰਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੱਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 33, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਯਤਵ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ii. ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਾਨੂੰਨ-ਦਾਤਾ ਨੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਕਸਦ ਲਈ. ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਮਾਂਦਰੂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮਨਾਹੀ ਹੈ, ਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ 35 ਅੱਗੇ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਦੇ ਨਾਲ ਉਪਰੋਕਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼।

ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ), ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ 'ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ' ਜਾਂ 'ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ', ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ, ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ. ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਮਝੌਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ। ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਉਪਾਅ ਮੰਗੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੋਵੇਂ ਵਰਜਿਤ ਹਨ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਤੋਂ. ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪ ਨਾ ਦਿਓ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਸਬੂਤ ਲੈਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ, ਪਰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜਬਤ ਕਰਨ ਲਈ. ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਾਹ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਓ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਜੇ ਲਾਗੂ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਣ। ਵਸਤੂਆਂ ਜਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਦਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਹੱਥ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਉਚਿਤ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵਧਾਏਗਾ। ਅਧਿਕਾਰ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਸੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਫ੍ਰੀਜ਼ ਰਹੇਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਮਜਬੂਤ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗੜ੍ਹਵਾਰੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ (ਸੁਪਰਾ) ਪੈਰਾ-22 ਵਿੱਚ, ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

iii ਅਗਲਾ, ਸਾਨੂੰ ਗਾਰਵੇਅਰ (ਉੱਤੇ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-29 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਵੱਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਐਂਡ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ।

63.ਜਸਟਿਸ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ ਨੇ ਆਪਣੇ ਡਰਾਫਟ ਜੱਜਮੈਂਟ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-84 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਕਿ ਗਾਰਵੇਅਰ (ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-29 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-84.1 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁੰਡਾਈ(ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮਾਮਲਾ ਛੋਟੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਧਿਆਨ੍ਹ ਖੰਡਪੀਠ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਜਸਟਿਸ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ ਹੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ *ਹੁੰਡਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਗਲਤ ਸੀ। ਇਹ ਹੈ ਕਿ *ਹੁੰਡਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਕਿ *ਹੁੰਡਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਨਰਭੇਰਮ ਪਾਵਰ ਅਤੇ ਸਟੀਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ[1] 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6)(ਏ) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

64. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ *ਹੁੰਡਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਲੋਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕਲੋਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, *ਹੁੰਡਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਇਨਕਾਰ, ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਲੋਜ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਨਾਂ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ। ਬੇਸ਼ੱਕ, *ਗਾਰਵੇਅਰ*(ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-29 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ 'ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਲੋਜ, ਜੋ ਕਿ ਸਬ-ਕੰਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬ-ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉੱਪਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ'। ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਸਬ-ਕੰਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-22 ਵਿੱਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਵਲ *ਹੁੰਡਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਸਾਧਨ ਦੇ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਲਈ। ਜਦਕਿ, *ਹੁੰਡਾਈ* (ਸੁਪਰਾ) ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ *ਹੁੰਡਾਈ* ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਮਰਥਨਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6)(ਏ) ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਕੇਵਲ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ।

65. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਰਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਪ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਖੋਜ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਦਾ ਸੰਮਿਲਨ ਗੜਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਦੋ ਸੌ 46ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਭਾਰਤ ਨੇ ਪੈਰਾ-19 ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਕਿ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੋ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ। ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਿਰਫ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਸੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੋਣਾ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ, ਸਮਝੌਤਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ 'ਕਾਨੂੰਨ' ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

66. 1963 ਦੇ ਸੀਮਾਂਕਣ ਐਕਟ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੇ *ਡਾ. ਚਿਰੰਜੀਲਾਲ (ਡੀ) ਲ੍ਰਸ ਬਨਾਮ ਹਰ ਦਾਸ (ਡੀ) ਲ੍ਰਸ.* ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸੀ ਕਿ ਵੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਡਿਕਰੀ ਜੋ 07.06.1981 ਨੂੰ ਪਾਸ ਹੋਈ ਸੀ, ਕੇਵਲ 25.05.1982 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਡਿਕਰੀ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ, ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ

ਮਿਆਦ 'ਡਿਕਰੀ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼' 'ਲਾਗੂ' ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"23. ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਐਕਟ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੋਚੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਾਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ [(1969) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 597]..."

25. ਵੰਡ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਹੋਵੇਗੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਸਬੰਧਤ. ਮਿਆਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ। ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਰਜ ਹੈ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਡੋਮੇਨ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਲਈ ਕੋਈ ਮਿਤੀ ਜਾਂ ਮਿਆਦ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਸਾਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਲਈ। ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗਲਤ. ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਰਹੇਗੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਫਰਮਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗੀ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬੇਤੁਕਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ. ਵਿਚ ਯਸਵੰਤ ਦੇਵਰਾਓ ਦੇਸ਼ਮੁਖ ਵਿ. ਵਾਲਚੰਦ ਰਾਮਚੰਦ ਕੋਠਾਰੀ [1950 SCC 766 : 1950 SCR 852 : AIR 1951 SC 16] ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਕਮ 'ਤੇ ਕੋਰਟ ਫੀਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਬਕਾਇਆ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਿਕਰੀ-ਹੋਲਡਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਇੱਕ ਸੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਿਸ ਤਾਰੀਖ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

26. ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਿਯਮ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਨਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਾਲਾਂ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਉਪਾਅ ਭਾਲੋ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਜਾਂ ਰੁਝੇਵੇਂ ਲਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਮਨਮੋਹਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਗਜ਼ਾ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹੋਣ ਲਈ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਈ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਮਿੱਠੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਹੋਵੇਗੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਇਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਵੰਡ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ

ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

67. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰਨ ਦੇ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀਮਾ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਆਰਟੀਕਲ ਦੇ ਅਰਥ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ 'ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ' 136, ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ। ਇੱਥੇ, ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਰਹਿਤ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ। ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਹੋਂਦ' ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ। ਅਸੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਲਾਗੂਯੋਗਤਾ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ। ਕੀ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕਮੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਚ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਬੇਅਰਥਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਅਰਥ.

K.. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ - ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ?

68. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਉੱਤੇ ਸੈਲਮੰਡ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਅਗਲੀ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਾਰਾਂਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ. ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਫਿਰ, ਵਿਭੇਦ ਦੀ ਅਸਲੀ ਕੁਦਰਤ ਕੀ ਹੈ? ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਉਸ ਸ਼ਾਖਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਹਨ- jus quo ad actiones pertinent-unto ਸ਼ਬਦ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਜਾਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ। ਸਾਰਾ ਬਾਕੀ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜੋ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਧਨਾਂ ਅਤੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਅੰਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਪਹਿਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

69. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ। ਕੇਵਲ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਵਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਲਾਗੂ ਕਰਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕਰਾਰ ਹਰ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਯੋਗਤਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ; ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ ਬੀਤ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਲੇਂਟਿਫ ਫਰਮ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ; ਜਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਸੇ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮਨੀ-ਲੈਂਡਿੰਗ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

70.ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਬਣੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਕੇਵਲ ਇੱਕ 'ਕਰਾਰ' ਹੀ 'ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ' ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਮੋਹਰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 'ਠੀਕ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਦੋਸ਼' ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਅਮੋਹਰ ਸਾਧਨ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 17 ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਾਹਿਤ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਕਦੋਂ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਪਬਲਿਕ ਅਫਸਰ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮਧਿਆਸਥ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੈ। ਇਹ 'ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ'। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਖਾਲੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਖਾਲੀਪਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(j) ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਜੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

71.ਜੋ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿੱਚ 'ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

72.ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ 19ਏ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨਯੋਗ ਕਰਾਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਰੱਦ ਕਰਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੱਦ ਕਰਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 20 ਆਫ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਗਲਤੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਰਾਰ ਰੱਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਸਮਝੌਤਾ ਅਨਿਵਾਰਿਆਂ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਵਜੋਂ ਮੌਜੂਦ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕੰਮ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਹੇਠ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰੱਦ ਕਰਨਯੋਗ ਕਰਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਟਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ,

ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਤੇਜ਼ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਤਰੱਕੀ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਦੇ ਉੱਚੇ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸੰਸਦ ਨੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕਰਕੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ, ਇਸਨੇ ਪ੍ਰਾਇਮਾ ਫੇਸੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਇਸਨੇ ਧਾਰਾ 11 (6ਏ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ 'ਜਾਂਚ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ 'ਵੈਧ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਵਿੱਚ ਗੁੰਮ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਵੈਧ ਸਮਝੌਤਾ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

73.ਇੱਕ ਅਵੈਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਇੱਕ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਅਕਸਰ ਸ਼ਬਦ ਰੱਦ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 20 ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਵਜੋਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਗਲਤੀ ਕਿਸੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਰੱਦ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਬਿਨੈ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਪਨਾਹ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਅਵੈਧਤਾ ਦੇ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਸਮਰਥ ਮਨ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨਾਬਾਲਗ ਸੀ। ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦ 'ਅਵੈਧ' ਹੈ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਥ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ *ਇਮਾਂਬੀ ਬਨਾਮ ਖਾਜਾ ਹੁਸੈਨ ਉਰਫ ਖਾਜਾ* ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਰਥ ਨੂੰ ਜੋਨਸ ਬਨਾਮ ਬੈਂਕ ਆਫ ਗੁਰਮੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ: -"

"ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ 'ਅਵੈਧ' ਸ਼ਬਦ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਨੁੱਕਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਇੰਨਾ ਅਧੂਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਣ ਨੁੱਕਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

(ਵੇਖੋ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਮੁਹਾਵਰੇ – ਸਥਾਈ ਐਡੀਸ਼ਨ – ਵੈਸਟ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੋ. ਵਾਲਿਊਮ 22A)"

74.ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਪਸ਼ਟ ਰੋਕ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 42(2) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਗਨਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਨ ਮੁੜ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਰੋਕ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 36 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ (ਸਾਧਨ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ) ਜੋ ਬਿਨਾ ਐਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ

ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਪਵਾਦ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਬਿਨਾ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਸਾਧਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਅਵੈਧ ਹੈ। ਇਹ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਨਮਾ ਜਾਂ ਨੁੱਕਸ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਅਗਰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਹ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ [ਦੇਖੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(g) ਆਫ ਦ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ]। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੀ "ਮਾਨਤਾ" ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 'ਮਾਨਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ *ਹਰੀਓਮ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਮਾਲਵੀਆ* ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ, ਇਹ 'ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ' ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 'ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ' ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਵਿਚਾਰ *SMS ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਉਪਰੋਕਤ)*, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ (ਉਪਰੋਕਤ)* ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ)* ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਹੀ ਹੈ।

75.ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਦੇ ਅਕਸ਼ਰਸ਼ਾਹ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ, ਜੋ ਹਰ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਨਾਕਾਫੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਲਈ ਕਾਰਨ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਮਝੌਤਾ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਚੁਣਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

L. ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 – ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ

76.ਸਾਡੇ ਸਿੱਖਿਆ ਭਰਾ, ਜਸਟਿਸ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਪਾਰਟ । ਲਈ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਾ ਗੈਰ-ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟੂਅਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ:

“7(1) ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ। (1) ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, “ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ” ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਭਾਵੇਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

77. ਅਸੀਂ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕਨੂੰਨ-ਦਾਤਾ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹੈ ਗੈਰ-ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ. ਕਨੂੰਨੀ ਸਬੰਧ ਕਨੂੰਨ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਤਸ਼ੱਦਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ. ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਕਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਜਾਂ ਸਟੈਂਡਅਲੋਨ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ [ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(2) ਐਕਟ]। ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ [ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(3) ਦੇਖੋ ਐਕਟ]। ਸਭ ਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਮਝਿਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 7(4)(a) ਤੋਂ 7(4)(c) ਤੱਕ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪਾਰਟੀਆਂ [ਦੇਖੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4)(a)]। ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਟੈਲੀਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਜਾਂ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ, ਸਮੇਤ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰ ਜੋ ਇੱਕ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ [ਦੇਖੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4)(b)]। ਅੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਉੱਥੇ ਹੈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹੋਰ [ਦੇਖੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4)(c)]। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸੈਕਸ਼ਨ 7(5) ਇੱਕ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਨਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਵਾਲਾ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਦਾ ਗਠਨ ਹੋਵੇਗਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜੇਕਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਨੂੰ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(5) ਦੇ ਅਸਲ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਐਮ.ਆਰ. ਇੰਜਨੀਅਰਜ਼ ਐਂਡ ਕੰਟਰੈਕਟਰਜ਼ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੋਮ ਦੱਤ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ31.

78.ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3(ਅ) ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਉਲਿਖਿਤ ਹਰ ਇਕ ਸਾਧਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1 ਜੁਲਾਈ, 1899 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਧਾਰਾ 3 ਦੀ ਕਲੋਜ਼ (ਸੀ) ਵੀ 'ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਕਾਰਜ' ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਦੀ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਸਟਿਸ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ ਦਾ ਤਰਕ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। 'ਕਾਰਜ ਕੀਤਾ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

79.ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3)(ਬੀ) ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਾਂ, ਟੈਲੇਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਜਾਂ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 7(3) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ (ਸੀ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"(C) ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਉਚਿਤ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

80.ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸਟੈਂਪ ਨਾਲ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

81. ਅਸੀਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਗੋਵਿੰਦ ਰਬੜ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਲੁਈਡਜ਼ ਡਰੇਫਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਮੋਡਿਟੀਜ਼ ਏਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ 32, ਨੇ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ:

“15. ਉਪਰੋਕਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਏਗੀ ਕਿ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ, ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(3) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4) ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਸਤਾਖਰਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਪਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ (b) ਅਤੇ (c) ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4) ਦਾ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿਖਾਏਗਾ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਮਝੌਤਾ। ਸੈਕਸ਼ਨ 7(4)(b) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅੱਖਰਾਂ, ਟੇਲੈਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਜਾਂ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੂਰਸੰਚਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਜੋ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਮਝੌਤਾ।

16. ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਭਾਵੇਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਜੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਪੱਤਰਾਂ, ਟੈਲੇਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਜਾਂ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ

ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 7(4)(ਸੀ) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇਕ ਮਤ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਰਫ ਤੱਥ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਦੇਣਦਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅੱਜ ਦੇ ਈ-ਕਾਮਰਸ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਇੰਟਰਨੈਟ ਖਰੀਦਾਰੀਆਂ, ਟੈਲੀ ਖਰੀਦਾਰੀਆਂ, ਇੰਟਰਨੈਟ 'ਤੇ ਟਿਕਟ ਬੁਕਿੰਗ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਫਾਰਮ ਦੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਮਤ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

82. ਇਸ ਲਈ, ਧਾਰਾ 7(4)(ਬੀ) ਜਾਂ 7(4)(ਸੀ) ਜਾਂ ਧਾਰਾ 7(5) ਅਧੀਨ ਦਸਤਖਤ ਇਕ ਔਪਚਾਰਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 7(4)(ਸੀ) ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਵਜੋਂ ਗਠਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ, ਜਿਥੇ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਰ ਇੱਥੇ 'ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ' ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਚੂੰਕਿ, ਧਾਰਾ 7(1) ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ, ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਸਾਰੇ' ਜਾਂ 'ਕੁਝ ਵਿਵਾਦ', ਜੋ ਉੱਠ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉੱਠਣਗੇ, ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨਿਵਾਰਯ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਹੀ ਮਨ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਪਰਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

83.ਸਾਡੀ ਜੋ ਹੋਲਡਿੰਗ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(1) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਕੋਈ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਜਸਟਿਸ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਮੌਖਿਕ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਦੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੁਝ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਜੋ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(3) ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 10 ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

84.ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ *SMS Teas Estates Private Limited*(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਧਨ ਜਾਂ ਕਾਂਟਰੈਕਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਣ-ਸਟੈਂਪਡ ਹੈ,

ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

85.ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੋਈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ, ਜੇ ਸਾਧਨ ਅਣ-ਸਟੈਂਪਡ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਡ ਹੈ। ਜੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਣ-ਸਟੈਂਪਡ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਡ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜਦ ਤੱਕ ਇਹ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੈਂਪਡ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ।

ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ, ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

M ਵਿਕਲਪਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

86. *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-59 ਨੂੰ *ਡੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੇਸ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਐਸਬੀਪੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ *ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਨੋਟਿਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-18 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-12 ਨੂੰ *ਐਸਬੀਪੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"19. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ [ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਚਾਹ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ, (2011) 14 SCC 66 : (2012) 4 SCC (Civ) 777]। ਇਹ ਹੈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁਢਲੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰੋ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜੋ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਨ ਮਾਲੀਆ। SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟ [SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟ (P) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 14 ਐਸਸੀਸੀ 66 : (2012) 4 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਈਵੀ) 777] ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲਾਜ਼ਮੀ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 11. ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6-A) 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਕਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(4) ਤੋਂ 11(6), ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਹੈ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ) ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੈ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ

ਆਵਾਜਾਈ। ਇਸ ਲਈ, ਵੰਡਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਂਦ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਂਦ ਜੋ ਕੁਝ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾਪੂਰਵਕ ਰੀਡਿੰਗ 'ਤੇ ਐਕਟ, 1908 ਅਤੇ 1996 ਐਕਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਰਵਿੰਦਰਨ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ [ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਚਾਹ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 14 SCC 66 : (2012) 4 SCC (Civ) 777] ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੇ 49 ਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਆਵਾਜਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਵੇਗਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰੋ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਡੀਲ ਕਰੋ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ [SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2011) 14 SCC 66 : (2012) 4 SCC (Civ) 777], ਜੋ ਕਿ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

87.ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 2(g) ਅਤੇ 2(h) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-22 ਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-29 ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-30 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੰਬਈ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ *ਗੌਤਮ ਲੈਂਡਸਕੇਪਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸ਼ਾਲੇਸ਼ ਐਸ. ਸ਼ਾਹ*, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਬੰਧਤ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ, ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਰੁਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ।

88.ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A), ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਅਧੀਨ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਸਨ ਜੋ ਕਿ SBP (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ (ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਸਿਆਣਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਾਹਣਾਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਿਸ ਬੁਰਾਈ ਨਾਲ ਨਿਪਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਸਵਾਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪੁੱਛੇਗੀ ਕਿ ਬੁਰਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾਤਾ ਨੇ ਕੀ ਰਾਹਤ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਬੁਰਾਈ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ (ਉੱਤੇ) ਦੀਆਂ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 22 ਅਤੇ 22.3 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀਏ ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਵਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਉਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸੰਭਵਤਃ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 11(6A) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ, ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੱਦਾ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ

ਹਰਾਇਆ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰੇਗੀ।

89.ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ੍ਰੇਟ ਆਫਸ਼ੋਰ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਉੱਤੇ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 55 ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਨੂੰ 'ਤਕਨੀਕੀਤਾ' ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਵੀ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ ਅਨਿਆਥਾ ਲਈ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

90.ਧਾਰਾ 5 ਬੇਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਜੋ ਅਨਿਆਥਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਦਾ ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਚਾਰ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 5 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।

91.ਇਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਤਹ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਰਜ ਆਦੇਸ਼ (ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ) ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (6A) ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਲੋੜ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਰਟੀਕੁਲੇਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ *ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ* (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਇੱਕ 'ਅਮੋਹਰਿਆ ਸਮਝੌਤਾ' ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਅਧੀਨ ਰਜੀਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਭਟਕਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

N. ਦਾ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ

92.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 11(10) ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਕੀਮ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਸਕੀਮ ਦੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2(a) ਵਿੱਚ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"2. ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜਮਾ ਕਰਨਾ। -ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ-

(a) ਮੂਲ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ;"

93.ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ ਪਰਦਾ ਗਿਰਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ *ਅਮੀਕਸ* ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਲਿਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ *ਜੁਪੁਡੀ ਕੇਸਵ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਪੁਲਾਵਰਥੀ ਵੇਂਕਟਾ ਸੁਬਬਾਰਾਵ ਅਤੇ ਹੋਰ* ਅਤੇ *ਹਰਜੋਤ ਅਰੋੜਾ ਬਨਾਮ ਸਰਸਵਤ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ ਬੈਂਕ ਵੇਂਕਟੱਪਾ ਅਤੇ ਹੋਰ* ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਨਵਿੰਸਿੰਗਲੀ ਤਰਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ (ਉੱਪਰ) ਕਿ ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਹਵਾ ਨਿਕਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਚੂੰਕਿ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਹੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਨਤਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਧਿਆਨਤਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼੍ਰੀ ਗਗਨ ਸੰਘੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੂ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ*(ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ।

94. *ਜੁਪੁੜੀ ਕੇਸਵ ਰਾਵ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 33, ਜੋ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ। *ਜੁਪੁੜੀ ਕੇਸਵ ਰਾਵ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-13 ਅਤੇ 14 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"13. ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲਿੰਬ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲਿੰਬ ਜੋ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਅਸਲ ਸਾਧਨ ਜੋ ਕਰਤਵਿਆਂ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ। ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ (ਅ) ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਸਾਧਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਘਾਟ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੰਡ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 63 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਧਨ ਖੁਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। 'ਸਾਧਨ' ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(14) ਵਿੱਚ ਹਰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਥਾਨਾਂਤਰਿਤ, ਸੀਮਿਤ, ਵਿਸਥਾਰਿਤ, ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਕੋਪ ਨਹੀਂ ਹੈ।

14. ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਸਿਰਫ਼ ਅਸਲੀ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਇੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦਾ. ਸ਼ਬਦ "ਇੱਕ ਸਾਧਨ" ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 36 ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ 35 ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਸਲ ਸਾਧਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਕਾਫ਼ੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਸਟੈਂਪ ਦਾ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ ਟੈਂਡਰ ਕੀਤਾ। ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

95.ਵਿੱਚ *ਜੁਪੁੜੀ ਕੇਸਵ ਰਾਵ* (ਉੱਪਰੋਕਤ), ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਲੀਜ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਲੀਜ਼ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ, ਜੋ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਲੀਜ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਤੇ 36 ਅਧੀਨ ਵਰਜਿਤ ਸਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਥੇ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-13 ਅਤੇ 14 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ 'ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੀ ਦੂਜੀ ਬਾਂਹ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਜ਼ੋ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਸਾਫ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਜੇ ਅਸਲ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਮੁਹਰ ਨਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵਾਈਜ਼ੋ (ਅ) ਸਿਰਫ਼ ਤਦ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਸਾਜ਼ੋ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਹਰ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਭਰਨ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਨਿਆ ਕਿ 'ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਨਕਲ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ੋ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ'। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-14 ਵਿੱਚ, ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 36, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਮੁਹਰਿਆ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁਹਰਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦੇਣ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

96.ਵਿੱਚ *ਹਰੀਓਮ ਅਗਰਵਾਲ* (ਉਪਰੋਕਤ), ਤਿੰਨ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਨੇ, ਉਸ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਕਦੇ ਵੀ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ *ਜੁਡੇਕਸ ਕੇਸਵਾ ਰਾਓ* (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"10. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33, 35 ਅਤੇ 2(14) ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਫੀਸ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਜਾਂ 35 ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾ 2(14) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

97.ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਇਹ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਕੀਮ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਅਨੁਬੰਧ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਯਾ ਤਾਂ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਚੂੰਕਿ, ਇਸਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

98.ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਬਿਨੈਕਾਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੂਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਕੀ ਹੈ? ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਸਬੂਤ ਐਕਟ', ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"76. ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ।—ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਰੱਖਣਾ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੈ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ, ਮੰਗ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਵੇਗਾ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੀਸਾਂ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ, ਲਿਖਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਸਦੱਸਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਇੱਕ ਮੋਹਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ; ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ।—ਹਰ 3 ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜਨਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ

ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਵੇਗਾ ਇਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਫੀਸ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਕਾਪੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੀ ਕਾਪੀ ਦੇ ਪੈਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗਾਹਕੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੀਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੋਹਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ।" ਵਿਆਖਿਆ। -ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਦੁਆਰਾ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਡਿਲੀਵਰ ਕਰੋ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਹੈ ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼।"

99.ਇਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਵੱਲ ਜਾਣਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ 'ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼' ਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 74 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"74. ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। – ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਨ: –"

(1) ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਰਬਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ, ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ,

(i) ਸਰਬਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ,

(ii) ਅਧਿਕਾਰਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ, ਅਤੇ

(iii) ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਬਲਿਕ ਅਫਸਰਾਂ, ਵਿਧਾਨਿਕ, ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ, ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਜਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ,

(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਪਬਲਿਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼।"

100.ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਇੱਕ ਸਾਜ਼ੋ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

101. ਸਬੂਤ ਐਕਟ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਆਪਸੀ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ:

ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, ਫਿਰ, ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਦਾ. ਇਹ ਸਾਧਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਯੋਗ ਹਨ। ਅਨੁਭਾਗ 18 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪ 'ਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ. ਇੱਕ ਸਾਧਨ, ਜੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਅਟੱਲ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ। ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਰਜਿਸਟਰਿੰਗ

ਅਥਾਰਟੀ, ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ. ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਸਬੂਤ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਨਾਲ ਕੀ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਐਕਟ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਸਿਰਫ਼ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਮੁਢਲੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ. ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ 'ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ' ਦੇ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ'। ਉਪਬੰਧ 'ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 63 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ 'ਸਮੇਤ' ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 76 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, 'ਜਨਤਕ' ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਰਿਕਾਰਡ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੋ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ, ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਅਧੀਨ। ਸਮੀਕਰਨ 'ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜੋ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹਨ। ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡ ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਕੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ 33, ਇੱਕ ਸਾਧਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਦਫਤਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਿਆ। ਆਓ ਇੱਕ ਕੇਸ ਮੰਨ ਲਈਏ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਫਿਰ, ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ), ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, 'ਜੇਕਰ ਜੋ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ/ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ/ਯੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼, ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਸਲੀ 'ਤੇ. ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ। ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣੋ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਹੋਵੇ। ਜਨਤਾ ਨਿੱਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੀਫ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਕੀਮ ਜਸਟਿਸ, ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀਵਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਸਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬੋਝ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪਰ ਕੀ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ. ਦੇ ਪੈਰਾ-5 ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੈ ਸਕੀਮ. ਇਹ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"5. ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ। - ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਵਲੋਂ ਪੈਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

102.ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲਾ ਜੱਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਸਕੇ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੇ *SMS Tea Estates* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

103.ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਹਦ ਤੱਕ ਦਰਸਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਵੀਕਾਰਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਯੋਜਨਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ ਤੋਂ, ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਇੱਕ ਰੂਪ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ, ਭਾਵ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੇ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 74(1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ, ਇਹ ਕਿਸੇ ਪਬਲਿਕ ਦਫਤਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਜੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਪਬਲਿਕ ਰਿਕਾਰਡ ਬਣ ਗਿਆ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜੁੜੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਫਿਰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੂੰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟੈਂਪ ਨੂੰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

104.ਇੱਕ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ, ਕਾਪੀ ਦੇ ਜ਼ਬਤ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 33, ਜੋ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕੇਵਲ ਮੂਲ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਅਕੇਲੀ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) ਅਧੀਨ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ। ਸਾਨੂੰ *ਇਪੁਰੂ ਕੇਸਵ ਰਾਵ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਹਰੀਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਵਾ ਕੇ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰ ਕੇ ਇੱਕ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਨੂੰ 'ਵੈਲਿਡੇਟ' ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਇਪੁਰੂ ਕੇਸਵ ਰਾਵ (ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-13 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੀ ਕਾਪੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

O. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35; ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ?

105.ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਬਾਰੇ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਿਤ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣਗੇ ਕਿ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5, ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾ-ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਚਿੰਤਾ, ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦਾ ਹਿੱਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਲੋੜ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੇਖੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦਾ ਹਿੱਤ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਇਸੇ ਲਾਈਨ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਹੀ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਮੰਡੇਟ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ *ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ, ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇਗਾ, ਮੁੱਦਾ ਸੁਲਝਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਣ ਲਈ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰੇਗਾ।

106.ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨ ਨਜ਼ਰ ਹੇਠ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ, ਜਿੱਥੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੱਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ।

107. ਸਵਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ:

i. ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਸਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਭ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ, ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਅਕ ਐਮਿਕਸ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੋ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਕਦੋਂ, ਵਿਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ 35.

ii. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A)। ਸੰਸਦ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਆਂਇਕਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਸੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਸੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11(6A) ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਪਾਈ ਗਈ। ਸੰਸਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ, ਜੇਕਰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਫਿਰ, ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਿਆ। ਸਟੈਂਪ ਦਾ ਹੁਕਮ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਕ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਨਹੀਂ ਸੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਹੈ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦਰਅਸਲ, ਕਿ ਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਦਾ ਹੁਕਮ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ, ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ

ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੀ ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਸਮਾਨ ਬਾਈਡਿੰਗ ਫਤਵੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਵਿੱਚ.

iii. ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਂਚਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਨਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਮਧਿਆਂਚਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਧਿਆਂਚਨਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਵੇਗੀ।

iv. ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਨੁਚਿਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਡਿਊਟੀ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਸ਼ਣਾ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਾਰਨ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

v. ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਲੈਣਗੇ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਚਨ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਗੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਧਿਆਂਚਨਕਾਰ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ 'ਤਕਨੀਕੀ ਦਲੀਲਾਂ' ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ SMS Tea Estates (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੇਤਾਵਨੀ ਨਾਲ ਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ: ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਵੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਿਰਵਾਹ ਲਈ ਰਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਐਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਾਰਾ 33(2) ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘੱਟ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਧਿਆਂਚਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਚਨਕਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33(2) ਵਿੱਚ 'ਜਾਂਚ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(A) ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਧਾਰਾ 11(A) ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ 'ਮਧਿਆਂਚਨ ਸਮਝੌਤੇ' ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਭੁਲਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33(2) ਅਧੀਨ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ।

vi. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਕੇਵਲ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀਯੋਗ ਹੈ (ਧਾਰਾ 62 ਵੇਖੋ)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 63 ਅਧੀਨ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ, ਧਾਰਾ 111 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਬੂਤ

ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਧਾਰਾ 111 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ, *SMS ਚਾਹ ਅਸਟੇਟਸ (ਉਪਰੋਕਤ),* ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਉਚਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-5 ਅਧੀਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਜੋ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

P. ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਸਰ?

i. ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ, ਜੋ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੀ ਹੈ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਅਣਮੋਹਰਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਮੋਹਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਸਮੇਤ ਸਾਧਨ ਅਣਮੋਹਰਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾ ਖੇਡੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਸਮਝੌਤਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ।

ii. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ *ਅਮੀਕਸ,* ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਬਣਤਰ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤਾ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਕਾਫੀ ਹੈ ਜੇ ਸਿਰਫ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੀ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

iii. ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਿ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਸੀ, ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ।

ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਮੇਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਸਬੰਧੀ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 16(1)(ਬੀ) ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਸੀ, ਇਹ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ, ਇਹ

ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਸੰਭਾਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਸਮਾਪਤੀ ਜਾਂ ਨਾ-ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਜੋ ਅਨਿਵਾਰਿਆਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਬਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਾਦ, ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਿੱਗਣ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ, ਹੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁੱਖ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੌਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਧਾਰਾ। ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਇੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮਿਆਦ [ਵੇਖੋ ਹੇਮੈਨ ਬਨਾਮ ਡਾਰਵਿਨਸ ਲਿਮਿਟੇਡ35]। ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ, ਇਹ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ), 'ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਹੈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵੈਧ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ' [ਵੇਖੋ ਪੈਰਾ-4.10 ਦਾ N.N. ਗਲੋਬਲ (supra)]। ਇਹ ਸੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ [ਦੇਖੋ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-4.12 ਦਾ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)]। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਮੁੱਖ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸੁਤੰਤਰ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਚ ਦਲੀਲ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਲਾਈਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਦਾ ਸੰਦਰਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ:

ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਾਇਤਵ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਵੀਕ□ਤੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗੀ ਜੋ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਡਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਗੇ ਵਧਣਾ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਮੋਹਰਬੰਦ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਅਧੀਨ ਹਨ।

108. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ (ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਦੇ ਉਲਟ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਮਾਂਦਰੂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਸਾਧਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਪੱਤੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ

ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਏ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਜਮਾਂਦਰੂ ਮਿਆਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਵੱਖ।

Q. ਸਿੱਟਾ

109. ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਰਵਾਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਧਰਮਰਤਨਾਕਰ ਰਾਏ ਬਹਾਦੁਰ ਆਰਕੋਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਾਰਾਇੰਸਵਾਮੀ ਮੁਦਲੀਆਰ ਚਤਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੈਰਿਟੀਜ਼ ਬਨਾਮ ਭਾਸਕਰ ਰਾਜੂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਦਰਜ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ 36 ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਦਮਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਗਰਵਾਰੇ (ਸੁਪਰ) ।

110.ਜੋ ਕੋਈ ਸਾਜ਼, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਟੈਂਪਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਧਿਨਿਯਮ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 2(g) ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਸਾਜ਼ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼-22 ਅਤੇ 29 ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ (ਉੱਪਰ) ਦੀ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਉੱਪਰ) ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ਼-22 ਅਤੇ 29 ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

111.ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

112.ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ, ਮੂਲ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਕਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਕਲ ਨੂੰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ* (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਕਲ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

113.ਜੇ ਸਾਜ਼ ਦੀ ਮੂਲ ਨਕਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਸਟੈਂਪਡ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ, ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42(2) ਅਧੀਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਗੇ, ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਪੜਾਅ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗੀ।

114.ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,

ਉਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 42 ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

115.ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਬਾਰ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੈਧ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

116.ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਸਕੀਮ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ-5 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਬਾਰੇ ਵੀ।

117.ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਇਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

118.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਮੀਕਸ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸਾਡੀ ਗਹਿਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸੀ. ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1.ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ ਲਈ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਵਿਦਵਾਨ ਰਾਏ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ, ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ। ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਵੀ। ਸਿੱਖਿਆਵਾਨ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ ਦੀ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਰਾਏ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਨ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖਿਆਵਾਨ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੈ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਜੋੜ ਵਜੋਂ ਨੀਚੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

2. ਸੰਦਰਭ ਅਧੀਨ ਮੁੱਦੇ, ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਸਵਾਲ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਐੱਮ. ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਖਰੜਾ ਜੋਸਫ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਬੇਲੋੜਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 11(6) ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11(6A), ਪਾਈ ਗਈ 23.10.2015 ਤੋਂ 2016 ਦੇ ਐਕਟ 2 ਦੁਆਰਾ ਰੈਫਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚ. ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੇ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢੋ। ਯਕੀਨਨ, ਦ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 'Kompetenz-Kompetenz' ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਹੈ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਸਮੇਤ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ. ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਇਸਦੀ ਪੂਰੀ-ਪਲੇ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਸਾਲਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ,

ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਮਨੋਨੀਤ ਸਾਲਸੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ. ਪਰ ਫਿਰ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (6) ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ(ਆਂ)। ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ SBP ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. ਵਿੱਚ ਸੱਤ-ਜੱਜੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਲਿਮਿਟੇਡ.37 ਇਹ ਮੰਨ ਕੇ ਕਿ ਇਹ 'ਨਿਆਂਇਕ' ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ 'ਨਿਆਂਇਕ' ਬਣਨਾ ਜਾਰੀ ਹੈ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਮਿਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (6A) ਦੀ। ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ' ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਧਿਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲੋਜ਼ ਇੱਕ 'ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ' ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ Cਸਬੰਧਤ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ। ਇਸ ਲਈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੀ ਹੋਣਾ ਹੈ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤੱਥ ਹੈ ਵਿਚ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਜਿਸ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਵਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਸਾਧਨ. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਹੈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਸ਼ਬਦ 'ਸਬੂਤ'। 'ਏ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਅਪ੍ਰੋਚ' ਵਿੱਚ ਪੀਟਰ ਮਰਫੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੂਤ (ਦੂਜਾ ਐਡੀਸ਼ਨ), 1985, 'ਸਬੂਤ' ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਸਮੱਗਰੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੱਚ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸੇ ਤੱਥ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਅਸਲੀਅਤ ਹੈ 'ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ' ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਚ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਈ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਕੀਮ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਪਬੰਧ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, 1996, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ. ਹੁਣ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਸੀਮਤ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ 'ਸਾਧਨ' ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਕੀ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਸਾਲਸੀ ਧਾਰਾ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਜਵਾਬ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ (ਆਂ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ, ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ 'ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਪਹਿਲੂ' ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕਿ ਕੋਈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਾਲਸ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ, 'ਸਾਜ਼' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ "ਕਾਰਵਾਈ" ਵਜੋਂ ਵਰਣਨਯੋਗ। ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਦੇਸਾਈ, ਜੇ.ਇਨ ਮਾਊਂਟ ਬਿਟਨ ਬੀਬੀ ਅਤੇ ਅੰ. ਕੁੰਟੂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਅੰਕ.38, (ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ 8 ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ਼), 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ' ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ

ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਲਈ.

3.ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਜਨ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਇਸਨੂੰ ਕੇਵਲ ਮਧਿਆਂਚਲੀ(ਆਂ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਧੀਨ ਮੰਡੇਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ ਫਰਜ਼ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਧਾਰਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੱਦਣ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਜਾਂ 16 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਧੀਨ ਕਹੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

4. ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1), (2) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ 2 ਦੀ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਐਕਟ, 1899. ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:-

"33. ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ। -

(1) ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦਫ਼ਤਰ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ, ਚਾਰਜਯੋਗ, ਉਸਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਜੇ ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਰੇਗਾ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰੋ।8 ਵਿਦਵਾਨ ਭਰਾ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਕੱਢੇ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ਼), 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ' ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸ ਲਈ.

(2) ਇਸ ਮੰਤਵ ਲਈ ਹਰੇਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟ ਇੰਨਾ ਚਾਰਜਯੋਗ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ, ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ 'ਤੇ 2 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। [ਭਾਰਤ] ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿਸ।

(a) ਇੱਥੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਜਾਵੇਗੀ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਜੱਜ ਜਾਂ ਜਬਤ, ਜੇ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ

ਸਮਝਦਾ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ XXXVI ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੋਡ, 1898 (1898 ਦਾ V);

(b) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਅਤੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਵੱਲੋਂ

5. ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਹੀ 'ਸਾਜ਼' ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਉਸ ਸੀਮਤ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ, ਕਿਵੇਂ ਅਦਾਲਤ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਹੈ ਸਬੂਤ, ਧਾਰਾ 11 (6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਧਾਰਾ 33 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਬਚੋ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਿੱਚ ਉਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਉਦੇਸ਼, ਧਾਰਾ 11 ਦਾ ਜੱਜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਉਹ 'ਜਾਂਚ' ਕਰੇਗਾ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟ ਇੰਨਾ ਚਾਰਜਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕੀ ਇਸ 'ਤੇ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਸੀ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ (ਬੀ) ਜੋ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇਗਾ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਜਬਤ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੁਆਰਾ. ਜਦੋਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 33 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਬੰਧ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਸੰਯੁਕਤ ਰੀਡਿੰਗ ਜਿਸਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਲਾਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ (ਬੀ) ਨੂੰ ਅਣਗਹਿਲਾ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

6.ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੰਤਰਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਰੋਕ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਸੋ (ਅ) ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਸਥਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 42(1) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਮੋਹਰ ਲਗਾ ਕੇ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਯੰਤਰ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਿਚੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ, 'ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ' ਅਤੇ 'ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਯੋਗ' ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਕੇ ਵੈਧ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਦ ਤੱਕ ਇਹ 'ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ' ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

7.ਮੇਰੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਅਰਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਜੋ ਕਿ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ(ਾਂ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, 1996 ਵਿੱਚ ਫਰੇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ, ਨਾਮਤ: ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 1996। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 ਅਤੇ ਉਪ-ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (ਅ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

2. ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜਮਾਂ:- ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ –

(a) ਮੂਲ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ।

8. ਮੇਰੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 77 ਤੋਂ 89 ਤੱਕ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਂਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂ 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872, (ਇਥੇ 'ਸਬੂਤ ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਤੇ 76 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਸਬੂਤ 'ਅਮਲ ਕਰਨ ਯੋਗ' ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਦੇ ਔਪਚਾਰਿਕ ਸਬੂਤ ਦੇ।

9. ਧਾਰਾ 62 'ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ' ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:-

62. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ. — ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਆਪ ਹੀ। ਵਿਆਖਿਆ 1. — ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਕਈ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਭਾਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਪਰੀਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਵਿਪਰੀਤ ਭਾਗ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਜਾਂ ਕੁਝ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹਰ ਵਿਪਰੀਤ ਭਾਗ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ 2. — ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਛਪਾਈ, ਲਿਥੋਗ੍ਰਾਫੀ ਜਾਂ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਹਰ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਦੇ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ ਹੈ; ਪਰ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਮੂਲ ਦੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਹਨ, ਉਹ ਮੂਲ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਤੇ ਇੱਕੋ ਮੂਲ ਤੋਂ ਛਪਾਏ ਗਏ ਕਈ ਪਲੈਕਾਰਡਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਲੈਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਮੂਲ ਦੀਆਂ ਸਮਗਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10. ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

63. ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ. — ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ —

(1) ਤਸਦੀਕਸ਼ੁਦਾ ਕਾਪੀਆਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ;

(2) ਮਕੈਨੀਕਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੂਲ ਤੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਪੀ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ;

(3) ਕਾਪੀਆਂ ਅਸਲੀ ਨਾਲ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂ ਤੁਲਨਾ;

(4) ਉਹਨਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹਮਰੁਤਬਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਓ;

(5) ਕੁਝ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੌਖਿਕ ਖਾਤੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਖੁਦ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

11. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 'ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਧਾਰਾਵਾਂ '1 ਤੋਂ 5' ਅਧੀਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼ਾਮਲ ਪਰਿਭਾਸਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ '1 ਤੋਂ 5' ਅਧੀਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਸਕੈਨਿੰਗ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਧਾਰਾ 63 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਹੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਅਧੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ। ਧਾਰਾ 79 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

"79. ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਧਾਰਨਾ। — ਅਦਾਲਤ ਹਰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ [ਅਸਲੀ] ਮੰਨਣ ਲਈ ਧਾਰਨਾ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੱਥ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ [ਅਧਿਕਾਰੀ] ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਈਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਕਿਰਦਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਕਾਗਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

12. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 63 ਦੇ ਖੰਡ 1 ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਹੀਅਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। 'ਧਾਰਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ:-

"ਧਾਰਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। — ਜਦੋਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤੱਥ ਧਾਰਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਮੰਨੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਬੂਤ ਦੇ ਢੰਗ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

13. ਧਾਰਾ 79 'omnia praesumuntur rite esse acta' ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਭਾਵ, ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਸਹੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਧਾਰਨਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੰਮ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਧਾਰਨਾ ਉੱਠਦੀ ਹੈ।

14. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65, ਜਿੰਨੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:-

65. ਉਹ ਕੇਸ ਜਿੱਥੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਦੁਇਤੀਯਕ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।—ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ, ਹਾਲਤ, ਜਾਂ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਦੁਇਤੀਯਕ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ: —

.....

(e) ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ;

(f) ਜਦੋਂ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ;

15.ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 ਦੇ ਵਰਚੂ ਦੁਆਰਾ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 62 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2 (ਏ) ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ, ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 79 ਦੇ ਵਰਚੂ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 63 (1) ਅਧੀਨ ਉੱਲੇਖਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀਆਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਹੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸਹੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (10) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2(ਏ) ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਬੂਤ ਦੀ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਈ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਮੂਲ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕੇ।

16. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਕੁਦਰਤ 'ਨਿਆਇਕ' ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮੂਲ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ, ਇਸ ਦੀ ਸਰਟੀਫਾਈਡ ਕਾਪੀ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 63 (1) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 74 ਅਤੇ 76 ਦੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2(ਏ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ 63 (1), 74,

76 ਅਤੇ 79 ਦੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ, ਤਾਂ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2(ਏ) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ 'ਇਥੇ' ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(10) ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 2(ਏ) ਦੇ ਅਭਿਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 (1) ਅਧੀਨ।

17. ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ' ਦੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 61 (1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਹੈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਸੌਦਾ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

18. ਮੈਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਸਬੂਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਸਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 2(ਏ) ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜਿਕਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

19. ਸੰਦਰਭਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ' ਅਤੇ 'ਸੱਚੀ ਕਾਪੀ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ' ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 145 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਯਮਾਂ, 2013 ਦੇ ਆਰਡਰ VIII ਦੇ ਨਿਯਮ 1 ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਆਰਡਰ VIII ਦਾ ਨਿਯਮ 1 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"1. ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ, ਪਟੀਸ਼ਨ, ਹਲਫਨਾਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼, ਸਿਵਾਏ ਅਸਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਪਬਲਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਦੇ, ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਸਾਫ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਲਿਖਤ, ਟਾਈਪ-ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਲਿਥੋਗ੍ਰਾਫਡ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਦੁੱਗਣੀ-ਲਾਈਨ ਸਪੇਸਿੰਗ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮਿਆਰੀ ਅਰਜ਼ੀ ਪੇਪਰ 'ਤੇ, ਡੈਮੀ-ਫੂਲਸਕੈਪ ਆਕਾਰ ਜਾਂ 29.7 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ X 21 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਪੇਪਰ 'ਤੇ, ਜਾਂ ਉਹ ਪੇਪਰ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਸਾਫ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਯੋਗ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵਕੀਲ, ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਸੱਚੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

20. ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਹੇ ਗਏ ਇਜ਼ਹਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅੰਤਰ ਹੋਣ ਦੇ, ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਸਿਰਫ 'ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ' ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ। ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦਿਆਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 (6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ

ਧਾਰਾ 79 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਅਤੇ ਸਹੀਪਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ।

ਇਸ ਜੋੜ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਕੇ. ਐਮ. ਜੋਸਫ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਖੋਜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਣਾ ਹੈ।

ਰਸਤੋਗੀ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਐਸ ਆਰ. ਨੰਬਰ	ਵਿਸ਼ਾ	ਪੰਨਾ ਨੰ.
i	ਹਵਾਲਾ 3-4	3-4
ii	ਵਿਰੋਧੀ ਨਿਰਣੇ	4.20
iii	ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਲੋੜਾਂ - ਚਰਚਾਵਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ (ਅਧਿਆਇ IV- ਧਾਰਾ 33- 48, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 33, 35, 36, 38, 40, 42)	20-31
iv	ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿਛੋਕੜ	31-37
v	ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਇਰਾਦਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996	37-41
vi	ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (6A) w.r.t. ਦਾ ਸਕੋਪ ਸੈਕਸ਼ਨ 8, ਸੈਕਸ਼ਨ 16, ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 45	42-53
vii	ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਂਡ ਕੰਸੀਲੀਏਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996	54-55
viii	"ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ	55-57
ix	ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਗਰੀਮੈਂਟ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ	57-59
x	ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ	59-61

1. ਹਵਾਲਾ

ਇਹ ਕੇਸ ਇਸ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਮਧਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ *ਐਮ/ਐਸ. ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ. ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ* ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ

ਸਮਾਨ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ***ਇੰਦਰਜੀਤ ਪਾਵਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ. ਐਮ.ਐਸ.ਏ. ਲਿਮਿਟੇਡ.*** ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 146 ਅਤੇ 147.1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਜੋ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਰੋਕ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜਿਬਲ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਂ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ/ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ?" (*ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ*)

4. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪਿਛੋਕੜ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

II. ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ

5. ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੰਪਨੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਅਤੇ ਅਣ-ਸਟੈਂਪਡ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 (ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ "ਐਕਟ 1908" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਵੈਧ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

: "19. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਬਕਾਇਆ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਅਦਾਲਤ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਧਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਮਧਿਆਂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35, ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਸਪੈਰਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

21. ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਜੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਘਾਟੇ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 40 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

6.ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਾ ਨੈਨਾ ਠੱਕਰ ਬਨਾਮ ਅੰਨਪੂਰਣਾ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"17. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਵਲੋਂ ਘਾਟੇ ਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਧਾਰਾ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਥੇ ਅਜਿਹਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਪਾਰਟੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘਾਟੇ ਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਹਾਂ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵਲੋਂ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਲੱਭੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵਲੋਂ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਮੰਨੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ।"

7. ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 (ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਐਕਟ, 1996" ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੋਧ ਲਿਆਂਦੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਨੂੰ 2016 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਗਰਵਾਰੇ ਵਾਲ ਰੋਪਜ਼ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ, 43 ਨਾਲ ਡੀਲ ਕੀਤੀ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਜਿਸਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ, 1899 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਐਕਟ, 1899" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਪਰ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ, ਧਾਰਾ (6ਏ) ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਤੱਕ। ਬੈਂਚ ਨੇ ਤਰਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ (supra), ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ:

"...ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) 'ਤੇ ਗਹਿਰੀ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਪਤਾ ਚਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾਵਾਂ 11(4) ਤੋਂ 11(6) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਪਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਅਤੇ 1996 ਐਕਟ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਰਵੀਂਦਰਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ SMS Tea Estates ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇੱਕ

ਨਾ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ...ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਧਾਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ SMS Tea Estates ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਦੀ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

22. ਜਦੋਂ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ "ਇਕ ਕਰਾਰ" ਦੀ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਇਕ ਕਰਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਤਦ ਹੀ ਕਰਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6-ਏ) ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 7(2) ਨਾਲ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਚ) ਦੇ ਕਰਾਰ ਐਕਟ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਤਦ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਇਕ ਸੂਚਕ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6-ਏ) ਦੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਛੋਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"146. ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹਾਂ, ਕਿ ਕੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ "ਅਸਤਿਤਵ" ਸ਼ਬਦ ਕੇਵਲ ਕਰਾਰ ਦੇ ਗਠਨ (ਕੀ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ (ਵੈਧਤਾ) ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟੂਅਲਿਜ਼ਮ 'ਤੇ, ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ "ਅਸਤਿਤਵ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ਼ੀਅਲ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭਿਕਤਾ 'ਤੇ, ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਕਿ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੋਈ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਜੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਇਕ ਵੈਧ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਜਿਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਦਰਭਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਸਮੇਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗੀ। "ਅਸਤਿਤਵ" ਦੀ ਇਕ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭ, ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਇਕ ਬੰਧਨਯੋਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਇਕ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੈਧ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਸਮਝ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਇਕ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਕ

ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰਤਾ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕਰਾਰ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

147. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ:

147.1 ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਅਧੀਨ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2) ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਦ੍ਧ੍ਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ 'ਅਸਤਿਤਵ' ਅਤੇ 'ਵੈਧਤਾ' ਦੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 29 ਨੂੰ ਮੁੜ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗੇ:

"29. ਹੁੰਡਾਈ ਐਂਗ. ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਰਗਰਮ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਕੋਈ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਮੰਨ ਲਵੇ। ਚੂੰਕਿ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿੱਚ "ਅਸਤਿਤਵ" ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਮੰਨਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬ-ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ "ਅਸਤਿਤਵ" ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਤੱਕ ਸਬ-ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉਪਰੋਕਤ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6-ਏ) ਜੋ "ਅਸਤਿਤਵ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 8, ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 45 ਨਾਲ, ਜੋ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਵੈਧਤਾ" ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹੁੰਡਾਈ ਐਂਗ. ਕੇਸ ਵਿੱਚ "ਅਸਤਿਤਵ" ਦੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸਮਝ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।;

ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਲੋੜਾਂ ਅਵੈਧ ਸਮਝੌਤਾ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

10. ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਐਮ/ਐਸ. ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਵਿੱਚ, "ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਵਪਾਰਕ ਵਾਣਿਜਿਕ ਕਰਾਰ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ"। ਇਹ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ), ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ), ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ। ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"26. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲਾਗੂਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੰਮ ਦੇ ਆਰਡਰ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗਾ..."

28. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, *SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟਸ* ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਰਥਾਤ (i) ਇੱਕ ਅਣ-ਮੋਹਰਿਆ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ; ਅਤੇ (ii) ਜਦੋਂ ਕਰਾਰ ਜਾਂ ਸਾਧਨ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਕਲਪ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਰਾਰ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਵੈਧ ਹੋਵੇਗਾ।

29. ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ, ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਦੀ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਘਾਟਾ ਹੈ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

11. ਇਸ ਨੇ SMS ਟੀ ਅਸਟੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ.

"56. ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ SMS Tea Estates ਅਤੇ Garware ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

57. ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਨੇ Garware ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ।

12. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਵੇਂ M/s. ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬੈਂਚਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨ ਤਾਕਤ ਹੈ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ, ਇਸ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਜਾਂਚਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

13. ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੋਧਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਸਰਲ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਲਾਭ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ (ਸੋਧ) ਐਕਟ, 2015 (ਇਥੇ ਅਗੇ '2015 ਦਾ ਸੋਧ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੂੰ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਮਿਸਟਰ ਬੈਨਰਜੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੁਰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਤੱਕ 11 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਾੜੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਜਿੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ. ਧਾਰਾ 11(6A)(2015 ਸੋਧ) ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦਖਲ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਆਦਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

15. ਮਿਸਟਰ ਬੈਨਰਜੀ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਔਪਚਾਰਿਕ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ, ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ, ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਗਠਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਗਠਨ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰਦਾਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੁਰਲੱਭ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਦਾਲਤ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਬਲ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਵਜੋਂ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਤਕਨੀਕੀ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਬਾਦਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਬਾਦਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਖਾਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

16. ਮਿਸਟਰ ਬੈਨਰਜੀ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮੱਧਪੰਥੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ। ਜੇਕਰ ਸਟੈਂਪ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਬੇਜਾ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਮਧਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਕੁਦਰਤੀ ਹੱਲ ਅਨਿਵਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

17. ਇਹ ਵੀ ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਮੂਲ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਹੈ, ਸੱਚੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(14) ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਜਾਂ 35 ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਲੀਲ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ *ਜੁਪੁੜੀ ਕੇਸਵ ਰਾਵ ਬਨਾਮ ਪੁਲਾਵਰਥੀ ਵੇਂਕਟ ਸੁਬਬਾਰਾਵ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ* ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਹਰਮੋਨੀ ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਚੰਦ ਮਾਲਵੀਆ* ਵਿੱਚ ਅਨੁਸਰਿਆ ਹੈ।

18. ਇਸ ਦੀ ਮਦਦ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਬੈਨਰਜੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਜਾਂ 35 ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਾਤ ਦਾ ਕੋਈ ਦਾਇਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(14) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਇੰਪਾਉਂਡ ਕਰਕੇ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19. ਸ੍ਰੀ ਬੈਨਰਜੀ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੈਧ ਹੈ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੂਲ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ (ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਾ) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਅਤੇ 35 ਦੀ ਕਾਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਕੇਵਲ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(14) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਧਿਆਂਤਰੀ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ਿਤ ਹੈ।

20. ਸ੍ਰੀ ਗਾਗਨ ਸੰਘੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਤੇ "ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ" ਲਈ ਵੀ ਅਨੁਚਿਤ ਰੂਪ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪਡ "ਸਾਧਨ" ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਪੀ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਦੇਵੀ(ਸ੍ਰੀਮਤੀ)* ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਵਿੱਚ "ਸ਼ੈਲ" ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੰਪਾਉਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਉਸ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ, ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੀ ਰੋਕ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

21. ਸ੍ਰੀ ਸੰਘੀ ਅੱਗੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਰ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਲਈ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

22. ਸ੍ਰੀ ਸਾਂਘੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ Kompetenz-Kompetenz ਦਾ ਲਾਗੂਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦਾ ਜਦੋਂ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ

ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਐਨਕਾ ਇੰਸਾਤ ਵੇ ਸਨਾਈ ਵਿੱਚ ਯੂਕੇ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ AS v OOO ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ Chubb47 ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇੱਕ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਫਿਰ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ" ਅਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ, ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਧਾਰਾ 11 (6A) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਭਾਵ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਾਲਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰਲ ਪੜਾਅ। ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਨੂੰ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਹੋਂਦ" ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ, ਇੱਕ ਵੈਧ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੈਰ-ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ/ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖੁਦ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ M/s ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਮੋਡਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ। ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ Mercantile ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ (ਸੁਪਰਾ) ਭਾਵ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਸਾਲਸ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਲਸੀ 'ਤੇ "ਕਾਰਵਾਈ" ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਐਕਟ, 1996 ਦਾ।

23. ਮਿਸ ਮਾਲਵਿਕਾ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ I.A. ਨੰਬਰ 18516 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ, ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਐਕਟ, 1908 ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। *ਐਮ/ਐਸ. ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ* (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਸਾਧਨ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਪੂਰਨਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗਾ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੇ, ਸਾਧਨ ਅਧੂਰਾ/ਅਪੂਰਨ ਹੈ।

24. ਮਿਸ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਉਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਹੈ।

25. ਮਿਸ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਅੱਗੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਐਕਟ, 1899 ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਵਾਲਾ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

26. ਮਿਸਟਰ ਦੇਬੇਸ਼ ਪਾਂਡਾ, ਆਈ.ਏ. ਨੰਬਰ 199969 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ, 1996 ਦਾ ਪਾਰਟ I ਧਾਰਾਵਾਂ 8, 9 ਅਤੇ 11 ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਨੂੰ ਪਾਰਟ II ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 ਨੂੰ ਪਾਰਟ II ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਕੋਡ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। *ਸ਼ਿਨ-ਏਤਸੂ ਕੈਮੀਕਲ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਕਸ਼ ਓਪਟੀਫਾਈਬਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾ ਲੱਭੇ" ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 2019 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾ ਲੱਭੇ" ਨੂੰ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲੱਭੇ" ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਸ਼ਿਨ ਏਤਸੂ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ, 1899 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਵਸੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕਾਰਵਾਈ ਸਿਰਫ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ।

27. ਮਿਸਟਰ ਕੇ. ਰਾਮਕਾਂਤ ਰੈੱਡੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਮਦਦ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਕਟ 1996, ਐਕਟ 1899 ਅਤੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 (ਇਥੇ "ਐਕਟ, 1872" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਨੂੰ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਸਾਫ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤਕਨੀਕੀ ਲੋੜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ, ਮੋਹਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸਲਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਤਕਨੀਕੀ ਲੋੜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ, ਮੋਹਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸਲਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇ।

28. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਕਿ ਲਗਭਗ ਐਕਟ, 1899 ਨਾਲ ਪਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਹੈ। ਕੰਮ ਦਾ ਆਰਡਰ ਇੱਕ ਬਿਨਾ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਬਿਨਾ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਵੀ ਅਮਲ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਰਜ ਆਰਡਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ(ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਅਦਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ *ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ)*।

29. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇੱਕ ਨਾ-ਮੌਜੂਦ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਭਾਵੇਂਕਿ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਹੁਣ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਔਚਿਤਯ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ।

30. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

III. ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਲੋੜਾਂ

31. ਐਕਟ, 1899 ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ VII ਦੀ ਸੂਚੀ I(ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚੀ) ਦੀ ਐਂਟਰੀ 91 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਾਧਨਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਕਸਚੇਂਜ, ਚੈੱਕ, ਵਾਅਦਾ ਨੋਟ, ਬਿੱਲ ਆਫ ਲੇਡਿੰਗ, ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਦੇ ਖਤ, ਬੀਮਾ ਪਾਲਿਸੀਆਂ, ਹਿੱਸਾ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ, ਡਿਬੈਂਚਰ, ਪ੍ਰਾਕਸੀ ਅਤੇ ਰਸੀਦਾਂ) 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਪਰ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਉਲਲੇਖਿਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀਆਂ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ਼ਿਡਿਊਲ VII ਦੀ ਸੂਚੀ II(ਰਾਜ ਸੂਚੀ) ਦੀ ਐਂਟਰੀ 63 ਅਨੁਸਾਰ। ਡਿਊਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੂਚੀ III(ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸੂਚੀ) ਦੀ ਐਂਟਰੀ 44 ਦੇ ਵਰਚੂ ਦੋਨਾਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰੰਤੂ, ਸਾਰੇ ਯੰਤਰਾਂ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀਆਂ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

32.'ਯੰਤਰ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ 'ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੰਤਰ' ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਧਾਰਾ 17 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਮਿਤ ਸਾਰੇ ਯੰਤਰ ਜੋ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

33. ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 2(14), 3 ਅਤੇ 17 ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ: -

"2(14) 'ਯੰਤਰ' — ਯੰਤਰ ਹਰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਾਈ, ਤਬਦੀਲ, ਸੀਮਿਤ, ਵਧਾਈ, ਮਿਟਾਈ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

3. ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਯੰਤਰ. — ਇਸ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸ਼ਡਿਊਲ I ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਛੋਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਯੰਤਰ ਉਸ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਰਕਮ ਨਾਲ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵ —

(a) ਉਹ ਹਰ ਯੰਤਰ ਜੋ ਉਸ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਮਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, [ਭਾਰਤ] ਵਿੱਚ 1 ਜੁਲਾਈ, 1899 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਮਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ;

(b) ਹਰ ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਕਸਚੇਂਜ (ਮੰਗ 'ਤੇ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ) ਜਾਂ ਵਚਨ ਪੱਤਰ ਜੋ [ਭਾਰਤ] ਵਿੱਚ 1 ਜੁਲਾਈ, 1899 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ, ਤਬਦੀਲ ਜਾਂ ਅਨ੍ਯੇਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਪਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ

(c) ਹਰ ਯੰਤਰ (ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਕਸਚੇਂਜ ਜਾਂ ਵਚਨ ਪੱਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ) ਜੋ ਉਸ ਸ਼ਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਮਿਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, [ਭਾਰਤ] ਦੇ ਬਾਹਰ 1 ਜੁਲਾਈ, 1899 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਰਮਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ [ਡਿਊਟੀ] ਉਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ — (1) ਕੋਈ ਵੀ ਯੰਤਰ ਜੋ, ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ, ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ, ਨਿਰਮਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ, ਇਸ ਛੋਟ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ;

(2) ਕੋਈ ਵੀ ਯੰਤਰ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਜਾਂ ਜਲਯਾਨ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਿਕਰੀ, ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਰਟਗੇਜ ਜਾਂ ਅਨ੍ਹੇਵੇਂ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਲਈ ਇੰਡੀਅਨ ਮਰਚੈਂਟ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਐਕਟ, 1923 ਅਧੀਨ ਇੱਕ [ਡਿਊਟੀ] ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜਾਂ ਮਰਚੈਂਟ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਐਕਟ 1894, ਐਕਟ ਨੰਬਰ 57 & 58 ਵਿਕਟ. c. 60 ਜਾਂ ਐਕਟ XXI ਦੇ 1838 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਹਾਜ਼ ਜਾਂ ਜਲਯਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ, ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ, ਸ਼ੇਅਰ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੰਡੀਅਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸ਼ਿਪਸ ਐਕਟ, 1841, (CX ਦੇ 1841) ਐਕਟ ਨੰਬਰ ਜਾਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਐਕਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ।

17. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨ। — ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਨਿਰਵਾਹ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18. ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿੱਲਾਂ ਅਤੇ ਨੋਟਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸਾਧਨ। — (1) ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜੋ ਕੇਵਲ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਕਸਚੇਂਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਮਿਸਰੀ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। (2) ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੋਹਰ ਦੀ ਵਰਣਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨਿਜੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਕਤ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ [ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ] ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਗਏ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੁੱਲ ਦੀ ਮੋਹਰ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।*

34. ‘ਸਾਧਨ’ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਹਰ ਉਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਇਤਵ ਬਣਾਇਆ, ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ, ਸੀਮਿਤ, ਵਿਸਤਾਰਿਤ, ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 2(14) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਸ਼ਬਦ 'ਸਾਧਨ' ਮੂਲ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਨੂੰ। ਕੇਵਲ ਮੂਲ ਸਾਧਨ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹੀ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ/ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀਆਂ ਘਾਟਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਨਯ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

35 ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਚੌਥੀ ਅਧਿਆਇ (ਧਾਰਾ 33 ਤੋਂ ਧਾਰਾ 48) ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਲਈ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

36. ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 33 'ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ' ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 33(1) ਅਧੀਨ, "ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ, ਜਿਸ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਰਾਇ ਅਨੁਸਾਰ, ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਹੈ, ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਨਿਰਵਾਹ ਦੌਰਾਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ"। ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 33(2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜੋ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਚਾਰਜ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, 'ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਮੋਹਰ ਉਸ ਮੁੱਲ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ': 'ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(11) ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਉਤੇ ਇੱਕ ਚਿਪਕਾਊ ਜਾਂ ਮੁਦਰਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਚਿਤ ਰਕਮ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮੋਹਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਲਗਾਈ ਜਾਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ।

37. ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਜੇ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਧਾਰਾ 32(3) ਅਧੀਨ "ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ" ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਕਤ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

38. ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਰਸੀਦ ਜਿਸ 'ਤੇ ਦਸ ਨਵੇਂ ਪੈਸੇ' ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਆਡਿਟ ਦੌਰਾਨ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਪੇਸ਼ ਜਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਪਣੀ ਵਿਵੇਕ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਰਸੀਦ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

39. ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੁਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਜੋ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸਖਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੈਧ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

40. ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 37 ਗਲਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਪਰਯਾਪਤ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਗਲਤ ਵਰਣਨ ਵਾਲੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜ

ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਉਤੇ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੋਣ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਤਦ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

41. ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 38 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 33 ਦੇ ਤਹਿਤ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 35 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 37, ਉਹ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਭੇਜੇਗਾ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਦੇ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਅਤੇ ਭੇਜੇਗੀ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ.

42. ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 39 ਅਤੇ 40 ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਰਿਫੰਡ ਕਰਨ, ਸਾਜ਼ੋ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੋਹਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

*43. ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33, 35 ਅਤੇ 2(14) ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਾਜ਼ੋ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਫੀਸ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਕਤ ਸਾਜ਼ੋ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ, ਇਸੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 35 ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਜ਼ੋ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ੋ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ **ਜੁਦੀਪੀ ਕੇਸ਼ਵ ਰਾਓ** (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33, 35 ਅਤੇ 36 ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪਰਿਧੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ* ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

“13. ਧਾਰਾ 35 ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੰਗ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜਯੋਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਦੂਜਾ ਇਸ ਦਾ ਅੰਗ ਜੋ ਕਿ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਵੇਗਾ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰੋ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਹੋਵੇਗੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ। ਪ੍ਰੋਵੀਸੋ (ਏ) ਸਿਰਫ਼ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਸਲ ਸਾਧਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਮੰਗਣ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ. ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਮੌਖਿਕ ਸਬੂਤ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 63 ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਉਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਧਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ. ਸੈਕਸ਼ਨ 25 ਦਾ ਕਿਸੇ ਇੰਸਟ੍ਰੂਮੈਂਟ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ

ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਾਧਨ। 'ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ' ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(14) ਹਰੇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਬਣਾਉਣ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ, ਸੀਮਤ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਬੁਝਾਇਆ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਾਪੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ। 14. ਜੇਕਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਸਿਰਫ਼ ਅਸਲੀ ਯੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਪੀਆਂ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 36 ਦੀ ਇੰਨੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦਾ. ਵਿੱਚ 'ਇੱਕ ਸਾਧਨ' ਸ਼ਬਦ ਧਾਰਾ 36 ਦਾ ਉਹੀ ਅਰਥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਵਿੱਚ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ 35 ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਸਲ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ. ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਾਕਾਫ਼ੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਾਲ ਚਿਪਕਿਆ ਸਟੈਂਪ ਦਾ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਿਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ ਟੈਂਡਰ ਕੀਤਾ। ਦੇ ਦਾਖਲੇ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਭਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵਧਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਮੋਹਰ ਰਹਿਤ ਜਾਂ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਮੋਹਰ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ)

44. ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ *ਹਰੀਰਾਮ ਅਗਰਵਾਲ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਾ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

"10. ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਪੜਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 33, 35 ਅਤੇ 2(14) ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੋਹਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਫ਼ੀਸ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਯੰਤਰ ਲਈ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ। ਧਾਰਾ 33 ਜਾਂ 35 ਹਨ ਸਾਧਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(14) ਦਾ ਅਰਥ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਹੁਣ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਧਨ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਬਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬੂਤ।

"(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)"

45.ਵਿਸ਼ਾ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੁਹਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਾਪੀ/ਫੋਟੋਕਾਪੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਇੰਪਾਉਂਡ ਕਰਕੇ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਘਾਟ, ਚਾਹੇ ਇਹ ਅਣਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ

ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ। ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਲੋੜ ਸਖਤ ਜਾਂ ਕਠੋਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅਵੈਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

46.ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਵੈਧ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਹਰ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

47. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਨਿਪਟਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"7.ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰੈਵੇਨਿਊ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੋਚੇ ਗਏ ਹਨ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਾਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਇਸ ਨੂਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਯੋਜਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੜਚਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ; ਧਾਰਾ 40 ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਧਾਰਾ 42 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਇਹ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਧਾਰਾ 42 ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਰਨ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

48. ਬੈਂਚ ਨੇ, ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਰਾਜ ਲਈ ਰੈਵੇਨਿਊ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ, ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਾਲਿਆ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਨਾਨ-ਏਸਟ ਵਜੋਂ ਵਰਤਾਇਆ ਜਾਵੇ।

49.ਕਾਨੂੰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਹਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਪਾਰਟ IV ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀਆਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀਆਂ ਅਣਗਹਿਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰਾਜ ਦੇ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਉਚਿਤ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਧਾਰਿਤ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

50.ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਹੁਣ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ

ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ 1899 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

IV ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪਿੱਛੋਕੜ

51. ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਜਾਂ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਸਹਿਮਤ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਅਰਧ-ਨਿਆਇਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

52.ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਇੱਕ ਪਸੰਦੀਦਾ ਵਿਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਵੀਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, "ਬ੍ਰਹਦਾਰਣਯਕ ਉਪਨਿਸ਼ਦ" ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਸਟਮ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਵਰਤਮਾਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨੇੜਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁੜਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਪੁਗਾ" ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ, "ਸ੍ਰੇਣੀਸ" ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਪੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਅਤੇ "ਕੁਲਸ" ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇੱਕੋ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਲ ਕੇ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਵਿਆਥਾ ਸਿਤੰਨਾ ਬਨਾਮ ਮਾਰਿਵਾਡਾ ਵਿਰੰਨਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਪੰਚਾਇਤ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਰਣਾਕੁੰਨ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸੁਲਝਾਅ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ।

53. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ 1772 ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲੇ ਬੰਗਾਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਝਗੜੇ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਅਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਨਾਮ ਉਸੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1781 ਦੇ ਬੰਗਾਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਜੱਜ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਦਬਾਅ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ... ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਦਾ ਇਨਾਮ ਤਬ ਤੱਕ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦ ਤੱਕ ਦੋ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸਹੁੰ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਸਬੂਤ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਕਿ ਮਧਿਆਂਚਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਇਨਾਮ ਬਣਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਘੋਰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ।"

54.ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਠੇਕੇ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਝਗੜਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਨੇ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਥਾਂ ਬਣਾਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1859। ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ॥ ਵਿੱਚ

ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਧਿਆਂਚਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਨ:

- I) ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਧਿਆਂਚਲੀ।
- II) ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਜਾਂ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

55. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਤੀਜੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਜਿਸਨੂੰ "ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਧਿਆਂਚਲੀ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

56. ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਵਿਕਾਸ ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਨਾਲ ਆਇਆ ਜੋ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1899 ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਸੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸੀ ਅਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੱਕ ਨਿਆਇਕ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

57. ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲਦੇ ਸਮੇਂ ਨਾਲ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਗਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਧਾਰਾ 89 ਦੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੀ। 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯ ਵਿਵਾਦ ਹੱਲ ਮੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਧਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 (ਇਸ ਨੂੰ "ਐਕਟ, 1940" ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ, 1940 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਘੱਟ ਖਰਚੀਲਾ ਤਰੀਕਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ, 1940 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਲਾਗੂਤਾ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਪਰਿਆਪਤਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

58. ਐਕਟ, 1940 ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਕਈ ਉਪਬੰਧ ਸਨ ਇੰਗਲਿਸ਼ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1934 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਦ ਐਕਟ, 1940 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੇ ਦਖਲ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਦਿੱਤੀ ਸਾਲਸੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ, ਅਰਥਾਤ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਲੰਬਿਤ ਦੌਰਾਨ ਆਰਬਿਟਰਲ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸਾਲਸੀ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।

59. ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਬੇਅਸਰ ਕੰਮਕਾਜ ਐਕਟ, 1940 ਦੀ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆਂ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਏ. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੇਸਾਈ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਐਂਡ ਸੰਨਜ਼ 52 ਕਾਫ਼ੀ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ ਇੱਥੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"1. ਅੰਤਮ, ਸਮਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੀ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੀ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੇ ਨਿਆਂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਫੋਰਮ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਘੱਟ ਰਸਮੀ, ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼, ਪਰੋਸੀਜਰਲ ਕਲੈਪਟ੍ਰੈਪ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ

ਐਕਟ ਵੱਲ ਲੈ ਗਏ,1940. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹਸਾਇਆ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਇਆ।"

59. "ਅਣਮਿਤ, ਸਮਾਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀ, ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗੀ ਅਦਾਲਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੇ ਵਿਧੀਵੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪਿਕ ਫੋਰਮ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਘੱਟ ਔਪਚਾਰਿਕ, ਹੋਰ ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਝੰਜਟ ਤੋਂ ਬਚਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਾ।" 1940। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਣਾ ਪਾਇਆ।"

60. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਭਾਰਤੀ ਖਾਦ ਨਿਗਮ ਬਨਾਮ ਜੋਗਿੰਦਰਪਾਲ ਮੋਹਿੰਦਰਪਾਲ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਪਯੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇਕਤਾ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1940 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

61. ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ। 1991 ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 76ਵੀਂ "ਰਿਪੋਰਟ" ਅਤੇ ਮਾਡਲ UNCITRAL ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ, 1996 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ, 1996 16ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 1996 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਭਾਵੀ, ਘੱਟ ਤਕਨੀਕੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ।

V. ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996

62. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 76ਵੀਂ "ਰਿਪੋਰਟ" ਅਤੇ ਮਾਡਲ UNCITRAL ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਐਕਟ, 1996 ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਪ੍ਰਭਾਵੀ, ਘੱਟ ਤਕਨੀਕੀ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਸ਼ਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।[55] ਭਾਰਤ ਧੀਰੇ ਧੀਰੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਘੱਟ ਦਾਇਰੇ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

63. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਜਦੋਂ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਕੰ. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ[56] ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ/ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਜਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਆਪਣੀ 246ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ:

"ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਖਲ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ/ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਰਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋਧ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਇਹ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। *ਜੇਕਰ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮਧਿਆਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ।* ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਨਹੀਂ। ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਖਾਲੀ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਿਰਧਾਰਣ ਹੋਵੇਗਾ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

64. ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜੀ ਮਧਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਚਾਰ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 24 ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:"...[ਇ]ਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਮਧਿਆਚਾਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

65. ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਐਕਟ, 1996 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6)ਏ ਦੀ ਸ਼ਾਮਲੀ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 11(6)ਏ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ "[ਉੱਚ] ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਰਫ "ਮਧਿਆਚਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹੇਗੀ।

66. 2015 ਸੋਧ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਐਕਟ, 1996 ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੋਧਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਰਹੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਜੁੜੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨਿਮਰਲ ਜਸਟਿਸ

ਸਬਿਆਸਾਚੀ ਮੁਖਰਜੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਖੁਰਾਕ ਨਿਗਮ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ:

"7 ਅਸੀਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸਰਲ, ਘੱਟ ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸਲ ਯਥਾਰਥ ਨਾਲ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਮਾਨਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

67. ਡੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ, ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਗੰਗਾਵਰਮ ਪੋਰਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 2015 ਸੋਧ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਬਦਲਾਅਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ:

"48..... ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6-A) ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਭਾਵ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ— ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ। ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਕ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਸਧਾਰਨ ਹੈ—ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਠੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਲਈ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਦਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ...

।

59. 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਐਸਬੀਪੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ [ਐਸਬੀਪੀ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 618] ਅਤੇ ਹਰਸ਼ਾ (ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ 267. ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ 2015 ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੇ ਸੋਧ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ—ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਵਿਧਾਨਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ "ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

68. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਟਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"10. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਹੁਣ ਵਿਧਾਨਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ (ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਂਟੀਕ ਆਰਟ ਐਕਸਪੋਰਟਸ ਪੀ ਲਿਮਿਟੇਡ, (2019) 5 ਐਸਸੀਸੀ 362), ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ

ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੁਰੋ ਫੇਲਗੁਏਰਾ, ਐਸ.ਏ.... ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ,"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

69. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 2015 ਦਾ ਸੋਧ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ।

VI. ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੰਬੰਧੀ ਧਾਰਾ 8, ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996

70.ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਹੋਏ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ.... ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹੇਗੀ।"

71.ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਪੜਚੋਲ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ "ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ" ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। 'ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ' ਦਾ ਸ਼ਬਦਾਰਥ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਸੋਧ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਸਟੇਜ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤਾ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

- I) ਕੀ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ;
- II) ਕੀ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਅਨੁਬੰਧਕ ਤੱਤ ਪੂਰੇ ਹੋਏ ਹਨ?
- III) ਦੁਰਲੱਭ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਗੰਭੀਰ ਐਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਨੋਟ ਤੇ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਯੋਗ ਹੈ?

"8. ਜਿੱਥੇ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇ ਉੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—

(1) ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਅਥਾਰਟੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਪਦਾਰਥ 'ਤੇ ਬਿਆਨ, ਫਿਰ, ਬਾਵਜੂਦ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ, ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜੋ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਉਸ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਕੋਈ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(2) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਮੂਲ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ:

[ਬਸ਼ਰਤੇ ਜੇਕਰ ਮੂਲ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਕਲ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਕਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਨਕਲ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕਰੇਗੀ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੂਲ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਕਲ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ।]

(3) ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿ ਮਸਲਾ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅੱਗੇ ਲੰਬਿਤ ਹੈ, ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

73. ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ 246ਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਨੋਟ ਬਣਾਇਆ:

".....ਸੋਧ ਇੱਕ ਦੋ-ਚਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਲੰਬਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹਿਤ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਲਈ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸੋਧ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹਿਤ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭੇਜੇਗਾ ਜੇ ਉਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿ ਉਹ ਬੇਕਾਰ ਹੈ। ਜੇ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹਿਤ 'ਤੇ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਨਹੀਂ। ਸੋਧ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਦਾ ਨਿਸਚਿਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਹੋਵੇਗਾ।"

74. ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੈਧ ਮਧਿਆਨਹਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਬੇਕਾਰ ਹੈ।

75. ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 1996 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 11 ਪੂਰਕ ਸੁਭਾਵ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਅਤੇ 11 ਅਧੀਨ, ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਹਵਾਲਾ

ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ, ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਰ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਰਥਾਤ 'ਜਦੋਂ ਸ਼ੱਕ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹਵਾਲਾ ਕਰੋ'।

76.ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੀ - ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 1996, ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

1. ਛੋਟਾ ਸਿਰਲੇਖ.-ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 1996 ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

2. ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਜਮਾ ਕਰਨਾ.-ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (5) ਜਾਂ ਉਪ-ਸੈਕਸ਼ਨ (6) ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੇਨਤੀ ਲਿਖਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ-

(a) ਮੂਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ;

(b) ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤੇ;

(c) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤੇ;

(d) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਪਤਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ;

(e) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ;

(f) ਝਗੜੇ ਦੇ ਆਮ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ; (g) ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਉਪਚਾਰ; ਅਤੇ

(h) ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਲਫਨਾਮਾ, ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਜਾਂ ਉਪ-ਨਿਯਮ (6) ਅਧੀਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਰਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

77. ਜਿਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਮੂਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਫਾਇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਸਟੇਜ ਤੇ ਜੋੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

78.ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ, ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਾਰੋਬਾਰੀ/ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਨੂੰ ਐਕਟ, 1908 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ

ਹੈ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਮੌਲਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾਮਤ: ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ, 1882, ਜਦਕਿ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰ-ਵਸੀਅਤੀ ਸਾਧਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ 100 ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਬਾਦਲਾ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੈਧ ਤਬਾਦਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਨਹੀਂ ਗੁਜਰਦੀ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬੰਧਕ ਤਬ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਐਕਟ, 1908 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

79. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 74 ਜਾਂ 75 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਜਨਤਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 76 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ/ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪਰਿਧੀ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ/ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 74 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰੀਸੰਪਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਉੱਠਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

80.ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, 1996 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਬਾਰੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਠ ਸਕਦਾ।

81. ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

"16. ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।—(1) ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ, ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ,—

(a) ਇੱਕ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(b) ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਧਾਰਾ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਜਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਭਾਗ ਲਿਆ ਹੈ।

(3) ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਠਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(4) ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੇਰੀ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੋਇਆ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(5) ਮਧਿਅ ਅਦਾਲਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ, ਜਦੋਂ ਮਧਿਅ ਅਦਾਲਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਧਿਅ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਅ ਅਵਾਰਡ ਬਣਾਏਗੀ।

(6) ਅਜਿਹੇ ਮਧਿਅ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਮਧਿਅ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਧਾਰਾ 34 ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

82. ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) ਨੇ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, "ਮਧਿਅ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸਮੇਤ।" ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ *ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼* ਅਤੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। *ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼* ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਯੋਗ ਹੈ। ਇਸੇ ਸਮੇਂ, ਵੱਖਰੇਪਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਵਪਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਮਧਿਅ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16(1)(ਅ) ਮਧਿਅ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਮੰਨਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ, ਮਧਿਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮਧਿਅ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

83.ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਪੂਰਬ ਸੈਨਿਕ ਕਲਿਆਣ ਨਿਗਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨਾਰਦਰਨ ਕੋਲ ਫੀਲਡ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ *ਮੁਰੋ ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ (ਸੁਪਰਾ)* 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸੀਮਾਂਤਕਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ ਮਧਿਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ:

"7.8. ਧਾਰਾ 11(6-ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾਨ ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ, *ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. [ਐਸਬੀਪੀ & ਕੋ. ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ, (2005) 8 ਐਸਸੀਸੀ 618] ਅਤੇ ਬੋਘਾਰਾ* [ਇਸ਼ਰਤ ਨਲਿਨੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ, (2009) 1 ਐਸਸੀਸੀ 267], ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੇਵਲ ਮਧਿਅ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ 'ਤੇ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।"

84.ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਕੇਵਲ "ਮਧਿਅ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ" ਹੈ, ਜਦਕਿ ਮਧਿਅ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ "ਮਧਿਅ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ

ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼" ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

85. ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ:

"ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—ਪਾਰਟ I ਜਾਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1908 (5 ਦੇ 1908) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਗਿਰਫਤ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 44 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਉਸ ਅਧੀਨ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜੇਗੀ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਥਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਏ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਨਿਰਰਥਕ ਜਾਂ ਬੇਅਸਰ ਹੈ, [ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ] ਹੈ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

86. ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਸਾਦੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ "ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ" ਹੈ, "ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ", ਜਾਂ "ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ" ਹੈ।

87. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਵਰਲਡ ਸਪੋਰਟ ਗਰੁੱਪ (ਮੌਰੀਸ਼ਸ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਸ.ਐਮ. ਸੈਟੇਲਾਈਟ (ਸਿੰਗਾਪੁਰ) ਪੀਟੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ*, ਪੈਰਾ 33 ਤੋਂ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ', 'ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ' ਅਤੇ 'ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ' ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ:-

"33. ਸ੍ਰੀ ਗੋਪਾਲ ਸੁਬਰਮਾਣਿਅਮ ਦਾ ਤਰਕ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਥ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਬਦਾਂ *'ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ'* ਦੇ ਅਰਥ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਸ੍ਰੀ ਸੁਬਰਮਾਣਿਅਮ ਦੇ ਇਸ ਤਰਕ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ "ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ II(3) ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 27 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। *ਰੈਡਫਰਨ ਅਤੇ ਹੰਟਰ ਆਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਮਧਿਆਸਥਤਾ* (5ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ) ਜੋ ਕਿ ਆਕਸਫੋਰਡ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੈ, ਨੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ *'ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ'* ਦੇ ਅਰਥ ਨੂੰ ਪੰਨਾ 148 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਾਇਆ ਹੈ:

"ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ ਕਿ 'ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ' ਅਤੇ 'ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਤਦ ਕਾਰਜ ਨ ਕਰ ਸਕਣ ਯੋਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸਰ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ..." ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਲ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਆਰਐਸ.

ਨਤੀਜਤਨ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ, ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨਾਲ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ, 'ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਵਹਾਰਿਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇ।

34. ਅਲਬਰਟ ਜਾਨ ਵੈਨ ਡੇਨ ਬਰਗ ਨੇ ਆਈਸੀਸੀਏ (www.arbitration-icca.org/media/0/12158248227980/new_york_convention_of-1958_overview.pdf) ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ "ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ, 1958 — ਇੱਕ ਜਾਇਜ਼ਾ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਕਿਹਾ ਹੈ:

"'ਨੱਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਕਿਸੇ ਅਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧੋਖਾਧੜੀ, ਦਬਾਅ, ਧੋਖਾ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਘਾਟ।

'ਬੇਅਸਰ' ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਖੋ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰਨਾ।

'ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ' ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਬਹੁਤ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਥਾਕਥਿਤ ਸਮਾਨ-ਅਧਿਕਾਰ ਫੋਰਮ ਚੋਣ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।"

35. ਕਰੋਂਕੇ, ਨਾਸੀਮੀਏਂਟੋ, ਆਦਿ (ਸੰਪਾਦਕ) (2010) ਦੁਆਰਾ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ : ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 82 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੱਕਾਰ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਬਹੁਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਕ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਟਿਪਿਕਲ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜਿਥੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ (ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ) ਬੇਅਸਰ ਜਾਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼ਰਤਾਂ *ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਯ* ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਖੋ ਚੁੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜੇਕਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਾਂ ਇਕੋ ਵਿਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਰੇਸ ਜੁਡੀਕਾਟਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਖੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਈ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਿਰਫ ਅਸਤਿਤਵ ਹੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ

ਨਿਸ਼ਕ੍ਰਿਯ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਖੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਇਸ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਨਾ ਰਹਿਣ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਖੋ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੇ ਕਈ ਸੰਭਵ ਤਰੀਕੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਵੇਗੀ ਜੇਕਰ, ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਅਗਾਂਹ ਕਰੇ।"

88. ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਪੜਤਾਲ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 'ਮੌਜੂਦਗੀ' ਦੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ।

VII. ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਪੜਤਾਲ, ਮਧਿਆਸਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996

89.ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਪਹੁੰਚ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪ੍ਰਵੀਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੈਲੈਕਸੀ ਇੰਫਰਾ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ, 1996 ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀਆਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ & ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਵੀਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲਸ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਲ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਆਰਐਸ।

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) "ਅਸਤਿਤਵ" ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 45, "ਵੈਧਤਾ" ਦੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ "ਅਸਤਿਤਵ" ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਵਿੱਚ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਫਰਕ ਹੈ।

90. ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਐਲ. ਮਾਡਲ ਲਾ ਵੀ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਥਿਤ ਨਾ-ਅਸਤਿਤਵ, ਅਵੈਧਤਾ, ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀਆਂ ਆਪੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਵੈਧ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀਆਂ ਆਪੱਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਕ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।[86] ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਧਿਅਤਾ ਰਾਹੀਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਦੇ ਐਕਟ, 1996।

VIII. "ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ" ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

91. ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਅਧੀਨ "ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ" ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਲਈ, ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਜੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ/ਪਰਯਾਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ/ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ *ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ* ਅਸਤਿਤਵ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਐਕਟ, 1996 ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"47. ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ।—

(1) ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, "ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਠੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉੱਠ ਸਕਦੇ ਹਨ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਠੇਕਾਬੰਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(2) ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਠੇਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।" (4) ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ—

- (ਅ) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਈਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਸਤਾਵੇਜ਼;
- (ਬ) ਪੱਤਰ, ਟੈਲੈਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮ ਜਾਂ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ, [ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰ ਸਮੇਤ] ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ;
- (ਸੀ) ਦਾਵੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

(5) ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਹੋਵੇ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਰਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ।

92. ਭਾਵ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸੀਮਿਤ ਦਾਇਰਾ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

(i) ਕੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਮੱਗਰੀ ਪੂਰੀ ਹੋਈ ਹੈ?

(iii) ਦੁਰਲੱਭ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਗੰਭੀਰ ਐਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਨੋਟ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਾਂਚ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਯੋਗ ਹੈ?

IX. ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਸਟੈਂਪਿੰਗ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ

93. ਸੰਦਰਭ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪੈਰੇ 20, 24 ਅਤੇ 58 ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਏ. ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ। ਦ M/S ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ Mercantile ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) 67 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

"20. ਅਸੀਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ । ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ 3 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ । ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ 12 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜੇਬਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ.....

ਵਿੱਚ *ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਈਪੀਸੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਿਓਗਲਾਸ ਸੋਲਰ ਐਸ.ਏ.* [ਸ਼੍ਰੀਰਾਮ ਈਪੀਸੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਰਿਓਗਲਾਸ ਸੋਲਰ ਐਸ.ਏ., (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 313], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਵਾਰਡਾਂ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ "ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਵਾਰਡ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

24. ...ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਹ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹੋਰ ਸਮਝੌਤੇ। ਇਸ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਹ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਹ ਦੇ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ। ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਮਧਿਆਨਹ ਸਮਝੌਤਾ ਅਧਾਰਤ ਵਪਾਰਕ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਦੇ ਸੁਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਂ-ਭੁਗਤਾਨ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਮਧਿਆਨਹ ਸਮਝੌਤਾ ਅਵੈਧ, ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

58. ਅਸੀਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ:

"ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਧੀਨ ਚਾਰਜੇਬਲ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 3 ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸ਼ਿਡਿਊਲ ਤੋਂ ਐਕਟ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਨਹ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਵੀ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਕਾਂਟਰੈਕਟ/ਸਾਧਨ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ?"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

94. ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਹੈ। ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ । ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਨੂੰ 'ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੈਜਿਡੂਅਰੀ ਐਂਟਰੀ ਹੈ ਜੋ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ (ਸੀ) ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ- ਅੱਠ ਅੰਨੇ। ਆਰਟੀਕਲ 5 ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: 5. ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ

ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ

(a) ਜੇਕਰ ਬਿੱਲ ਆਫ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ; ਦੋ ਆਨੇ

(b) ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨਿਗਮਿਤ ਕੰਪਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ ਅਧਿਕਤਮ ਦਸ ਰੁਪਏ ਤੱਕ, ਹਰ ਰੁ. 1000/- ਲਈ ਇੱਕ ਆਨਾ

ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ

(c) *ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ*

ਛੋਟਾਂ

ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ –

(a) ਸਿਰਫ ਮਾਲ ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਸਮਾਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਨੰਬਰ 43 ਅਧੀਨ ਟੈਕਸਯੋਗ ਨੋਟ ਜਾਂ ਮੈਮੋਰੈਂਡਮ ਨਾ ਹੋਣਾ;

(b) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਰਜ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਟੈਂਡਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ;

95. ਸੈਕਸ਼ਨ 11 (ਪ੍ਰੀ-ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਟੇਜ) ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕਰੇ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਲਈ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਰੱਖੇ।

96. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਐਮ/ਐਸ. ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 9 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

X. ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ

97. ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ:

i) ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ/ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਦਾ ਹੋਣਾ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਲਾਏ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਟੈਂਪ ਲਾਏ ਗਏ ਹੋਣ, ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6A) ਅਧੀਨ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਸਿਰਫ "ਅਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ" ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਅਤੇ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(13) ਅਧੀਨ ਅਰਬਿਟਰੇਟਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ੈਡਿਊਲ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ/ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਾਕਾਫੀ ਮੋਹਰਬੰਦ/ਬੇਜਾ ਮੋਹਰਬੰਦ ਜਾਂ ਮਧਿਆਂਚਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਆਦਿ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਧੀਨ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਚਨਕਾਰ/ਮਧਿਆਂਚਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

iii) ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 22 ਅਤੇ 29 ਜੋ ਕਿ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

98. ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

99 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਸ਼ਾ ਹੈ।

ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

A. ਪਰਿਚਯ

B. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ

C. ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ

D. ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸੋਧ

E ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਸੁਝਾਅ

F ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ

G. ਮਧਿਆਂਚਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਐਚ. ਐਸਐਮਐਸ ਟੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ

I. ਗਵਾਰੇ ਤੇ ਚਰਚਾ

II. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਅੰਤਰਸੰਬੰਧ।

6. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ
7. ਸਾਂਝ ਨਿਰਮਾਣ

K. ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਆਮਦ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਬਦਲਦੀ ਕੁਦਰਤ

L. ਵੱਖਰੇਪਨ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ

M. ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਜਾਮ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

N. ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਤੇ ਚਰਚਾ

O. ਨਿਸਕਰਸ਼

A. ਪਰਿਚਯ

1. ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ, ਨਿਆਂਕਾ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਨਿਆਂਕਾ ਅਨਿਰੁੱਧ ਬੋਸ ਲਈ) ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਚਾਰਲਸ ਇਵਾਂਸ ਹਿਊਜ਼[68] ਦੇ ਕੋਲੰਬੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਲੈਕਚਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗੂੰਜਦਿਆਂ, ਆਓ ਸਾਡੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਰਾਏ (ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ ਨਿਆਂਕਾ ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਰਾਏ ਲਿਖੀ ਹੈ), ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰੇ, ਜੋ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996") ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899") ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਲਈ; ਅਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭ੍ਰਮ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਸ ਉਲਝਣ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ।

2. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਬਹਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਵਾਯਤਤਾ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਹਿਮਤੀ ਤੇ ਨਾ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਭੂਮਿਕਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰੈਡਫਰਨ ਅਤੇ ਹੰਟਰ *ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਬਾਰੇ* ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮਧਿਆਨਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਜਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮਧਿਆਨਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ 'ਭਾਈਵਾਲੀ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਧਿਆਨਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਐਸਾ ਸਿਸਟਮ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਹੋ ਸਕੇ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਮਧਿਆਨਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਧਿਆਨਤਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਨਤਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਆਰੰਭ ਅਤੇ ਅੰਤ ਕਿੱਥੇ ਹੈ।"

ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

3. ਮਧਿਆਨਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਮਧਿਆਨਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮਧਿਆਨਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਮਧਿਆਨਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। ਮਧਿਆਨਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਭਾਗ I ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11, ਅਤੇ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 45 ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਨਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਧਾਰਾ 8 'ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ; ਇਹ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਵਾਲਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵੈਧ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11(6), ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਜਾਂ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ 'ਮਧਿਆਨਤਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ' ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 'ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

4. ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਧਿਆਨਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਹੱਦ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਧਾਰਭੂਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ/ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਅਵੈਧ/ਖਾਲੀ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ।

5. ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲੱਗੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ" ਹੈ, ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ, ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਾਰਭੂਤ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਮੋਹਰਿਤ/ਘੱਟ ਮੋਹਰਿਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਉਲਝਣ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

B. ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ

6. ਮੈਸਰਜ਼ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ" (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ") ਵਿੱਚ ਇੱਕ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ *ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ* (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ") ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। *ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ*(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ ਪਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸਨੇ *ਗਾਰਵੇਅਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ* (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਗਾਰਵੇਅਰ") ਦੇ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 22 ਅਤੇ 29 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

7. *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚਾਂਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੋ. (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ.*(ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ") ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ*(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਵੈਧ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

8. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ* (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ*(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ*(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੀ।

9. ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਉੱਪਰ) ਨੇ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਧੀਨ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮਧਿਅਤਾ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਗਾਰਵੇਰ ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦੀ ਪਰਿਧੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"34. ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ [ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪ., (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ; (2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 549] ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੈਰਾ 146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਗਾਰਵੇਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ [ਗਾਰਵੇਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਐਂਗ. ਲਿਮਿਟੇਡ., (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 ; (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 324], ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 22 ਅਤੇ 29 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ।

56. ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ [ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਚੰਦਮਾਰੀ ਟੀ ਕੋ. (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ., (2011) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 66 : (2012) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 77] ਅਤੇ ਗਾਰਵੇਰ [ਗਾਰਵੇਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਐਂਗ. ਲਿਮਿਟੇਡ., (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 : (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 324] ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕਿ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਉੱਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕਰਨਾ ਮਧਿਅਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

57. ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ [ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ ਬਨਾਮ ਦੁਰਗਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕਾਰਪ., (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1 ; (2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 549] ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 146 ਅਤੇ 147 ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਜਿਸ ਨੇ ਗਾਰਵੇਰ [ਗਾਰਵੇਰ ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਕੋਸਟਲ ਮਰੀਨ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ & ਐਂਗ. ਲਿਮਿਟੇਡ., (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 209 : (2019) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 324] ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਤੌਰ ਤੇ ਸੁਲਝਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

10. "ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਉੱਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ, 10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ(ਈਰ)ਸੁਪਾ), ਗਵਾਰੀ(ਸੁਪਰਾ), ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ(ਸੁਪਰਾ), ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਮਧਿਅਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੇਚੀਦਾ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਰਾਹੀਂ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

11. ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਤੱਥ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ:

ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ:

12. ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ") ਨੇ 28.09.2015 ਨੂੰ ਕੋਲੇ ਦੀ ਢੋਆਈ ਲਈ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ("ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ") ਨਾਲ ਇੱਕ ਉਪ-ਠੇਕਾ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਅਨੁਸਾਰ, ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਨੇ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਠੇਕੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਵਾਦਾਂ ਕਾਰਨ, ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਨੇ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਨੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿੱਚ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਵੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 18.01.2018 ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਕਿ ਬੈਂਕ ਗਾਰੰਟੀ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਠੇਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਨੇ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ 19.02.2018 ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਧੀਨ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਰਕ ਆਰਡਰ ਦੀ ਨਾਂ-ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੇ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਪੜਾਅ ਤੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅੱਗੇ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ 18.01.2018 ਨੂੰ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਉਪ-ਠੇਕਾ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਅਧੀਨ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ 'ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨੂੰ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਮਧਿਆਂਤਰ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣ ਵਜੋਂ ਐਲਾਨਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਬੈਂਚ ਤੋਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

D. ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੋਧ:

13. ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 58 ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਅਵੈਧ/ਖਾਲੀ, ਮੁੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨ/ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਤੱਕ?"

ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ:

"ਕੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ, ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਹਨ, ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹੇ

ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਚਾਰਜ਼ੇਬਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਾਂ ਅਵੈਧ/ਖਾਲੀ, ਮੁੱਖ ਸੰਵਿਧਾਨ/ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਤੱਕ?"

14. ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਗਲਤ ਨਿਰੀਖਣ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਸਟੈਂਪ ਲਈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ NN ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾ 20, 24 ਅਤੇ 58 ਵਿੱਚ ਡਿਊਟੀ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਚਾਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਮ.ਜੋਸਫ਼, ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਟੀ. ਰਵੀਕੁਮਾਰ, ਜਸਟਿਸ ਅਜੈ ਰਸਤੋਗੀ (ਅਤੇ ਆਪ), ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1958 ਦੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਥਿਤੀ। ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਏ ਯੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ 'ਤੇ ਚਾਰਜ. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) "ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟ" ਨੂੰ "ਹਰੇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦੇਣਦਾਰੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ, ਬਣਾਇਆ, ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ, ਸੀਮਤ, ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਬੁਝਾਇਆ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ"। ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ “ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾਲ ਚਾਰਜਯੋਗ" ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਧਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ "ਇੰਤਰਾਂ" ਵਜੋਂ ਜੋ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 5(ਸੀ) ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਲਈ", ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਭੁਗਤਾਨਯੋਗ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਐਂਟਰੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਦੀਆਂ ਸੋਧਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟੇਟ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰਲ ਸਮਝੌਤਾ "ਸਾਜ਼" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ

E ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ:

15. ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਹਾਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ; ਮਿਸਟਰ ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ; ਮਿਸ ਮਾਲਵਿਕਾ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਆਈ.ਏ. 18516 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ; ਮਿਸਟਰ ਰਾਮਬਾਬੂ ਨਿੱਦਾਨਾ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਦਕੇਸ਼ ਠਾਕੁਰ, ਆਈ.ਏ. 19969 ਦੇ 2022 ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਦਲੀਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

16. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

16.1 ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. & ਕੋ ਬਨਾਮ ਪਟੇਲ ਇੰਜੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਦੇ 7-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਲਈ ਮਤਲਬ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ “ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ.”) ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ

ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ")। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 16 *ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਯਾਪਤ ਹੈ, ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਸਬੰਧੀ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

16.2 ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ 246ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ[77] (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "246ਵੀਂ ਐਲਸੀ ਰਿਪੋਰਟ") ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ "ਅਸਤਿਤਵ" ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰਹੇ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ *ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ "ਅਸਤਿਤਵ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੱਲ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। *ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੈ।

16.3 *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਸਟੈਚਟਰੀ ਬਾਰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਟ੍ਰਿਗਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਈ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਦੀ ਧਾਰਾ 33(2) ਦੇ ਟ੍ਰਿਗਰ ਹੋਣ 'ਤੇ "ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ" ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਧਾਰਾ 33(2) ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਜਾਂਚ *ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਮਧਿਆਂਤਰਨ ਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

16.4 ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ *ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗਹਰੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੀ ਕੰਮ *ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ, ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ *ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਨਾਲ ਧਾਰਾ 16 ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕਾ ਹੈ।

16.5 ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਉਣਾ ਜਾਂ ਅਧੂਰੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਸਿਰਫ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਬਾਰੇ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

16.6 ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1)(e) ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ 'ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ' ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਮਾਇਨੇ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ।

16.7 ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਮੂਲ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਕਾਪੀ ਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(14) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਸਾਜ਼ਿਸ਼" ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਜਾਂ 35 ਦਾ ਪੜ੍ਹਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਵੈਧਤਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪੋਸਟ-ਰੈਫਰਲ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

17. ਉਲਟ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਸ੍ਰੀ ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:

17.1 ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਣਮੋਹਰੀ "ਸਾਜ਼ਿਸ਼" ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ "ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ" ਵੀ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਐ.ਪੀ. ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮੀ ਦੇਵੀ ਵਿੱਚ ਇਹ "ਫੈਸਲਾ" ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899" ਦੀ ਧਾਰਾ 3A ਵਿੱਚ "ਸ਼ੈਲ" ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਣਮੋਹਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਜਦੋਂ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਜੋਂ, *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਰੋਕ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

17.3 ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16, ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦਾ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। [ਬੰਗਾਲ ਇਮਿਊਨਿਟੀ ਕੋ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ*, ਪੈਰਾ 69, 70 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਵੇਦਾਂਤਾ*; ਅਮੇਜ਼ਨ ਵੀ ਫਿਊਚਰ ਰਿਟੇਲ*]

17.4 ਸ੍ਰੀ ਸੰਘੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਧਿਆਂਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਵਾਲੇ ਤੰਤਰ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਯੂਕੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਐਨਕਾ ਇਨਸਾਤ ਬਨਾਮ ਓਓਓ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ* 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਮਧਿਆਂਤਰ ਧਾਰਾ ਫਿਰ ਵੀ ਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਗੁੱਛੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।"

17.5 ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 (6ਏ) ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਜਦੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਬੰਧੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਤੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਅਧੀਨ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਨ-ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਸਕਦੀ ਹੈ।

17.6 ਇਹ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿ ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮੋਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਬਤੀ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ, ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਜ਼ਰੂਰ

"ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ" ਮਧਿਆਂਤਰ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਦ ਤੱਕ "ਲਾਗੂ" ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, "ਮੌਜੂਦ" ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਮਾਲਵਿਕਾ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਦਖਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

18.1 ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼/ਸਾਧਨ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਅਜੇ ਵੀ ਅਸਤਿਤਵ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੇ, ਸਾਧਨ ਅਧੂਰਾ/ਅਪੂਰਣ ਹੈ।

18.2 ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

18.3ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਲਾਜ਼ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਨਤੀਜਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਮੁੱਖ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅੰਤਰਿਮ ਉਪਾਯ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ।

19. ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਕਾਂਤ ਰੈਂਡੀ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਬਹਿਸਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

19.1 ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996; ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਕਾਂਟ੍ਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19.2 ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਸਾਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਸਟੈਂਪਾਂ, ਮੋਹਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸਲਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਗੈਰ-ਮੁੱ20.ਖ ਤਕਨੀਕੀ ਲੋੜਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਚੋਲੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਦੇਬੇਸ਼ ਪਾਂਡਾ, ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਤੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ:

20.1 ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996 ਦਾ ਭਾਗ I ਧਾਰਾ 8,9 ਅਤੇ 11 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਦਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਨੂੰ ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 ਨੂੰ ਭਾਗ II ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ "ਪੂਰਨ ਕੋਡ" ਹੈ। [ਦੇਖੋ *ਕਲੋਰੋ ਕੰਟਰੋਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਸੇਵਰਨ ਟ੍ਰੈਂਟ ਵਾਟਰ*

ਪਿਊਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਇੰਕ] ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾ ਲੱਭੇ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ *ਸ਼ਿਨ-ਏਤਸੂ ਕੈਮੀਕਲ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਕਸ਼ ਓਪਟੀਫਾਈਬਰ ਲਿਮਿਟੇਡ* (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਸ਼ਿਨ-ਏਤਸੂ") ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੁਆਰਾ "ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ" ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। 2019 ਵਿੱਚ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ। ਇਸਨੇ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਾ ਲੱਭੇ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਨੂੰ "ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲੱਭੇ" ਨਾਲ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ *ਸ਼ਿਨ ਏਤਸੂ* (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਸੁਲਝਾਏ ਗਏ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਉਲੰਘਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਨਾਲ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ) ਵਸੂਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਪੀੜਾ ਸਿਰਫ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ।

20.2 ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1966 ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਕੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਪੂਰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 83-84, 89 ਵਿੱਚ ਫਿਊਚਰਸਟ ਡੇ ਲਾਸਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਿੰਦਲ ਐਕਸਪੋਰਟਸ ਲਿਮਿਟੇਡ।] ਮਿਸਟਰ ਪਾਂਡਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਫਾਰਮ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਗ । ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 8, 9 ਅਤੇ 11 ਅਧੀਨ ਜਾਂ ਭਾਗ-II ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਪੂਰਨ ਕੋਡ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੁਭਾਵ ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਕੋਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ।

21. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਵਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ: ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ

i) ਕੀ ਸਾਰਥਕ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ/ਯੰਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ, ਰੱਦ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਐਕਟ, 1996 ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਭੇਜਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ?

ii) ਕੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਜਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਥਰੈਸ਼ਹੋਲਡ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਸਾਲਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ?

22. ਆਓ ਅਸੀਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਪਿੱਛੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੀਏ। 67ਵੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਐਕਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਾਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1797 ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ 6 ਨੂੰ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ, ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ ਅਤੇ ਬਨਾਰਸ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟੈਂਪ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀਆਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਟੈਕਸ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਕਾਰਨ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਰਾਜਸਵ ਵਿੱਚ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਪਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਨਿਯਮਾਂ ਲਈ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪਹਿਲਾ ਐਕਟ ਸੀ ਜੋ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 1860 ਵਿੱਚ, 1862, 1869, 1879 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 1899 ਦਾ ਐਕਟ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ।

23. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ') ਵਿੱਚ ਜੇ.ਸੀ. ਸ਼ਾਹ ਜੀ. ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"7. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਅਧਿਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।"

24. ਸਿੱਖਿਅਤ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਆਈ, ਸ੍ਰੀ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹਾਫਿਜ਼ ਮੁਹੰਮਦ ਸਿੱਦੀਕੋ1 ਵਿੱਚ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਕਿ 1978 ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦਿਆਂ। ਜੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਨੁਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਕੋਈ ਵੈਧ ਅਤੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਣਗੇ, ਇਸ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਵਿੱਤੀ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੰਨਿਆ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਵਪਾਰਿਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 61 ਜੋ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ "ਸਟੈਂਪਾਂ ਦੀ ਪਰਯਾਪਤਾ" ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਸੋਧਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਦੋਰਾਬ ਪਟੇਲ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕੱਢਿਆ ਕਿ:

"ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਵਣਜ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਕੇ ਵਿਘਨ ਪਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਰਾਜਸਵ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।"

25. ਇਸ ਲਈ, ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ' ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੰਕੀਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਇਆ:

"ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਸਿਰਫ ਜਦੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਬਣਾਏ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਯੰਤਰ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਏ ਹੁੰਦੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅੱਗੇ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।"

26. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ *ਰਿਓ ਗਲਾਸ ਸੋਲਰ ਐਸ.ਏ. ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ.*[2] ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੂਲ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਰੀਮਨ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

“34. .....ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੂਲ ਨੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੇਨੂ ਸਾਗਰ ਪਾਵਰ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਜਨਰਲ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕੰਪਨੀ, 1994 ਸੁਪਲੀ (1) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 644 ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਸੋਸੀਏਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ ਬਨਾਮ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ (2015) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 49 ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਵਿਨਿਮਯ ਐਕਟ, 1973 ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ “ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੂਲ ਨੀਤੀ” ਦੇ ਭਾਵ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899, ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜੋ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ ਜੋ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੂਲ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੋਵੇਗਾ।"

27. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਐਸ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਅਯਿਯਰ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ[27] ਤੋਂ ਹੋਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ(ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਜੇ.ਐਮ.ਏ ਰਾਜੂ ਬਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ ਭਟ[28] ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਵਿੱਤੀ ਨਿਯਮਨ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਇਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਸਵ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਦਾ ਰਾਜਸਵ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੱਦ ਤੱਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

27.1 ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਐਕਟ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨੀਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਸਵ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

"35. ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ, ਆਦਿ— ਕੋਈ ਵੀ ਸਾਧਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ, ਰਜਿਸਟਰ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ—"

(a) ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ [ਹੋਵੇਗਾ], ਉਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਅਧੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੈਨਲਟੀ, ਜਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਘਾਟੇ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਦਸ ਗੁਣਾ ਪੰਜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਸ ਗੁਣਾ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(b) ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੋਹਰਬੰਦ ਰਸੀਦ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਇੱਕ ਬਿਨਾ ਮੋਹਰਬੰਦ ਰਸੀਦ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਸੀਦ, ਜੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਰਸੀਦ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;

(c) ਜਿਥੇ ਕੋਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਜਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(d) ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਾਵਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਸਿਵਾਏ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (5 ਆਫ 1898) ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਜਾਂ ਅਧਿਆਇ XXXV ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ;

(e) ਇੱਥੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਮਾਵਿਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ *[66 ਸਰਕਾਰ [67 ਸਰਕਾਰ]]* ਵਲੋਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵਲੋਂ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 32 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲੈਕਟਰ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।"

"36. ਸਾਧਨ ਦਾ ਦਾਖਲਾ ਜਿੱਥੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।—ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਦਾਖਲਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ 61 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਵਾਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

28. ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਬਿਨਾ ਮੋਹਰਬੰਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਧੀਨ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਬਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ *[35(ਏ),(ਬੀ),(ਡੀ) ਅਤੇ (ਈ) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 36, ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੋਹਰ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਬਾਰੀ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੋਹਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਸਰਬਸੰਮਤ ਬਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।*

ਇਹ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਕਰਨਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ; ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

28.1 ਕੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਮੂਰਤੀ" ਇੰਡੀਅਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਦਾ ਹੈ:

"ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣ-ਮੋਹਰਬੰਦ ਜਾਂ ਘਾਟ ਮੋਹਰਬੰਦ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਾਧਨ ਉਸ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਜਾਂ ਘਾਟ ਮੋਹਰਬੰਦ ਸਾਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ

ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੁਰਮਾਨਾ"3। ਜੋ ਇਨਾਮ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਘਾਟ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ ਘਾਟ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਵੈਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ3। ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਇਨਾਮ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਨਾਮ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਖਾਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 10"

29. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 42(2) ਅਣ-ਮੋਹਰਬੰਦ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"42. ਉਹ ਸਾਧਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 35, 40 ਜਾਂ 41 ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ—

(1) ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਧਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਧਾਰਾ 35, ਧਾਰਾ 40 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 41 ਅਧੀਨ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਅਜਿਹਾ ਸਾਧਨ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਲੈਕਟਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉਚਿਤ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਹਰੇਕ ਦੀ ਰਕਮ ਦੱਸਣਾ) ਇਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਨਿਵਾਸ ਦਾਸਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਹਰ ਇਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਤਦ ਬਾਅਦ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਰੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ—

(a) ਕੋਈ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਇੰਪਾਉਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਜੇ ਕਲੈਕਟਰ ਨੇ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ;
(b) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1882 (14 ਦੇ 1882), ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਉਪਬੰਧ 3 ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

30. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 36, 35 ਅਤੇ 42 ਦੀ ਭਾਸ਼ਾਵਿਧੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ(ਉੱਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਦੇ ਤੱਥਾਕਥਿਤ ਪਿਛੋਕੜ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਦੀ ਧਾਰਾ 30 ਅਤੇ 33 ਅਧੀਨ ਇਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਪਰ,

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਉੱਤੇ "ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ" ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"6. ਧਾਰਾਵਾਂ 35 ਅਤੇ 36 ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜੋ ਸਾਧਨ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਅਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 35 ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਾਧਨ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਖਿਲਾਫ ਰੋਕ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਧਾਰਾ 36 ਦੇ ਅਸਲੀ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 36 ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਮੋਹਰ ਦੇ ਕਰ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 42(2) ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 42(1) ਅਧੀਨ ਅਨੁਮੋਦਿਤ ਹਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੋਹਰਬੰਦ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

31. ਉਪਰੋਕਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ "ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣ" ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸਰਬਸੰਮਤ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

31.1 ਇਸ ਉਪਰੋਕਤ ਕੋਰਸ ਉਪਲਬਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਤਰਕ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਮਿਸ ਮਾਲਵਿਕਾ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਦਖਲਦਾਰ ਲਈ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਨਾ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਰਵਜਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਜਿਸਟਰਡ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ" ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ 'ਤੇ, ਜੋ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ। ਆਓ ਹੁਣ ਉਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ।

31.2 ਹਮੀਦ ਜੋਹਰਾਨ ਬਨਾਮ ਅਬਦੁਲ ਸਲਾਮ101 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਮੋਹਰ ਵਾਲੇ ਵੰਡ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 2 ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਆਰਐਸ.

ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਤੇ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆਤਾ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਮੋਹਰ ਨਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸਾਧਨ, "ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ"। ਫਿਰ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਵਿਭਾਜਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ, ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਉਸ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਚੱਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਬਣਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਮੰਤਵ ਸੀ ਕਿ:

"38. ....ਬੇਸ਼ੱਕ, ਧਾਰਾ 2(15) ਵਿੱਚ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ 1899 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਪਰਯਾਪਤ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਧਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਵਰੋਧ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ - ਪਰ ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਤਬ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਰਹੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਵਿਭਾਜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਸ 'ਤੇ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ? ਨਤੀਜਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਤੁਕਾਪਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਭਾਜਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਮੁਹੱਈਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਮਾਂਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਇੱਕ ਬੇਹੱਦ ਸਮਾਂ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬੇਤੁਕਾਪਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਬੇਤੁਕਾਪਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਬਜਾਏ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਾਫ ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਅਤੇ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਵੇ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

31.3 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਦੂਜੇ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1963 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹੋਰ, "ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗਤਾ" ਅਤੇ "ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ" ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ" ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਰਵਾਈ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

31.4 ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਚਿਰੰਜੀਲਾਲ (ਡਾ.) ਬਨਾਮ ਹਰੀ ਦਾਸ(*) ਵਿੱਚ, ਹਮੀਦ ਜੋਹਰਾਨ(*) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਸੀਮਾਵਧੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"23. ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਇੱਕ ਵਿੱਤੀ ਉਪਾਯ ਹੈ ਜੋ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਰਾਜ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਦੇਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੇ ਸਖਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਜਸਵ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਸੋਚੇ ਗਏ ਹਨ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਖਾਮੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਸਟੀਲ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਦਿਲੀਪ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ [(1969) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 597])."

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

31.5 ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ "ਵੰਡ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਮਲਾਵਰਤੀ ਲਈ ਸੀਮਾਵਧੀ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।"

31.6 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ/ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਕਿਸੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ 'ਤੇ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ[*]। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ "ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ"। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ।

32. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ, ਸ੍ਰੀ ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਤੇ 33 ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦ "ਸ਼ੈਲ" ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਹੀ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿੱਚ *ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਇੰਟਰਪ੍ਰਿਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ* ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਪੀ. *ਸਿੰਘ[104] "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਅਨੁਮਾਨ ਬਾਰੇ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:*

"...ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ "ਸ਼ੈਲ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। "ਸ਼ੈਲ," ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹਿਦਾਇਤੁੱਲਾਹ, ਜੇ. ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ "ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਹੈ ਪਰ ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜੇ ਸੰਦਰਭ ਜਾਂ ਇਰਾਦਾ ਹੋਰਥੋਂ ਮੰਗਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸੁਬਾਰਾਓ, ਜੇ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਸ਼ੈਲ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਨਿਵਾਰਿਤ ਹੈ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪੂਰੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

[ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ]

32.1 ਪੀ.ਬੀ. ਅਧਿਆਇ 105 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿੱਚ ਮੈਕਸਵੈੱਲ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਐਕਟ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤਿੰਨ ਤਰੀਕੇ:

"ਕਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੋਂ ਇਸਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੱਕ ਪਾਸ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਮੁਢਲਾ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਉਸਾਰੀ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਇਕੱਠੇ, ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਨਹੀਂ"

i) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉਹ ਭਾਗ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ।

ii) ਇੱਕ ਭਾਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੂਜੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਧਾਰਾਵਾਂ।

iii) ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਭਾਗ ਦਾ ਅਰਥ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਨੂੰਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੀ ਸਕੀਮ ਦੁਆਰਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ" [ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

32.2 ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਹੋਰ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ10:

"ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੁੱਚੇ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਉਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮੁੱਚੇ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਚਾਉ ਕਲੌਜ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਹੋਵੇ। ਸੁਬਾਰਾਓ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ "ਇੱਕ ਮੌਲਿਕ ਨਿਯਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ"

32.3 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 35,36 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਤੇ 42 ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ ਨੂੰ ਇੱਕੱਠਾ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸੈਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ "ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ 1899 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ; ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਨਾ ਭੁਗਤਾਨ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਸਵ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਅਸਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ।

33 ਮਧਿਆਚਾਰ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਯੋਜਨਾ

33. ਮਧਿਆਚਾਰ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਪਿੱਛੇ ਸੰਸਦੀ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਐਕਟ, 1940 ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮਧਿਆਚਾਰ ਐਕਟ, 1899 ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੇ ਕੋਲਕਾਤਾ, ਬੰਬਈ ਨਾਲ ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸੀਡੈਂਸੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਡਿਊਲ ਨੇ ਮਧਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੁੱਖ ਸੰਘਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਮਧਿਆਚਾਰ ਐਕਟ, 1940 ਸੀ ਜੋ ਕਿ *ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਧਿਆਚਾਰ ਐਕਟ, 1940* 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੀ 246ਵੀਂ ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ. ਰਿਪੋਰਟ(ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ "1996 ਦਾ ਐਕਟ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਚਾਰ, 1985 ਅਤੇ ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਏ.ਐਲ. ਸੁਲਹ ਨਿਯਮ, 1980 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ।" ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(i) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਅਤੇ ਕਵਰ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘਰੇਲੂ ਮਧਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਸੁਲਹ;

(ii) ਇੱਕ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਜੋ ਨਿਆਂਪੂਰਨ, ਕੁਸ਼ਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਧਿਆਚਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੇ; (iii) ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਮਧਿਆਚਾਰੀ ਅਵਾਰਡ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ;

(iv) ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਹੇ;

(v) ਮਧਿਆਸਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ;

(vi) ਮਧਿਆਸਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਮਧਿਆਸਤੀ, ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ;

(vii) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਹਰ ਅੰਤਿਮ ਮਧਿਆਸਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਉਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(viii) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚੀ ਗਈ ਸਮਝੌਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਨਾਲ ਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮੂਲ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮਧਿਆਸਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹੈ; ਅਤੇ

(ix) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਕਿ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਹਰ ਉਹ ਮਧਿਆਸਤੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੋ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੰਧਤ ਦੋ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

34. ਹੋਰ, ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤੀ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ, ਜੋ ਮਧਿਆਸਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਨੇ UNCITRAL ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਕੇ ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ ਜੋੜਿਆ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

UNCITRAL ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ, 1985 ਦਾ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

"ਆਰਟੀਕਲ 5. ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਹੱਦ - ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਸਿਵਾਏ ਜਿਥੇ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

ਮਧਿਆਸਤੀ ਐਕਟ, 1996 ਦਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ:

“5. ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਹੱਦ।—ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਸ ਭਾਗ ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਜਿਥੇ ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

35. ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਆਰਟੀਕਲ 5 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਡਾ. ਪੀਟਰ ਬਿੰਦਰ ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਏ.ਐਲ ਮਾਡਲ ਲਾਅ ਆਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ, 1985 ਵਿੱਚ ਨੋਟਸ ਕਰਦੇ ਹਨ:

“1-107 : ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਰਟੀਕਲ 5 ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਦਾਲਤੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਸੀਮਾ ਦੀ ਯਕੀਨੀਅਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਡਰਾਫਟਰਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣੀ ਪਵੇ। ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ “ਘਰੇਲੂ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਮ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹਨ” ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਮਹਾਨ ਲਾਭ ਦੇ ਨਾਲ, ਜੋ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ (ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਣਚਾਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈਰਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਰਟੀਕਲ 5 ਇਹ ਵੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਘੱਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।”

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

36. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਮਾਡਲ ਲਾਅ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਨਾਲ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਹੱਲ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ਼ ਜੋੜ ਕੇ, ਸੰਸਦ ਨੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਲਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਾਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਕੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ।

37. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਅਣਸੋਧਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6) ਵੱਲ ਰੁਜੂ ਕਰੀਏ ਜੋ ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਏ.ਐਲ ਮਾਡਲ ਲਾਅ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 11 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ:

"11 ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ। —

(6) ਜਦੋਂ, ਇੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਹੋਵੇ,—

(a) ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ; ਜਾਂ
(b) ਪਾਰਟੀਆਂ, ਜਾਂ ਦੋ ਨਿਯੁਕਤ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਹਿਮਤੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ; ਜਾਂ
(c) ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਮੇਤ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ, ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਾਅ ਲੈਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਹੋਰ ਮਾਧਿਅਮਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕਰੇ।"

38. ਭਾਵੇਂ *ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ UNCITRAL ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਸੋਧ ਦੌਰਾਨ *ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਚੋਲਣ ਵੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

39. ਅਗਲਾ, ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਲਈ *ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਦੇ ਨਿਆਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਟਰੇਸ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

40. *ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 11(6) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ*

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ *ICI ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਈਸਟ ਕੋਸਟ ਬੋਟ ਬਿਲਡਰਜ਼ & ਇੰਜੀਨੀਅਰਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ* ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਏ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ *KR ਰਵੇਂਦਰਨਾਥਨ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਦੀ ਰਾਜਾ* ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋ ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ।

41. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੁੰਦਰਮ ਫਾਇਨਾਂਸ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ NEPC ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ: "12. ...1996 ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ(ਾਂ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ(ਾਂ) ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

42. ਉਪਰੋਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ *ਅਡੋਰ ਸਾਮੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪੀਕੇ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ* (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਅਡੋਰ ਸਾਮੀਆ') ਵਿੱਚ ਇੱਕ 2-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਅਪੀਲ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਆਦੇਸ਼ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਕੋਂਕਣ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਹੁਲ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਕੋਂਕਣ ਰੇਲਵੇਜ਼') ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਮਾਮਲਾ ਅਡੋਰ ਸਾਮੀਆ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਰੇਸ਼ੇ ਦੇ ਪੁਨਰਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

"4. ...ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇਰੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਜਾਣ। ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ

ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਲਈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 13 ਅਤੇ 16 ਦਾ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਨ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੀਆਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ, ਸਵੈ-ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਠਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ।"

43. ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੋਂਕਣ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਮਹੁਲ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 'ਕੋਂਕਣ ਰੇਲਵੇਜ਼ (II)') ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਯਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦਾ ਕੰਮ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਸਿਰਫ "ਛੱਡੀ ਗਈ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨੂੰ ਭਰਨਾ" ਹੈ ਅਤੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ।

44. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੱਤ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਐਸਬੀਪੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ *ਕੋਂਕਣ ਰੇਲਵੇਜ਼*(ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ' ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ:

"39. ...ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਹਲਫਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ"

45. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਕੇ. ਠੱਕਰ ਨੇ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਪੈਸੇਜ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ:

"85. ...ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪੜਾਅ ਉੱਤੇ, ਲੋੜੀਂਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨਾ ਤਾਂ ਲਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਤੇ। ਧਾਰਾ 11 ਨਾ ਤਾਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖੋਜਾਂ ਦੀ।"

46. ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

"111. ...ਪਹਿਲਾਂ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ, ਬਦਲ ਜਾਂ ਬਦਲੀ ਕਰਨਾ। ਦੂਜਾ, ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਪਾਸੇ 'ਵਿਧਾਨਿਕ ਬੁੱਧੀ' ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ 'ਸ਼ਕਤੀ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੀਜਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, 'ਫੈਸਲਾ' ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਫੈਸਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸ਼ਤੀ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਚੌਥਾ, ਇਹ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਉਪਾਅ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਮਧਿਆਂਚਲੀ

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ, ਨਿਆਇਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

47. ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 95 ਅਤੇ 96 ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਜਸਟਿਸ ਠੱਕਰ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"95. ਹੁਣ, ਆਓ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ। ਇਹ ਭਾਗ ਹੈ ਨਵਾਂ ਅਤੇ 1940 ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਉਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੋਂਦ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਾਂ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ. ਉਪ-ਧਾਰਾ (2), (3) ਅਤੇ (4) ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੋ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ, "ਜਿੱਥੇ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਰਬਿਟਰਲ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਅਵਾਰਡ ਕਰੋ"। ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ ਆਰਬਿਟਰਲ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਰਾ ਦੁਖੀ ਧਿਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਜਿਹੇ ਅਵਾਰਡ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਲਈ ਐਕਟ. ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਤਤਕਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ. ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪੀੜਿਤ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੂਵ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਦਾਲਤ, ਇਸ ਤੋਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸਟੇਅ ਜਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸਾਲਸੀ ਲਿਆਏਗਾ ਇੱਕ ਪੀਸਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ. ਧਾਰਾ 16(6) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਹਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਮੁਕਤ.

96 ਧਾਰਾ 16(1) ਵਿੱਚ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਜਾਂ ਕੋਮਪੇਟੇਂਸ ਦੇ ਲਾ ਕੋਮਪੇਟੇਂਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਜੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਹੀ ਤੈਅ ਕਰੇ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਬਿਲਕੁਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਧੀਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਹੈ। ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਆਧੁਨਿਕ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਧਿਅਕਤਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕ□ਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਧਿਅਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਸਮੀਖਿਆ ਅਧੀਨ ਅਰਥਾਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਅਧੀਨ।

48 ਜਸਟਿਸ ਠੱਕਰ ਦੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰੋਕਤ ਤਰਕ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲ ਗੂੰਜਦਾ ਹੈ। ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਸੁਝਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਿਨੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ *246ਵੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟ (ਸੁਪਰਾ)* ਦੁਆਰਾ ਅਤਿਆਧਿਕ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਸੋਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

49. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ:

22.2(ਅ) ਕੀ ਦਾਅਵਾ ਇੱਕ ਮੁਰਦਾ (ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਰ) ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਜਿਊਂਦਾ ਦਾਅਵਾ।

(ਬੀ) ਕੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦਾਇਤਵਾਂ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਭੁਗਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਅਨੁਬੰਧ/ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

50. 246ਵੀਂ ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ. ਰਿਪੋਰਟ (ਸੁਪਰਾ), ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ. (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਬੋਘਾਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦਾ "ਦਾਇਰਾ" ਅਤੇ "ਕਿਸਮ" ਹੈ:

"29. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੂਰਵ-ਮਧਿਆਸੀ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਨਿਆਇਕ' ਜਾਂ 'ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ' ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ - ਜੋ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਨਾਮਕਰਣ ਵਰਣਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ:

-ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਾ ਦਾਇਰਾ - ਭਾਵ, ਅਦਾਲਤ (ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ) ਕਿਹੜੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਮਧਿਆਸੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ - ਭਾਵ, ਕੀ ਮਧਿਆਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਕੀ ਇਹ ਖਾਰਜ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ ਆਦਿ; ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

- ਅਜਿਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਕਿਸਮ - ਭਾਵ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ (ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ) ਵਿਸਥਾਰਤ ਟ੍ਰਾਇਲ 'ਤੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹੀ ਅੰਤਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਮਧਿਆਸੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

51. ਕਿਸਮ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, 246ਵੀਂ ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ. ਰਿਪੋਰਟ(ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਿਨ ਐਤਸੂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਧਿਆਸੀ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਲਦਾ ਕਿ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ "ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਆਧਾਰ" 'ਤੇ ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ "ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ" ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਨੇ ਮਧਿਆਸੀ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਅਤੇ 11 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ:

"3...ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ/ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਇਹ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ/ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਰਕ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ

'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਧਿਆਨਵਾਦੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਲਈ ਭੇਜੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।"

52. 2015-ਸੋਧ ਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰਾਂਗੇ।

ii) 2015-ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾ ਦੌਰ: ਧਾਰਾ 11(6A) ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼

53. 2015 ਦੀ ਸੋਧ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਐਕਟ, 1996 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਹੋਇਆ। ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸਾਫ ਪਾਠ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਉਪ-ਧਾਰਾ(4) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ(5) ਜਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ(6) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਰਹੇਗੀ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

54. ਇਸ ਸੋਧ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 246ਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਐਸਬੀਪੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਬੋਘਾਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਉਲਟਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਧਾਰਾ 11(6A) "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਫਰੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਲਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11(6A) "ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਧਾਨਕ ਨੇ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕੇਵਲ "ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਸਮਝੌਤੇ" ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

55. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਐਕਟ, 1996 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 8, 11 ਅਤੇ 45 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰੀਏ, ਜੋ ਸਭ ਮਧਿਆਨਵਾਦੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ।

55.1 ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਜਿੱਥੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਉੱਥੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ" ਨੂੰ 2015 ਵਿੱਚ ਇਸ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ: "ਜਬ ਤਕ ਇਹ ਨਾ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੈਧ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ"।

55.2 ਭਾਗ II ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 45 ਜਿਸ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ "ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ" ਨੂੰ ਵੀ 2019 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਅਤੇ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਸੋਧ *ਸ਼ਿਨ ਏਤਸੂ*(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੇ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 45 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ

ਅੰਤਿਮ-ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇਵੇਗਾ? ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"105....ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਐਕਟ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 45 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰੈਂਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰੈਫਰੈਂਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੋਸਟ-ਅਵਾਰਡ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ"

55.3 *ਸ਼ਿਨ ਏਤਸੂ*(ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 2019 ਦੀ ਸੋਧ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 45 ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ: "...ਜਬ ਤਕ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਪਾਏ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ ਨੱਕਾਰਾ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ"। ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 8 "ਵੈਧਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 "ਨੱਕਾਰਾ ਅਤੇ ਬੇਅਸਰ ਜਾਂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ" ਫਰੇਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਇੱਕ ਅਨੋਖੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਕੇਵਲ "ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ" ਦੇ "ਅਸਤਿਤਵ" ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ "ਵੈਧਤਾ" ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸੋਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ UNCITRAL ਮਾਡਲ ਲਾਅ ਵਿੱਚ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਆਈ ਨੇ P. ਰਾਮਨਾਥਾ ਐਯਰ ਦੀ ਉਨ੍ਨਤ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨਜ਼1 ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: "ਕੈਦ ਕਰਨਾ; ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ। ਸੀਮਾਵਰਤੀ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ"।

56. ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਉੱਤੇ, ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਧੀਨ ਦਾਇਰਾ ਬਹੁਤ ਸੰਕੀਰਣ ਹੈ।

iii) 2019 ਸੋਧ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਤੰਤਰ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤਕਰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ।

57. ਜਸਟਿਸ ਸ੍ਰੀਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ[15] ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਐਕਟ, 1996 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਮਿਟਾਉਣ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ, ਯੂਨਾਈਟੇਡ ਕਿੰਗਡਮ ਆਦਿ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲੈਂਦਿਆਂ, ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਹੋਰ ਦੇਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗਾ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾਗਤ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਲਈ ਗਤੀ ਸੈੱਟ ਕਰੇਗਾ। ਸੋਧਿਤ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ, ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਂਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ:

...ਨਿਯੁਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਉੱਤੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।"

58. 2016 ਦੇ ਐਕਟ 3 ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 6(B) ਦੀ ਸ਼ਾਮਲਤੀ ਜੋ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ:

"(6B) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।]

ਭਾਵੇਂ ਸੋਧਾਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਸੰਕੇਤ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਕਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਹੈ।

59. ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਸੰਦੀਦਾ ਮਧਿਆਂਚਲੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵੱਲ ਸੰਦਰਭ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਬਰ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਕੋਰਟ (ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਕੋਰਟ), ਲੰਡਨ ਕੋਰਟ ਆਫ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ (ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ.ਏ.), ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ (ਐਚ.ਕੇ.ਆਈ.ਏ.ਸੀ.), ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ (ਐਸ.ਆਈ.ਏ.ਸੀ.) ਅਤੇ ਸਟਾਕਹੋਮ ਚੈਂਬਰਜ਼ ਆਫ ਕਾਮਰਸ ਦੀ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਨੂੰ ਉੱਚ-ਪੱਧਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:- 4. ਐਸ.ਆਈ.ਏ.ਸੀ. ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਨਿਯਮ, 2016:

"ਲੇਖ 28. ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

28.1 ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਪਾਰਟੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਐਸ.ਆਈ.ਏ.ਸੀ. ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਐਤਰਾਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਅਜਿਹਾ ਤੈਅ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਤੈਅ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹਾ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

28.2 ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ, ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

5. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸੰਸਥਾ:

"ਲੇਖ 11. ਬੋਰਡ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ

ਬੋਰਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ:

(i) ਕੀ ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਅਨੁਸਾਰ ਲੇਖ 12 (i);

ਲੇਖ 12(i). ਖਾਰਜ

ਬੋਰਡ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇ:

(i) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਵਿਵਾਦ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ...."

60. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼-ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਪਛਾਣ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਵੀ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ-ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਪਰੀਖਿਆ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੈਸਰਜ਼ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ & ਓਆਰਐਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ।

ਵੱਡੀਆਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਧਿਆਲੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਬਾਰੇ, ਵਿਲੀਅਮ ਪਾਰਕ ਨੇ "ਚੈਲੇਂਜਿੰਗ ਆਰਬਿਟਰਲ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਦ ਰੋਲ ਆਫ ਇੰਸਟੀਚਿਊਸ਼ਨਲ ਰੂਲਜ਼," ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਇੱਕ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"ਕਈ ਵਾਰ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮਧਿਆਲੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਿਨੀਮਲ ਸੂਚਕ ਦੇ ਭਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨਾਲ ਮਧਿਆਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਤਰਕ ਦੀ ਜਲਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨਾਲ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਮਿਲੇਗਾ ਕਿ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਨਾਲ, ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਨਿਯਮ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖਾਮੀਆਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਮਧਿਆਲੇ ਅਗਾਂਹ ਤਾਂ ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਆਈ.ਸੀ.ਸੀ. ਕੋਰਟ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਲੇ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

61 ਇਸ ਲਈ, ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਧਿਆਲੇ ਲਈ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਈਮਾ-ਫੇਸੀ ਟੈਸਟ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਨਾ-ਸਹਿਮਤ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਧਿਆਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬੰਧਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਆਟੋਨੋਮੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਾਲ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

62. ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਏ. ਆਯਾਸਾਮੀ ਬਨਾਮ ਏ. ਪਰਮਾਸਿਵਮ & ਓਰਸ*(ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਆਯਾਸਾਮੀ')* ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੇ ਮਤ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ, *ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ*, ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨਾਲ ਮਧਿਆਲੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

"53. ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੰਸੀਲੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996, ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਮਨ ਲਾਅ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੋਣ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਮਧਿਆਲੇ ਦੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਸਾਰੇ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਉਪਾਯ ਵਜੋਂ ਦੇਖਣਾ ਇਸ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਫਿਰ ਇਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

63. ਇਸ ਨੇ ਫਿਓਨਾ ਟ੍ਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਵਾਲੋਵ[18] ਵਿੱਚ ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਇੱਕ-ਸਟਾਪ ਮਧਿਆਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ।

46. ਫਿਓਨਾ ਟ੍ਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਵਾਲੋਵ [ਫਿਓਨਾ ਟ੍ਰੱਸਟ ਅਤੇ ਹੋਲਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਿਵਾਲੋਵ, (2007) 1 ਸਾਰੇ ਈਆਰ (ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ) 891 : 2007 ਬਿਜ਼ ਐਲਆਰ 686 (ਸੀਏ)], ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਅਸਰਦਾਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ :[ਬਿਜ਼ ਐਲਆਰ ਪੀਪੀ. 695-H,696 B & F, ਪੈਰਾ 17 & 19]

".17... ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਧਾਰਨ ਵਪਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬਾਰੀਕ ਵਿਭਾਜਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲਾ ਇੱਕ ਸੈੱਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਬਹੁਤ ਮਿਲਦੇ ਜੁਲਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ। ਜੇਕਰ ਵਪਾਰੀ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਣ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਕਾਰਵਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੇ ਗਏ ਆਪਣੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਖੰਡ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੰਬੀ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਖਰਚਾ ਲੱਗੇ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਪਾਰੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਝਗੜੇ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅਪੇਕਸ਼ਾਕ੍ਰਿਤ ਸਧਾਰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

19.ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਖੰਡ ਦੀ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇੱਕ-ਸਟਾਪ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵਪਾਰਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਣਾਏਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਪਏ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਟਾਲਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਫਿਰ, ਜੇਕਰ ਸਮਝੌਤਾ ਵੈਧ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉੱਠੇ ਆਏ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਪਏ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਇੱਕ ਤਾਕਤਵਰ ਕਾਰਨ ਹੈ।"

ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇੱਕ-ਸਟਾਪ ਮੰਚ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਕਰਤਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਵੈਧਤਾ ਲਈ ਖਾਲੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਜਾਂ ਨਾ-ਖੁਲਾਸੇ ਦੁਆਰਾ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

64. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ-ਸਟਾਪ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਇਕ ਕਰਾਰ ਖਾਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ ਮਧਿਆਨਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ। ਇਕ ਮਧਿਆਨਵਾਦੀ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ *ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਐਕਟ, 1996* ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਨੂੰ ਰੋਕੇਗਾ ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ।

H. ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ ਚਾਹ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ:

65. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ *ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਐਕਟ, 1996* ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਆਓ *NN ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ)*. ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ।

66. ਇੱਕ ਅਣ-ਮੋਹਰਿਆ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੋਹਰਿਆ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਬਾਰੇ ਨਿਆਇਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ ਚਾਹ (ਸੁਪਰਾ) ਤੋਂ ਟਰੇਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦੋ ਚਾਹ ਦੇ ਬਾਗਾਨਾਂ ਦਾ 30 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਪੱਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੱਟੇ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਚਾਹ ਦੇ ਬਾਗਾਨਾਂ ਤੋਂ ਅਚਾਨਕ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਨਵਾਦੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੱਟੇ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 106 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੀ ਟਰਾਂਸਫਰ ਐਕਟ, 1882 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਟੇ ਦਾ ਕਾਗਜ਼ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਧਾਰਾ ਵੀ ਅਵੈਧ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਹਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਸਮਝੌਤਾ ਵੈਧ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਅਣ-ਮੋਹਰਿਆ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੋਹਰਿਆ ਸਾਧਨ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਸਮਝੌਤਾ ਅਵੈਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧਿਕਾਰ ਅੱਗੇ ਅਜਿਹਾ ਅਣ-ਮੋਹਰਿਆ ਜਾਂ ਘੱਟ ਮੋਹਰਿਆ ਸਾਧਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਬੋਘਾਰਾ ਪੋਲੀਫੈਬ (ਸੁਪਰਾ) ਅਜੇ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਰਥਾਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 11(6ਏ) ਦਾ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਅਦਾਲਤੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ ਚਾਹ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਿਆ, ਇਸ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸਖਤ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਨਾ-ਭੁਗਤਾਨ ਉੱਤੇ ਮਧਿਆਨਵਾਦ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"22.1 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ/ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਚਿਤ ਤੌਰ

'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।"

"22.2 ਜੇਕਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਦੀ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ 'ਤੇ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫਿਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 33 ਅਧੀਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 35 ਅਤੇ 38 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

67. SMS Tea(ਉੱਪਰ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨੈਨਾ ਠੱਕੁਰ(ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਬਲੈਕ ਪਰਲ ਹੋਟਲਜ਼ ਬਨਾਮ ਪਲੈਨੇਟ ਐਮ. ਰਿਟੇਲ ਲਿਮਿਟੇਡ.19 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਬਲੈਕ ਪਰਲ ਹੋਟਲਜ਼") ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 3 ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਰਮਰਤਨਾਕਾਰਾਇ ਬਹਾਦੁਰ ਸੇਠ ਬੁੱਧੂ ਸੰਦਾਗਰ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਟਰੱਸਟ(ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ। SMS Tea (ਉੱਪਰ) ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਡ੍ਰੋਲੀਆ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿੱਧਾਂਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ N.N ਗਲੋਬਲ ਸਿਕਿਓਰਿਟੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

68 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 11(6A) ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੌਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ" ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ।

69 ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਗਗਨ ਸੰਘੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ *ਧਰਮਰਤਨਾਕਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ *ਬਲੈਕ ਪਰਲ ਹੋਟਲਜ਼* (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ *ਐਨ.ਐਨ. ਗਲੋਬਲ* (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਉੱਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਹਨ।

70. ਇੱਥੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ 11(6A) ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਬਲੈਕ ਪਰਲ ਹੋਟਲਜ਼* (ਸੁਪਰਾ) 11(6A) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮੰਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। *ਧਰਮਰਤਨਾਕਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜੋ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। *ਧਰਮਰਤਨਾਕਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਸੀ ਜਾਂ ਇੱਕ "ਲੀਜ਼ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ", ਅਤੇ ਕੀ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ (ਨਿਆਯਿਕ) ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਇੱਕ ਲੀਜ਼ ਡੀਡ ਸੀ, ਘਾਟੇ ਵਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ* (ਸੁਪਰਾ), ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ।

71. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ *ਧਰਮਰਤਨਾਕਰ* (ਸੁਪਰਾ) 2015 ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸੋਧ ਦੌਰ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ। ਸੋਧ ਐਕਟ ਰਾਹੀਂ, *ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ* (ਸੁਪਰਾ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮੰਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

72. ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ Duro Felguera, S.A. ਬਨਾਮ Gangavaram Port Ltd (ਛੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "Duro Felguera") ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, "2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ—ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਘੱਟ ਨਹੀਂ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਾ 11(6A) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।" ਇਹ ਮਈਆਵਤੀ ਟਰੇਡਿੰਗ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਦਯੁਤ ਦੇਬ ਬਰਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 3-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੜ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"10. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਨਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮੰਜ਼ੂਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 11(6A) ਸਿਰਫ ਮਧਿਆਂਤਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ Duro Felguera, S.A. (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੰਕੀਰਣ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਦੇਖੋ ਪੈਰਾ 48 & 59."

73. ਪ੍ਰਵੀਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਗੈਲੈਕਸੀ ਇੰਫਰਾ ਐਂਡ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ." ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇਹ ਅਨਸ਼ ਬਰਾਬਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 (6A) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦਾ ਜੱਜ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮਿਨੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ:

"29. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਕ ਨੂੰ ਐਲਿਸ ਇਨ ਵੰਡਰਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਲੂਈਸ ਕੈਰਲ ਦੀ ਕਲਾਸਿਕ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 'ਚ, ਜਦੋਂ ਛੋਟੀ ਐਲਿਸ ਖਰਗੋਸ਼ ਦੇ ਬਿਲ 'ਚ ਉੱਤਰ ਗਈ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ 'ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਅਜੀਬ!' ਅਤੇ ਲੂਈਸ ਕੈਰਲ ਨੇ ਕਿਹਾ '(ਉਹ ਇੰਨੀ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਚੰਗੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਣਾ ਭੁੱਲ ਗਈ।)' ਇਹ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨੇਤਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਲਈ ਰੋਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ 22 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਨੂੰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜੋ ਪਹੇਲੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਅਧੂਰੀ ਰਹਿ ਗਈ। 25 ਜੁਲਾਈ, 2014 ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਈਮੇਲਾਂ ਜੋ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਐਸਬੀਪੀਡੀਸੀਐਲ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਪੱਤਰ-ਵਿਹਾਰ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਪੀਲੈਂਟ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਿਚਕਾਰ ਐਸਬੀਪੀਡੀਸੀਐਲ ਦੁਆਰਾ ਤੈਰਾਏ ਗਏ ਟੈਂਡਰ ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਵਪਾਰਕ ਸੰਬੰਧ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੀਐਫਸੀਆਈ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੋਜ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਿਸਮ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਫਤਰ ਬੰਬਈ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮਾਂ ਸਬੰਧੀ ਹਨ; ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨੋਟਰੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਕੇਸ

ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹੇਲੂਆਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਗਈ *ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮੀਖਿਆ* ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਕਰੇਗਾ ਜਦੋਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

74 ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ SMS Tea(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਧਾਰਤ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਵੋਇਡ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ Garware(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦਕਿ SMS Tea(ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ *ਲਾਗੂਤਾ* ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ, ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਨੋਟਿਸ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਮਰੂਪ ਨਿਰਮਾਣ ਰਾਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

I. Garware 'ਤੇ ਚਰਚਾ

75. Garware(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਓਡੀਸ਼ਾ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੈਂਥਾ ਵਿੱਚ ਤਟੀ ਕਟਾਵ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਜਿਓ-ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਟਿਊਬਾਂ ਦੀ ਇੰਬੈਂਕਮੈਂਟ ਨਾਲ ਟੋ ਮਾਊਂਡ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪ-ਠੇਕਾ ਮਾਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ, ਉਪ-ਠੇਕਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬੰਬਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ SMS Tea(ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਜਦ ਤੱਕ ਅਸਟੈਂਪਡ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਧਾਰਾ 11(6A) ਅਤੇ 246ਵੀਂ ਐਲ.ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਕਰਦਿਆਂ ਵੀ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ SMS Tea ਨੇ ਇੱਕ "*ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ*" "*SMG ਬੋਟਸ*" "*14/16*" *ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ. ਰਿਪੋਰਟ(ਸੁਪਰਾ), ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦਾ ਲਾਭ ਸੀ।* ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਅਨੁਸਾਰ *1872, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਬਿਨਾ ਸਟੈਂਪ ਵਾਲਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਵਿੱਚ* ***ਐਨ. ਆਈ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ****(ਉੱਤੇ) ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੰਕਾ ਜਤਾਈ ਗਈ ਹੈ:*

"22. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿਵੇਂ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਤਬ ਤੱਕ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6-ਏ) ਦੀ ਸਾਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਜਦੋਂ ਇਸਨੂੰ

ਸੈਕਸ਼ਨ 7(2) ਨਾਲ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(ਐਚ) ਨਾਲ ਕਰਾਰ ਐਕਟ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਤਦ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ ਐਸਟੇਟਸ ਨੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6-ਏ) ਦੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਛੇਹ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਹੈ।"

76. ਉੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਵਿੱਚ *ਗਣਵਾਰੇ*(ਉੱਤੇ) ਗਲਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀ(ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਦੇ ਪੂਰਵ ਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, **"246ਵੀਂ ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ. ਰਿਪੋਰਟ (ਉੱਤੇ), ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਧਾਰਾ ਇਸਨੂੰ ਅਸਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉਲਟ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।"**

77. ਹੁਣ ਆਓ ਭਾਰਤੀ ਕਰਾਰ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਅਤੇ 2(ਐਚ) ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀਏ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

"(g) ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਉਹ ਖਾਲੀ ਕਹਾਂਦਾ ਹੈ;

(h) ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਹੈ;"

ਗਣਵਾਰੇ(ਉੱਤੇ) ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਰਾਰ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਅਤੇ 2(ਐਚ) ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇ ਉਹ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

77.1 ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਲਾਲ ਮਾਲਵਾਨੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਲਾਲ ਗੁਲਾਟੀ[1971] ਲਾਰਡਸ ਵਿਲੀਅਮਜ ਜੇ ਜਦੋਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਮੈਸਰਜ਼ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ।

"ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਭਾਜਨ ਹੈ। ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਮੋਹਰਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਪਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮੋਹਰਾਂ ਦੀ ਚੂਕ ਕਾਰਨ ਅਵੈਧ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਦਾਹਰਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, ਐਸ. 93 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:—

ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੀਮਾ ਲਈ ਇੱਕ ਕਰਾਰ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਰਚੈਂਟ ਸ਼ਿਪਿੰਗ ਐਕਟ, ਸੋਧ ਐਕਟ, 1862 ਦੀ ਪੰਜਾਵੀ ਪੰਜਵੀਂ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਤਦ ਤਕ ਵੈਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦ ਤਕ ਉਹੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਬੀਮਾ ਦੀ ਪਾਲਿਸੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

77.2 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, *ਧਾਰਾ 11(6A)* ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸਿਰਫ "ਅਸਤਿਤਵ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ *246ਵੀਂ ਐਲ.ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟ(ਉਪਰੋਕਤ).* ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਵੈਧਤਾ ਅਤੇ ਅਸਤਿਤਵ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਅਧੀਨ *ਧਾਰਾ 16* ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਜਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

J. ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ 1899, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ 1872 ਅਤੇ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਐਕਟ, 1996 ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ

i) ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਐਕਟ, 1996 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ

78. ਤਿੰਨ ਐਕਟਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ii) ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899:

ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਸ਼ਿਡਿਊਲ 1 ਦੇ *ਲੇਖ 5(c)* ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ "ਸਮਝੌਤੇ" ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ" ਜੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ, ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(14) ਅਧੀਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"(14) "ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ" ਹਰ ਉਸ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਦਾਇਤਵ ਬਣਾਇਆ, ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ, ਸੀਮਿਤ, ਵਿਸਤਾਰਿਤ, ਮਿਟਾਇਆ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਧਾਰਾ 17 ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ: "ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ।—ਹਰ ਉਹ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਜੋ ਮੋਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ [ਭਾਰਤ] ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਹਰਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

"ਕਾਰਵਾਈ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ 2(12) ਵਿੱਚ ਹੈ:

"ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ" ਜਾਂ "ਕਾਰਵਾਈ" ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ, ਦਾ ਮਤਲਬ "ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ" ਅਤੇ "ਦਸਤਖਤ" ਹੈ

ii) ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872:

ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਧਾਰਾ 2(e) ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ:

"ਹਰ ਵਾਅਦਾ ਅਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਸੈੱਟ, ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ".

ਧਾਰਾਵਾਂ 2(g), 2(h) ਅਤੇ 2(i) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 10 ਭਾਰਤੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ:

"(g) ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਖਾਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ;

(h) ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਹੈ;"

(i) ਇੱਕ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਉਹ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ

(10) ਸਾਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਹਨ ਜੇ ਉਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

iii) ਮਧਿਆਨੁਸਾਰ ਐਕਟ, 1996:

ਧਾਰਾ 2(b) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"(b) ਮਧਿਆਨੁਸਾਰ ਸਮਝੌਤਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਧਾਰਾ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ"

ਹੁਣ ਆਓ ਮਧਿਆਨੁਸਾਰ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਨੂੰ ਵਿਚਾਰੀਏ ਜੋ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਨੁਸਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ:

"ਮਧਿਆਨੁਸਾਰ ਸਮਝੌਤਾ. —

(1) ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ, "ਮਧਿਆਨੁਸਾਰ ਸਮਝੌਤਾ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਬੰਧ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਜਾਂ ਜੋ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਜਾਂ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਮਧਿਆਨੁਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ।

(2) ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਕ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(3) ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(4) ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਗਏ ਹਨ—

- (a) ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ;
- (b) ਪੱਤਰਾਂ, ਟੈਲੇਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਜਾਂ [ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਮਾਧਿਅਮ] ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਜਾਂ
    - (c) ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਂ ਮਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(5) ਇਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਰਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਹਵਾਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਏ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

78.1 ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਤੀਜੇ ਕੱਢੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ: ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ25 ਨਾਲ ਬੰਧੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿ ਕਾਰਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਕਾਰਜ" ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਵਿੱਚ "ਦਸਤਖਤ" ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

i) ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਲੋੜਾਂ ਨਹੀਂ ਹਨ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਜਾਂ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾ ਐਕਟ, 1996 ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੋ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਜਾਂ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ 'ਤੇ.

ii) ਭਾਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਮੌਖਿਕ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਸਹੀ ਹੈ- ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ qua-ਗੈਰ.

iii) "ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਾ" ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦ ਇੱਕ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ, 1996. ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7(2)(c) ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦੇ ਵਟਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ, ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਹਸਤਾਖਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਧਿਰਾਂ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ125। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਰਥਾਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਤੇ "ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਸ਼ਨ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਮਤਲਬ "ਦਸਤਖਤ"

iv) ਭਾਵੇਂ ਆਰਬਿਟਰਲ "ਅਵਾਰਡ" ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਆਈਟਮ 12 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਨੁਸੂਚੀ । ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਲਈ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਸਿਰਫ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਨੁਛੇਦ ਇੰਦਰਾਜ਼ ਅਰਥਾਤ ਲੇਖ ਵਿੱਚ "ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ" 5(c) ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ.

v) ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਨੁਸਾਰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਗੈਰ-ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

vi) ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7(4)(c) ਇਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਾਲਸੀ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਵਿਵਾਦ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਝਗੜੇ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਭਾਵ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਦਾ ਬਿਆਨ।

78.2 ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਆਰਬਿਟਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਕੀਮ, 1996 ਅਸਲ ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਲਈ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸੈਕਸ਼ਨ 11(6) ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਲਈ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ" ਦਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਖ ਵੀਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ

ਐਕਟ, 1872 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸਹੀ ਮਨ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਹ "ਰਸਮੀ" ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਹਸਤਾਖਰਾਂ, ਮੋਹਰਾਂ, ਮੋਹਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ; ਮੈਂ ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਬਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 2(ਜੀ) ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ (2h) "ਬੇਕਾਰ". ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1872, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੌਖਿਕ ਸਮਝੌਤੇ ਵੀ ਵੈਧ ਹਨ ਪਰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 7 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ "ਰੂਪ" ਅਨੁਸਾਰ ਐਕਟ, 1996, ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਹੋਰ ਬਿੰਦੂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਗੈਰ-ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਵੀ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਸਤਾਖਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਆਮ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹਨ, 1899 ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 "ਰਸਮੀ" ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ 11(6)? ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਐਕਟ, 1872 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਯੋਗ ਸਮਝੌਤਾ ਏ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਪਰ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਸਾਦੀ ਰੀਡਿੰਗ, 1996 ਇਹ ਵੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ" ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਗੈਰ-ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ. ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਜਾਂ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਡਰੋਲੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਭਰਾ ਜਸਟਿਸ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ਼, ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਹਿਮਤੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਆਦਿ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਸਮੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਬਿੰਦੂ ਹੋਣ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਖਾਸ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਰਸਮੀ" ਵੈਧਤਾ ਲਈ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣ ਹਨ 126 ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਅਰਥ ਵਿਚ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਟੈਂਪ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਐਕਟ, 1899 ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਅਵੈਧ/ਵਿਆਦ-ਅਬ-ਇਨੀਸ਼ੀਓ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗਰਵਾਰੇ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਮੋਹਰ ਵਾਲਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਨਾਲ ਅਸੰਗਤ ਹੈ ਪਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਵੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ, ਸਬੂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।"

78.3 ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਆਰ ਵਪਾਰਕ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦੱਤਾ ਦਾ ਗ੍ਰੰਥ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ 127 ਨੋਟ:

78.4 ਦੁਹਰਾਉਣ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ, ਆਓ ਹੁਣ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੋ ਐਕਟ ਦੀ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੀਏ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5 ਇੱਕ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ, ਦੇਬੇਸ਼ ਪਾਂਡਾ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ

ਕਲੋਜ਼ ਤੋਂ ਵੀ ਐਕਟ ਦੀ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਸਥਾਪਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਪੂਰਣ ਕੋਡ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਸਟਿਸ ਇੰਦੂ ਮਲਹੋਤਰਾ,

"ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੁਲਹ ਐਕਟ, 1996 ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਪੂਰਣ ਕੋਡ ਹੈ ਜੋ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 5 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ 'ਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 1996 ਦਾ ਐਕਟ ਇੱਕ ਸਵੈ-ਸੰਪੂਰਣ ਕੋਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਪਕ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਇਹ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਆਯਾਤ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਵਲ ਉਹ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਤ ਹਨ, ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ।" \

78.5 ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ "ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਕੇਵਲ ਉਸ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਾਰਟ । ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨਾਨ-ਓਬਸਟੈਂਟੇ ਕਲੋਜ਼ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੰਸਦ ਨੇ 1985 ਦੇ UNCITRAL ਮਾਡਲ ਲਾਅ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

78.6 ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਭਲੀ ਭਾਂਤੀ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਚੰਦਰਚੂੜ ਡੀਵਾਈ ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਨ) ਨੇ ਅਯਾਸਾਮੀ(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"44. ...ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਏ ਅਨੁਪਾਲਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਨੈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੋਨਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਫਰਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇਸਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - generalia specialibus non derogant. ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕੀ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਿਰਫ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਨਿਵਾਰਣ ਨੂੰ ਜਟਿਲ ਬਣਾਏਗਾ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਧਾਏਗਾ।"

78.7 ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਆਓ ਹੁਣ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ।

ii) ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਮਾਣ

ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਕਾਸਲੀਵਾਲ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸੇਂਟ ਸਟੀਫਨ ਕਾਲਜ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਆਂਸ਼ਿਕ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ: "440. ... ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ

ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਮ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਊਸ ਆਫ ਲਾਰਡਸ ਨੇ ਵਾਰਬਰਟਨ ਬਨਾਮ ਲਵਲੈਂਡ [(1832) 2 Dow & Cl 480 : 6 ER 806 : (1824-34) All ER Rep 589 (HL)] ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ: [ER p.14].

'ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਭਾਗ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ... ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਘੱਟ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾਲ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਮਾਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਭਵਤ: [ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ] ਦੀ ਅਸਰਦਾਰੀ ਨੂੰ ਘਟਾ ਸਕਦਾ ਹੈ'".

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

79.1 ਤਿੰਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਐਕਟਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜੋਰ [ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ] ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਕਾਫੀ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਕਾਰਨ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ *ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਖਾਸ ਐਕਟ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। *ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਔਪਚਾਰਿਕ" ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਐਕਟ ਦੀ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਨਿਊਨਤਮ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਉਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ; ਮੈਂ, ਇਸ ਲਈ, ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(e), 2(g), 2(h) ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਯਾਨੀ ਕਿ *ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਾਰਾ 7 ਦੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।

79.2 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਮਧਿਅਕਰਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦ "ਵੈਧਤਾ" ਜਾਂ "ਕਾਰਜ ਨ ਕਰਨ ਯੋਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ" ਦਾ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਧਿਅਕਰਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਵਿੱਚ ਜਾਂ "ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੈਧ ਮਧਿਅਕਰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ" ਧਾਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਰਨ ਐਕਟ, 1996 ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸ਼ਬਦ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਖਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ, ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਅਕਰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਕਾਰਨ "ਖਾਲੀ" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕੇਵਲ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਤੱਕ ਨਹੀਂ।

79.3 ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਦੀ ਬਾਰ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ, ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਜੱਜ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮਧਿਅਕਰਨ ਐਕਟ, 1996 ਵਿੱਚ 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਵੇਂ

ਕਿ ਐਸਬੀਪੀ (ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਕੋਲ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਮਧਿਅਕਰਤਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ। ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਦਾਇਰਾ "ਸੀਮਿਤ" ਹੈ ਮਧਿਅਕਰਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੱਕ। ਇਸ ਲਈ, ਸੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਬੂਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਅਦਾਲਤ "ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਵਾਲੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ" ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਬਾਕ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਅਕਰਨ ਐਕਟ,1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਧਿਅਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਚਤੁਰ ਨਾਗਰਿਕ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਹੈ।" ਇਸ ਲਈ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਬਾਰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮਧਿਅਕਰਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

79.4 ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਯਥਾਸੰਭਵ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਮਧਿਅਕਰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਟੈਚੂਟਰੀ ਬਾਰ ਅਧੀਨ ਸਟਾਲ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੇ ਮਧਿਅਕਰਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਜੱਜ ਲੋੜੀਂਦੀ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਇੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਨੂੰ ਮਧਿਅਕਰਤਾ/ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇ, ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੇ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਧਿਅਕਰਤਾ ਜਾਂ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਸਟੈਂਪਡ/ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਇੰਪਾਉਂਡ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

79.5 ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਮਾਨ ਲਈਏ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਇੱਕ ਸੁਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਸਥਿਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਰਾਜਸਵ ਉਤਪਾਦਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ/ਉਸ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਚਿੰਤਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ 'ਤੇ ਗੈਰ/ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਰਾਜਸਵ ਅਤੇ ਸੁਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖੇਗਾ।

K. ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੀ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ

80. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਤਕਨਾਲੋਜੀਕਲ ਤਰੱਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਕਲਮ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। 2015 ਦੇ ਸੋਧ ਨਾਲ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਜੋ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਏ.ਐਲ. ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਲੇਖ 7 ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 2006 ਵਿੱਚ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰੂਪ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਵਿਸਥਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਂਟਰੈਕਟ

ਪ੍ਰੈਕਟਿਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਬਣਾਇਆ। ਹੁਣ ਪੱਤਰਾਂ, ਟੈਲੇਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਜਾਂ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਸਮੇਤ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਚਾਰ ਜੋ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਵੈਧ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

80.1 ਡਾ. ਪੀਟਰ ਬਿੰਦਰ ਵਲੋਂ ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਏ.ਐਲ. ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ 'ਤੇ ਨੋਟਸ: ਐਮ/ਐਸ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਈਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਐਮ/ਐਸ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ।

"ਪੱਤਰਾਂ, ਟੈਲੇਕਸ, ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਮਾਂ ਜਾਂ ਟੈਲੀਕਮਿਊਨੀਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ" ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਵੱਲ ਲਚਕਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ "ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ" 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਦਸਤਖਤ 'ਤੇ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਮਾਂਟ੍ਰੀਅਲ ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਨੰਬਰ 4 ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 5 (ਸੈਕਸ਼ਨ III) ਨੇ ਵਾਰਸਾ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਵਾਈ ਵੇਬਿੱਲ ਦੀਆਂ ਔਪਚਾਰਿਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ "ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਾਧਨ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਢੋਆ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਕਿ ਭੇਜਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਹਵਾਈ ਵੇਬਿੱਲ ਦੀ ਦਿਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਡਿਲੀਵਰੀ ਲਈ ਬਦਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋਟੋਕੋਲ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਈ ਉਦਯੋਗ ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਵਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਸੀ।"

80.2 ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਜੋ ਤਰਕਸੰਗਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਨ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਕਾਫੀ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਕਾਰਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਸਟਾਕਹੋਲਡਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟੇਡ ਨੂੰ ਕੁਝ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਈ-ਸਟੈਂਪ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ (ਸਟਾਕ ਐਕਸਚੇਂਜਾਂ, ਕਲੀਅਰਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਟੈਂਪ-ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਇਕੱਠੇ) ਨਿਯਮ 2019 ਨੂੰ ਵਿੱਤ ਐਕਟ, 2021 ਰਾਹੀਂ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਈਸਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਵ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ "ਕਾਰਜਾਨਵਿਤੀ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦਸਤਖਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

80.3 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(11) ਵਿੱਚ "ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪਡ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਗਈ ਹੈ:

“ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪਡ” ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਯੰਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਯੰਤਰ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਰਕਮ ਦਾ ਚਿਪਕਾਉ ਜਾਂ ਮੁਦਰਿਤ ਸਟੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਟੈਂਪ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

80.4 ਜੋ ਯੰਤਰ “ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪਡ” ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਲਈ ਦੰਡ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਲਗਭਗ 125 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996। ਈ-ਠੇਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਅਜੇ ਵੀ ਏ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਾਰਚ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਆਗਮਨ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996। ਈ-ਠੇਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਅਜੇ ਵੀ ਏ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ

80ਰਿਚਰਡ ਸੁਸਕਿੰਡ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ132, "ਵਕੀਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ? ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ," ਵਿੱਚ ਸੁਝਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਵੀਨ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਤਿਮ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਬਲਾਕਚੇਨ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨੁੰਪੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਰਲ ਅਤੇ ਸਟ੍ਰੀਮਲਾਈਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਵਾਣਿਜਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰਟ ਕਾਂਟਰੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਮੈਟਾਵਰਸ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤਿਮ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਕਨੀਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਭਰਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਦਿਆਂ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ[133] ਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਰ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਡੀਵਾਈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਤਿਮ ਬੁੱਧੀ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹਨ। ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਕਰਾਰਾਂ ਦੇ ਸਮਾਹਿਤ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਡਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਲੰਘਣਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ।"

80.7 ਆਧੁਨਿਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਫਾਰਮ 134 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਦਾਰਥ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਰਮਾਕਾਂਤ ਰੈਡੀ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1, 2008 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਗ੍ਰੇਟ ਆਫਸ਼ੋਰ ਲਿਮਿਟੇਡ ਵਿੱਚ. ਬਨਾਮ ਈਰਾਨੀ ਆਫਸ਼ੋਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ 135 ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲ ਰਹੀ ਹੈ ਦਲਵੀਰ ਭੰਡਾਰੀ ਜੇ.

"59. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਐਕਟ ਦੇ "ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ" ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ: "ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਆਰਬਿਟਰਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ। [ਦੇਖੋ: ਦੇ ਬਿਆਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(v] ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਨ] ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਏ ਵਾਧੂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪ, ਸੀਲ ਅਤੇ ਮੂਲ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾਂਗੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਧੇਗੀ। ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਰਬਿਟਰੇਟ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਪੈਂਤੜਾ

ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਚੱਲੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਸਾਲਸੀ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਕਨੀਕੀਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ "ਇੱਛਾ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ" (l'autonomie de la volonte), ਭਾਵ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ [ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਆਮ ਚਰਚਾ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵੇਖੋ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ, ਐਲਨ ਰੈੱਡਫਰਨ ਅਤੇ ਮਾਰਟਿਨ ਹੰਟਰ, ਸਟ੍ਰੀਟ ਐਂਡ ਮੈਕਸਵੈਲ, ਲੰਡਨ, 1986 ਪੰਨੇ 4 ਅਤੇ 53 'ਤੇ]।

"60. ਮੋਹਰਾਂ, ਮੁਹਰਾਂ ਅਤੇ ਹਸਤਾਖਰਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਤਕਨੀਕੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਲ ਫੀਤਾਸ਼ਾਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਲ, ਅਸਰਦਾਰ ਅਤੇ ਸੰਭਵਤ: ਸਸਤਾ ਹੱਲ ਆਪਣੇ ਝਗੜੇ ਦਾ। ਆਟੋਨੋਮਿਕ ਡੀ ਲਾ ਵੋਲੋਂਟੇ ਡਾਕਟਰਾਈਨ ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ("ਯੂ.ਐਨ.ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ.ਆਰ.ਐਲ.") ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰਕ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ, 1985, ਵਿੱਚ ਨੀਤੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਜੋਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਐਕਟ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। [ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖੋ]। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਅਨੁਚਿਤ ਅਤੇ ਅਵਾਂਛਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਨਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਵਾਧੂ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

80.8 ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, *ਟ੍ਰਿਮੈਕਸ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਫ.ਜ਼ੈਡ.ਈ. ਬਨਾਮ ਵੇਦਾਂਤਾ ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਭਾਰਤ*, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਰਜ ਦੀ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

80.9 ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਾਕੀ ਐਂਟਰੀ ਅਧੀਨ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦੀ ਤਕਨੀਕੀਤਾ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਅਤੇ ਅਸਰਦਾਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਵੈਧ ਹੈ ਜੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਨੁਸਾਰ। ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਬਦਲਦੇ ਸੁਭਾਵ ਅਤੇ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਵਰਗੇ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

J . ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

81. ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਗਾਰਵੇਅਰ*(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"15. .....ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇ 1996 ਦੇ ਐਕਟ."

81.1 ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੰਵਿਧਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ13। ਭਾਵੇਂ ਮੁੱਖ ਸੰਵਿਧਾ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਲੀ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਸੀ13। ਇਸ ਨੇ ਮਧਿਆਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਝਗੜੇ ਦੇ ਹੱਲ ਦੇ ਤੰਤਰ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਮਧਿਆਨ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਲਾਗੂਕਾਰੀ ਨੂੰ ਅਧਾਰਭੂਤ ਸੰਵਿਧਾ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਧਿਆਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਹਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰਭੂਤ ਸੰਵਿਧਾ ਦਾ "ਇੱਕ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸਾ" ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਵੱਖਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਧਿਆਨ ਸੰਮੇਲਨਾਂ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਧਿਆਨ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ, ਸੰਸਥਾਗਤ ਮਧਿਆਨ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਮਧਿਆਨ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਇੱਕ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ14। ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਇੱਕ ਸੁਭਾਵਿਕ ਫੈਡਰਲ ਮਧਿਆਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ।19 ਭਾਵੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 ਅਧੀਨ ਕੋਡੀਫਾਈਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਕਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

81.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ, ਗਗਨ ਸਾਂਘੀ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਕਿ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਨਿਆਂਪ੍ਰਦਾਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ[141]। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) ਵਿੱਚ ਕੋਡੀਫਾਈਡ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

"16(1) ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, —

8. ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਰਾਰ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ
9. ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਨਿਰਰਥਕ ਅਤੇ ਬੇਕਾਰ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ।"

81.3 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ *NN ਗਲੋਬਲ*(ਉੱਪਰੋਕਤ) ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਕੇ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਆਂਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"4. ਇਹ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਿਆਂਪ੍ਰਦਾਨ ਵਿੱਚ ਅਚ੍ਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਮੂਲ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਧਾਰਣਾ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਕਰਾਰ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਧਾਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋ ਵੱਖਰੇ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ (i) ਮੂਲ ਕਰਾਰ ਜੋ ਵਪਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ, (ii) ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੋਡ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

81.4 ਮੇਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਾ, ਨਿਆਂਕਾ ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ ਵੱਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਵਾਲੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਆਧਾਰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਵੀ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਸਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਵੱਖਰੇਪਣ ਦਾ ਧਾਰਣਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਣਇੱਛੁਕ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ।

81.5 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੱਖਰੇਪਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਤਬ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨੁੱਲ/ਖਾਲੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ/ਰਸਮੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੈਂਪਿੰਗ, ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਵੱਖਰੇਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੌਜੂਦ ਤਰਕ ਨੂੰ ਫਿਰ ਨਿਰਰਥਕ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਵੱਖਰਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਵੈਧਤਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਲਾਗੂਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ/ਦੇਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ। ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖਰੇਪਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਅਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਅਣ-ਸਟੈਂਪਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਪੂਰਨ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 35 ਅਧੀਨ ਬਾਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਐਨ.ਜੀ.ਆਈ. ਗਲੋਬਲ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਟੀਆ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵੱਖਰੇਪਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਮਧਿਆਸਤਾ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮਧਿਆਸਤਾਕਾਰ ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਏ।

"ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਕੋਮਪੇਟੰਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੰਜ਼ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛਾਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *NN ਗਲੋਬਲ(ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੋਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕਰਨਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਵੈਧਤਾ, ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੋਹਰਬੰਦੀ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ। *ਕੋਮਪੇਟੰਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੰਜ਼* ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਅਗਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

82. ਗਾਰਵੇਅਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਮੁੜਦਿਆਂ, ਇਹ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਗਾਰਵੇਅਰ* (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ SBP(ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿ ਕੇ ਵੱਖਰੇਪਣ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"15. ਸੱਤ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, [*SBP(ਸੁਪਰਾ)*] ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਪੱਖ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਸਤਿਤਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

83. SBP(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜੱਜ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਯਕ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਇਸਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, *ਧਾਰਾ 16* ਅਤੇ *ਧਾਰਾ 11* ਦੇ 1996 ਦੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਐਕਟ ਵਿੱਚ 'ਅਸਤਿਤਵ' ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਓਵਰਲੈਪ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਦੋਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ ਜਦਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਕੇਵਲ ਅਸਤਿਤਵ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ, ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, *ਕੋਮਪੇਟੰਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੰਜ਼* ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਧਿਆਸਤਾ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਵਾਲਗੀ ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, *SBP(ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹਵਾਲਗੀ ਜੱਜ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲੇ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਹਵਾਲਗੀ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਨੀ-ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇੱਥੇ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ/ਉਹ ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਇੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਧੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ/ਫਿਰ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਜਾਵੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਿਟਲ ਐਲਿਸ ਨੂੰ ਨਾਟਕ ਐਲਿਸ ਇਨ ਵੰਡਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਪ੍ਰਵੀਨ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕਲਜ਼(ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?"

84. NN ਗਲੋਬਲ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਗੀ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਗਾਰਵੇਅਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 29 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਾਰਵੇਅਰ(ਸੁਪਰਾ) ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ." ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ[14] (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ.") 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 29 ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਚਰਚਾ ਲਈ ਨਿਕਾਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"29. ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ [ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰ. ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰ. ਲਿਮਿਟਡ., (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 607: (2019) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 530] ਇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਧਾਰਾ ਜੋ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਕ੍ਰਿਯ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਵੇ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਵੇ। ਚੂੰਕਿ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਧਾਰਾ "ਮੌਜੂਦ," ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੋਲਣ ਲਈ, ਪਾਲਿਸੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਕਿ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਬ-ਕੰਟਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮਧਿਆਨਤਰ ਧਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਮੌਜੂਦ" ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਸਬ-ਕੰਟਰੈਕਟ ਨੂੰ

ਉਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਉੱਪਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11 (6-ਏ) ਦਾ ਤਰਕ ਜੋ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 8, ਧਾਰਾ 16 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ "ਵੈਧਤਾ" ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸਮਝ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ "ਮੌਜੂਦਗੀ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵ ਦੀ ਸਮਝ [ਯੂਨਾਈਟਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰ. ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ. ਅਤੇ ਕੰਸਟਰਕਸ਼ਨ ਕੰ. ਲਿਮਿਟਡ., (2018) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 607 : (2019) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਸਿਵਿ) 530]. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।"

84.1 ਹੁੰਡਾਈ(ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਝਗੜੇ ਦੀ ਮਧਿਆਨਤਰਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇਸ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ "ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ", ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਧਿਆਨਤਰ ਧਾਰਾ ਇਸ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਗਾਰਵੇਅਰ/ਵਾਲ ਰੋਪਸ ਵਿੱਚ ਅਣ-ਸਟੈਂਪਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਹੁੰਡਾਈ ਇੰਜੀ(ਉੱਪਰ) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਇੱਕ ਗਲਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਗਾਰਵੇਅਰ(ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਨਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਹੁੰਡਾਈ(ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਆਯਾਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ *ਹੁੰਡਾਈ(ਸੁਪਰਾ)* ਜਿਸ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਮੋਹਰਲਗਾਈ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਵਿਦਵਾਨ ਅਮੀਕਸ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਹੁੰਡਾਈ (ਇੰਜੀ.)ਸੁਪਰਾ* ਵਿੱਚ *ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਨਰਭੇਰਮ ਪਾਵਰ ਅਤੇ ਸਟੀਲ (ਪੀ) ਲਿਮਿਟੇਡ** ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਦੇ ਵੀ ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ *ਗਾਰਵੇਅਰ*(ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ *ਹੁੰਡਾਈ(ਸੁਪਰਾ)* ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਸਵੀਕਾਰਯ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਤੀਜਤਨ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੈਰਾ 147.1 ਵਿੱਚ *ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ*(ਸੁਪਰਾ) ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ ਵਿਜ਼. ਪੈਰਾ 29 ਵਿੱਚ *ਗਾਰਵੇਅਰ(ਸੁਪਰਾ)* ਤੇ ਨਿਰਭਰਤਾ ਰੱਖਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, *NN ਗਲੋਬਲ*(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਹੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

L. ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਜਾਮ ਦਾ ਮੁੱਦਾ

85. ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ[14]। UNCITRAL ਮਾਡਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 16 ਨੇ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਜਾਂਚਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਯੂ.ਐਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ *ਹੈਨਰੀ ਸਚੀਨ, ਇੰਕ. ਬਨਾਮ ਆਰਚਰ ਅਤੇ ਵਾਈਟ ਸੇਲਜ਼, ਇੰਕ* ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤ ਧਾਰਾ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਧਿਆਸਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਦੀ ਹੈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤਰਕ ਨੂੰ "ਸਰਾਸਰ ਬੇਬੁਨਿਆਦ" ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਣ। ਜਸਟਿਸ ਬ੍ਰੈਟ ਕਾਵਾਨਾਘ ਨੇ ਰਾਇ ਦਿੱਤੀ:

“ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਮੈਰਿਟ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੁਲਝਾ ਸਕਦੀ ਜੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਤਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਹੈ।”

ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ, *ਮਧਿਆਸਤ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1)* ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“16. ਮਧਿਆਸਤ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ।— ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ: ਡਿਜੀਟਲ

(1) ਮਧਿਆਸਥ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਤਰਾਜ਼ ਸਮੇਤ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ—

(ਅ) ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਜੋ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਮਝੌਤੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(ਬ) ਮਧਿਆਸਥ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨਿਰਰਥਕ ਹੈ, ਇਸੋ ਜੁਰੇ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਧਾਰਾ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆਉਂਦਾ।"

85.1 ਇਹ ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16(1) ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦ "ਸਮੇਤ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਤਿਤਵ ਜਾਂ ਵੈਧਤਾ 'ਤੇ "ਕੋਈ ਵੀ" ਐਤਰਾਜ਼ ਉੱਤੇ ਵੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੈਦਰਫੋਰਡ ਆਇਲਟੂਲ ਮਿਡਲ ਈਸਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਬੇਕਰ ਹਿਊਜ਼ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਪੀਟੀਈ* ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਅਮੋਹਰਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

85.2 *NN ਗਲੋਬਲ(ਸੁਪਰਾ)* ਵਿੱਚ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—

"4.3. ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ – ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ਼ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ, ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ, ਵੈਧਤਾ, ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਸਮੇਤ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਉੱਤੇ, ਪਹਿਲੀ ਇੰਸਟੈਂਸ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਚੁਣੌਤੀ ਸਿਰਫ ਅੰਤਿਮ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 16 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (6) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। kompetenz ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - kompetenz 'ਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪੂਰਵ-ਸੰਦਰਭ ਪੜਾਅ, ਅਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਬੇਮਿਸਾਲ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਟਾਓ ਆਰਬਿਟਰਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ।

ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

85.3 ਜਸਟਿਸ ਠੱਕਰ ਨੇ ਐਸ.ਬੀ.ਪੀ.(ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵਿਰੋਧੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ

ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11(6) ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ “ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।”

85.4 ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਜਾਰਜ ਏ. ਬਰਮਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਲੇਖ "ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੇ ਦਹਿਲੀਜ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ" ਇਸ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦਾ ਹੈ:

“ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੇ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਦੇ ਧ੍ਰੁਵੀ ਸਿਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਿਸਟਮ ਜੋ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਨਿਆਇਕ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗਤ, ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਚੁਣੌਤੀ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਾਹੀ ਵਾਲਾ ਸਿਸਟਮ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਕਠੋਰ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕਾਰਗਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।”

85.5 ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ - ਕੋਮਪੇਟੇਂਜ, ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਵਾਲੀ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹਾਰ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਪਏ ਸਗੋਂ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਪਟਣਾ ਪਏ। ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 246ਵੀਂ ਐਲ.ਸੀ. ਰਿਪੋਰਟ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਨਿਰੀਖਣ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ:

“22. ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਵਾਧਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਤਃ ਮਧਿਆਂਤਰੀ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਦੇਰੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੰਮ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਪਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਗਤੀ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਕਾਰਗਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਨਿਆਇਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾ (ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ) ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਨਿਆਇਕ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕ ਨਿਮਨ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਦਾਖਲੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਕਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ।

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

85.6 ਜਿਵੇਂ ਕਿ 246[ਵੀਂ]ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ. ਰਿਪੋਰਟ[ਉੱਪਰ] ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖੇਡਾਂ ਜਾਵੇ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ, 246[ਵੀਂ] ਐਲ.ਸੀ.ਆਈ. ਰਿਪੋਰਟ[ਉੱਪਰ] ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਡੀ.ਏ. ਦੇਸਾਈ ਦੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ“ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉਦ੍ਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1940 ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਉੱਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਉੱਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਨੇ "ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਣਾ" ਪਾਇਆ। ਅੱਜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਮ/ਐਸ ਸ਼੍ਰੀ ਵਿਸ਼ਨੂ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨਜ਼ ਬਨਾਮ ਦ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਇਨ ਚੀਫ ਮਿਲਟਰੀ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਸਰਵਿਸ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ[5] ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਕਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਸੋਧੇ ਗਏ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੀ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਤੇਲੰਗਾਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ

ਧਾਰਾ 11 ਦੀਆਂ ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ/ਸੈਟਲਮੈਂਟ ਉੱਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 2006 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਸੀ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 11 ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

85.7 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਹੋਟਲਸ ਗਰੁੱਪ (ਇੰਡੀਆ) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਵਾਟਰਲਾਈਨ ਹੋਟਲਸ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ6 ਉੱਤੇ ਨਾਕਾਫੀ / ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੈਂਪ ਕੀਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, *ਧਾਰਾ 11(6)* ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਥ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵੇਲੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ। ਇਸ ਨੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

85.8. ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, *ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11(13) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਧਿਆਸਥਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤੀਕਰਨ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ *ਗਾਰਵੇਅਰ*(ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ 45 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਅਦਾਲਤੀਕਰਨ ਅਤੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮਧਿਆਸਥ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"37. ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 33 ਅਤੇ 34, ਜੋ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਵ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 11(13), ਜੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਧਿਆਸਥ ਦੀ ਜਲਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਜਲਦੀ ਹੱਲ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਹ ਸਾਧਨ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਫਿਰ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ 45 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਾਧਨ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਫਿਰ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧੇਗੀ। ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏਗਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 11 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਧਿਆਸਥ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਧਿਆਸਥ ਫਿਰ 1996 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 29A ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਂ ਫਰੇਮ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝਗੜੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

85.9ਗਾਰਵੇਅਰ(ਉੱਪਰ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ, ਜੈਸਾ ਕਿ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਵਿਧਾਨਿਕ ਮੰਡੇਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ *ਮਧਿਆਸਥਤਾ ਐਕਟ, 1996* ਦੀ ਧਾਰਾ 11(13) ਅਧੀਨ ਮਧਿਆਸਥਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ 60 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। 45 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਾਵਿਆਜ਼ਕ ਹੋਵੇਗੀ, ਇਸ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

86. ਇਹ ਕੇਸ ਕਿਰਾਏਦਾਰ-ਮਾਲਕ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੀ ਮਧਿਆਸਤਾ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਮਧਿਆਸਤਾ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ। ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 146 ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਉਦ੍ਧ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚਾਰਧੀਨ ਮੁੱਦੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

“146. ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ, ਕੀ ਸ਼ਬਦ ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਵਿੱਚ "ਹੋਂਦ" ਸਿਰਫ਼ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਗਠਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ (ਚਾਹੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਹੈ) ਅਤੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਲਾਗੂਕਰਨ (ਵੈਧਤਾ) ਅਤੇ ਇਸਲਈ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਰੈਫਰਲ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ। ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪਾਠਵਾਦ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਚਕਾਰ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ। ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸ਼ਬਦ "ਹੋਂਦ"। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਨਿਆਂ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ 'ਤੇ, ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕਿ ਇਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੇਕਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਇੱਕ ਵੈਧ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਸੀ ਲਈ ਸੌਂਪ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਧਾਰਾ ਸਮੇਤ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਣਸੁਖਾਵੇਂ ਨਤੀਜੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਆਖਿਆ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਕਸਦ ਅਤੇ ਬਾਈਡਿੰਗ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਪਦੰਡ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ. ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਨੰ ਭਾਵ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ. ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਲਾਗੂ ਨਾ ਹੋਣ ਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਰੱਖਣ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਵੈਧ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨਯੋਗ ਸਮਝ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੁਝ ਵੀ। ਇੱਕ ਸਾਲਸੀ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇੱਕ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਜੋ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਆਰਬਿਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਅਤੇ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਨੂੰਨੀ ਤੋਰ ਤੇ."

86.1 ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਕਰਾਰ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਵੈਧ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਵੈਧ ਹੈ ਜੇ ਇਹ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਜਿਹੜੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਰੱਸੇਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਧਿਆਚਾਰਣ[24ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ] ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਉਪਯੋਗੀ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ:

"ਮਧਿਆਚਾਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ.. ਅਦਾਲਤ ਮਧਿਆਚਾਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰੋਕ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ) ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵੈਧਤਾ, ਜਿਥੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਮਧਿਆਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

[ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ]

86.2 ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ, "ਮਧਿਆਚਾਰਕ" ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 16 ਨੂੰ ਅਸਤਿਤਵ ਅਤੇ "ਵੈਧਤਾ" ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਧਾਰਾ 11(6A) ਦੀ ਸਾਫ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਕੇਵਲ "ਅਸਤਿਤਵ" ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਦੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਲੋੜ ਨਾਲ ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਨਹੀਂ। ਮਧਿਆਚਾਰਣ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਦੀ ਔਪਚਾਰਿਕ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਮਧਿਆਚਾਰਣ ਐਕਟ,

1996 ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵੈਧ ਜਾਂ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਖਾਮੀ ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਅਧੀਨ ਠੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899 ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਅਵੈਧ ਕਰਨ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ(ਉੱਪਰ) ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਗਾਰਵੇਅਰ(ਉੱਪਰ) ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

O. ਨਿਸਕਰਸ਼

87. ਚਾਰਲਸ ਇਵਾਂਸ ਹਿਊਜ਼ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਆਓ ਉਸੇ ਜੱਜ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਕਰੀਏ ਜੋ ਪ੍ਰੋਫੈਟਸ ਬਾਈ ਹੋਨਰ[a] ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

"ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਵਾਂਛਨੀਯ ਹੈ ਕਿ ਅਸਹਿਮਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੋਂ ਘਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਓਸ. ਜਦੋਂ ਸਰਵਸੰਮਤੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਰਵਸੰਮਤੀ, ਜੋ ਕੇਵਲ ਔਪਚਾਰਿਕ ਹੈ, ਜੋ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਆਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਾਂਛਨੀਯ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਨਤਕ ਰਾਇ ਉੱਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਚੀਜ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਭਰੋਸੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਸਦਾ ਚਰਿੱਤਰ ਅਤੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਹੈ।"

87.1 ਨਿਆਇਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਤਮਕ ਲੋਕਤੰਤਰ ਨਾਲ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ।

87.2 ਅਜਿਹੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਏ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਯੂ.ਐਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਸਟੀਫਨ ਬ੍ਰੇਅਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਏ[154] ਵਿੱਚ ਫੈਡਰਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ (ਐਫ.ਏ.ਏ.) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਸਾਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ *ਪਰਿਣਾਮ* ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ:

"ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਇਹ ਵਿਚਾਰਣਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੇ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਪਣਾਉਣ ਦਾ ਜੋਖਮ ਚੁੱਕਦੇ ਹਾਂ ਜੋ, ਭਾਵੇਂ ਪਾਠ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਟਿਲਤਾ ਅਤੇ ਭ੍ਰਮ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

8.7.3 *ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996* ਦੇ ਅਧਿਨਿਯਮਨ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਜਟਿਲਤਾ ਅਤੇ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਸੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੋਹਰਬੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਨਾਲ *ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996* ਦੇ ਸੋਧੇ ਗਏ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼

ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਟਰ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨਾ *ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996* ਅਤੇ *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਦੋਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹਾਸਲ ਕਰੇਗਾ।

8.7.4 ਜਜ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਖੱਕੇ, ਭ੍ਰਮ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ 5 ਜੱਜ-ਬੈਂਚ ਮੈਸਰਜ਼ ਐਨ. ਐਨ. ਗਲੋਬਲ ਮਰਕੈਂਟਾਇਲ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮੈਸਰਜ਼ ਇੰਡੋ ਯੂਨੀਕ ਫਲੇਮ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ.

ਸਾਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਖੰਡਿਤ ਫੈਸਲੇ ਕਾਰਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਆਮ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ 7 ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸੀ ਉਹ 2017 ਵਿੱਚ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 5 ਮੀਟਰ ਲੰਬੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਹਨ ਕਿ 7 ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਬਾਤਚੀਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਵੇਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਲਟਕਾਇਆ ਨਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਪੱਖ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਹ *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਸੋਧਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ। ਰਾਜ ਇੱਕ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਮਕੈਨਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਵਾਂ *ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996* ਅਤੇ *ਸਟੈਂਪ ਐਕਟ, 1899* ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਵੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ *ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996* ਦੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਪਸੰਦੀਦਾ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬਣਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਦੇਖੀਏ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੱਕੀ ਰਾਏ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨਿਕ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਅਤੇ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਧਾਨਿਕ ਬਾਤਚੀਤ ਦੀ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

88. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

i) ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਅਤੇ ਇੰਪਾਉਂਡਿੰਗ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 11 ਅਧੀਨ *ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1996* ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ii) ਮੁੱਖ ਕਰਾਰ/ਸਾਧਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਟੈਂਪਿੰਗ/ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਨਾਲ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਯੋਗ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ। ਗਾਰਵੇਅਰ(ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾਈ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਇਹ ਗੈਰ-ਸਟੈਂਪਿੰਗ/ਅਪਰਯਾਪਤ ਸਟੈਂਪਿੰਗ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਰਬਿਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਮਝੌਤਾ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ ਇਹ ਸਟੈਂਪ ਘਾਟੇ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸੁਧਾਰਯੋਗ ਖਾਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ, ਗਾਰਵੇਅਰ(ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਹੁੰਦਾਈ(ਸੁਪਰਾ) ਸਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੇ। iii) ਐਸ.ਐਮ.ਐਸ. ਚਾਹ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਾਰਵੇਅਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 22 ਅਤੇ 29 ਜੋ ਵਿਦਿਆ ਦ੍ਰੋਲੀਆ(ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 146 ਅਤੇ 147 ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ

ਹਨ।

89. ਮਿਸਟਰ ਗੌਰਵ ਬੈਨਰਜੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀਏ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਮੋਲਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਇਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਜਿਕਰ ਯੋਗ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate